

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

KATEDRA ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY

Diplomová práce

Bc. PAVLÍNA LIŠOVSKÁ

**REALIZACE ŠKOLNÍHO ČASOPISU SE ZAMĚŘENÍM NA CÍLE
RÁMCOVÉHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU**

OLOMOUC 2012

Vedoucí práce: Mgr. Milan Polák, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a pouze s použitím uvedených zdrojů literatury.

V Olomouci dne

.....

vlastnoruční podpis

Děkuji panu Mgr. Milanu Polákovi, Ph.D., za odborné vedení práce, za cenné a podnětné připomínky a za trpělivost.

Rovněž děkuji vedení Gymnázia a Jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky, Břeclav, že mi jím byla umožněna realizace dlouhodobého projektu školního časopisu na půdě školy. V neposlední řadě děkuji všem studentům školy, kteří se do projektu zapojili a napomohli tak jeho uskutečnění.

Obsah:

ÚVOD	- 6 -
1 TEORETICKÁ ČÁST	- 9 -
1.1 ŠKOLSKÁ REFORMA V ČESKÉ REPUBLICE	- 9 -
1.1.1 <i>Vzdělávací programy před školskou reformou.....</i>	<i>- 9 -</i>
1.1.1.1 Národní škola.....	- 10 -
1.1.1.2 Obecná škola	- 11 -
1.1.1.3 Základní škola	- 13 -
1.1.2 <i>Národní program rozvoje vzdělávání v České republice - Bílá kniha – základní dokument školské reformy</i>	<i>- 14 -</i>
1.1.3 <i>Rámcové vzdělávací programy.....</i>	<i>- 16 -</i>
1.1.4 <i>Školní vzdělávací programy</i>	<i>- 17 -</i>
1.2 RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ A RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO GYMNÁZIA	- 17 -
1.2.1 <i>Charakteristika Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání .-</i>	<i>18</i>
-	
1.2.1.1 Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace, část Český jazyk a literatura v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání.....	- 21 -
1.2.2 <i>Charakteristika Rámcového vzdělávacího programu pro gymnázia.....</i>	<i>- 22 -</i>
1.2.2.1 Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace, část Český jazyk a literatura v Rámcovém vzdělávacím programu pro gymnázia.....	- 24 -
1.2.3 <i>Průřezové téma Mediální výchova</i>	<i>- 25 -</i>
1.2.3.1 Mediální výchova v historickém kontextu	- 27 -
1.2.3.2 Obsah a cíle Mediální výchovy v RVP ZV a RVP GV.....	- 29 -
1.3 ŠKOLNÍ ČASOPIS	- 32 -
1.3.1 <i>Školní časopis – úvod do problematiky</i>	<i>- 32 -</i>
1.3.2 <i>Struktura redakce (školního) časopisu</i>	<i>- 34 -</i>
1.3.3 <i>Proces utváření školního časopisu – požadavky a problémy</i>	<i>- 36 -</i>
1.3.4 <i>Grafická úprava, vzhled a obsah časopisu, tisk</i>	<i>- 39 -</i>
1.4 ŽURNALISTICKÉ MINIMUM.....	- 41 -
1.4.1 <i>Média v historickém kontextu.....</i>	<i>- 42 -</i>
1.4.2 <i>Média, žurnalistika a společnost</i>	<i>- 45 -</i>
1.4.3 <i>Novinářská etika – Etický kodex novináře</i>	<i>- 46 -</i>

1.4.4	<i>Publicistický funkční styl, žánry ve školních časopisech</i>	- 47 -
1.4.5	<i>Tvůrčí psaní</i>	- 50 -
2	PRAKTICKÁ ČÁST	- 51 -
2.1	POPIS CÍLŮ VÝZKUMU – OBLASTI VÝZKUMU A POPIS VÝZKUMNÉHO VZORKU ŽÁKŮ	- 52 -
-		
2.2	POPIS ZVOLENÝCH VÝZKUMNÝCH METOD	- 54 -
2.2.1	<i>Dotazník</i>	- 55 -
2.2.2	<i>Analýza dokumentů</i>	- 56 -
2.3	CHARAKTERISTIKA ZVOLENÉ ŠKOLY	- 57 -
2.3.1	<i>Charakteristika Školního vzdělávacího programu školy – nižší a vyšší stupeň se zaměřením na vzdělávací oblast Český jazyk a literatura a propojení s průřezovým tématem Mediální výchova</i>	- 59 -
2.3.2	<i>Volnočasové aktivity pro žáky</i>	- 61 -
2.4	VLASTNÍ DIPLOMOVÝ PROJEKT A JEHO REALIZACE	- 61 -
2.4.1	<i>Zavedení kroužku Školní časopis</i>	- 62 -
2.4.2	<i>Časové harmonogramy práce</i>	- 65 -
2.4.2.1	Období od první schůzky do vydání prvního čísla časopisu	- 66 -
2.4.2.2	Období mezi vydáním prvního a druhého čísla časopisu	- 73 -
2.4.2.3	Období mezi vydáním druhého čísla a třetího čísla školního časopisu...	- 77 -
2.4.2.4	Období mezi vydáním třetího a čtvrtého časopisu	- 82 -
2.4.2.5	Období mezi vydáním čtvrtého a šestého čísla časopisu.....	- 85 -
2.4.2.6	Shrnutí projektu	- 91 -
2.4.3	<i>Provedené sondáže a zhodnocení výsledků</i>	- 93 -
2.5	POROVNÁNÍ A DISKUZE.....	- 106 -
	ZÁVĚR	- 109 -
	SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ	- 112 -
	SEZNAM PŘÍLOH	- 116 -
	SEZNAM OBRAZOVÉHO MATERIÁLU, SEZNAM TABULEK A SEZNAM GRAFŮ	- 117 -
	SEZNAM ZKRATEK	- 118 -

Úvod

České školství prošlo v posledních letech velkou reformou, která přinesla mnohé novinky, např. povinnost škol, aby zpracovaly svůj školní vzdělávací program, který bude odrazem rámcových vzdělávacích programů. Dále s sebou reforma přinesla nové předměty či studijní obory, kterými se žáci zabývají, odkryla také řadu průřezových témat, jimiž se studenti v minulosti sice také zabývali ve větší či menší míře, ale povědomí, z jakého důvodu se tímto zabývají, nebylo jasně vymezeno.

Ovšem nejen školní záležitosti jako takové se promítají do života studentů a žáků. Dnešní svět, který je založen na přenosu informací, potřebě je získávat a zpracovávat, se neobejde bez informačních technologií, médií a podobně.

Pro svou diplomovou práci jsem zvolila problematiku školních časopisů a mediální výchovy, a to z více důvodů. Jedním z těchto důvodů je fakt, že školní časopisy jako takové jsou součástí studentského života, ale mnoho se o nich nemluví, jsou brány spíše za samozřejmou část jejich života. Dále mediální výchova je jedním z „hitů“ moderního školství, v posledních letech, kdy se ji školy snaží zapracovat do svých školních vzdělávacích programů a objevit všechny její možnosti, je na školách hodně propagována a podporována, proto mě zajímalo, jak její určitá část bude v praxi uskutečnitelná a jaké výsledky přinese práce na projektu, který bude pro účely této diplomové práce realizován.

Základními cíli teoretické části práce, jichž chceme dosáhnout, jsou následující dílčí body uvedené ve výčtu:

- zachycení reformy českého školství v jejím průběhu,
- analýza vzdělávacích programů před školskou reformou a analýza nových kurikulárních dokumentů s přihlédnutím k zaměření práce,
- deskripce průřezového tématu Mediální výchova v historickém kontextu a v současnosti, vymezení cílů mediální výchovy,
- základní seznámení s žurnalistickou teorií i praxí a související tematikou etiky novinářů a tvůrčího psaní,
- seznámení s problematikou školních časopisů.

Základní cíle praktické části jsou následující:

- zachycení geneze (vzniku a vývoje) školního časopisu,
- zjištění, jaká je prvopočáteční motivace studentů pro práci ve školních časopisech,
- zjištění názorů a postojů žáků k práci v redakci školního časopisu,
- které cíle z rámcových (resp. školních) vzdělávacích programů jsou při práci ve školním časopise naplňovány,
- jestli teoretická očekávání, jež popisují výše uvedené dokumenty, jsou ve skutečnosti doopravdy naplněna a jak si tuto skutečnost studenti sami uvědomují,
- analýza zájmu studentů o témata, která se budou v časopise objevovat – bude zkoumán zájem o témata klasická (např. školní akce aj.) a témata bulvární (např. informace ze života osobností školních i mimoškolních, kontroverzní témata apod.)
- základní analýza vyjadřovacích schopností studentů, jejich schopnost pracovat s tématy, která jim jsou uložena ke zpracování.

Práce bude rozdělena do dvou hlavních částí – teoretické a praktické části. V teoretické části bude přiblížena reforma českého školství, která v posledních letech proběhla a částečně ještě stále probíhá. Analýzou rámcových vzdělávacích programů (pro základní vzdělávání a pro gymnázia) bude získán přehled o tom, jaké jsou teoretické možnosti využití a zpracování školního časopisu do programů škol. Podrobněji bude nahlédnuto na průřezové téma Mediální výchova, z něhož vychází některé předpokládané dílčí cíle této práce.

Ústředním tématem této práce jsou školní časopisy, proto další kapitolou v teoretické části bude pojednání o jejich struktuře, kdy a za jakých okolností časopisy vznikají, jak se vyvíjejí. Součástí této kapitoly bude také oddíl zaměřený na vlastní redakci časopisu, v němž bude popsána její struktura, funkce a povinnosti jejích jednotlivých členů, které v běžné praxi zastávají.

Na tuto kapitolu bude navazovat související, v níž bude přiblíženo určité žurnalistické minimum, které je důležité pro výklad některých částí vlastního praktického projektu. Každá redakce – ať už novin nebo časopisu – se musí řídit určitými pravidly, oficiální pravidla novinářů jsou sepsána v Etickém kodexu novináře, který je všeobecně platný a závazný, ale každá redakce si jej určitým způsobem modifikuje. V teoretické části bude popsán základní Etický kodex novináře v České republice, jenž bude následně poté porovnán s modifikací, kterou si studenti připraví v rámci projektu školního časopisu.

Praktická část této práce bude uskutečněna jako dlouhodobý projekt. Na vybrané škole bude zaveden nepovinný kroužek školního časopisu. Tomuto vzniku bude předcházet dotazníková sondáž, kterou bude zjištěn jednak názor žáků na školní časopisy jako takové a jednak bude určeno, jaké zázemí, podmínky a zájem o tuto činnost bude.

Po zavedení kroužku proběhne sestavení redakce časopisu z jeho participantů a budou probíhat pravidelná setkání redakce, při nichž budou praktikovány aktivity orientované na mediální výchovu a bude zejména probíhat tvorba jednotlivých čísel školního časopisu. Dotazníková šetření na celé škole i mezi jednotlivými členy redakce budou uskutečněna v průběhu práce na projektu ještě jednou – a to po roce práce, před ukončením projektu. Budou sloužit jako zpětná vazba pro výzkum k této práci i jako feedback pro samotné redaktory.

1 Teoretická část

Cílem teoretické části je charakterizovat následující oblasti: školní časopisy, žurnalistické minimum, jež bude zahrnovat Etický kodex novinářů i část o slohových útvarech.

Jedním ze stěžejních okruhů, který bude zpracován v této části diplomové práce, je oddíl věnující se školské reformě v České republice, již české školství v uplynulých letech prošlo a částečně stále prochází. S tím je spojena analýza rámcových vzdělávacích programů (pro základní a gymnaziální vzdělávání), zvláště jejich oddílu Mediální výchova, jenž se bezprostředně dotýká tématu této práce. Tato analýza poskytne mj. teoretická východiska pro nastavení výzkumných otázek, potažmo celého diplomového projektu, neboť stanovené aktivity budou vycházet z cílů těchto dokumentů, resp. některých jeho částí.

1.1 Školská reforma v České republice

V následující kapitole bude pojednáno o školské reformě v České republice, která zde v uplynulých letech probíhala a v některých jejích složkách probíhá i nadále.

Bude vysvětlen pojem *Bílá kniha* a následně důvod jejího vzniku a její historie, dále bude vymezeno, co to jsou rámcové (resp. školní) vzdělávací programy a jakým způsobem fungují.

1.1.1 Vzdělávací programy před školskou reformou

S platností od 1. ledna 2005 byl zrušen zákon č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon), a byl nahrazen zákonem 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, který nabył účinnosti dnem zrušení výše zmíněného zákona.

Původní zákon procházel po dobu své platnosti několika novelami (cca dvaceti), které pro tuto práci nemají podstatnější charakter, proto vynecháme jejich podrobnější rozpis.

Kurikulární reforma znamenala přeměnu vzdělávacích programů. Dříve platily vzdělávací programy *Obecná škola*, *Národní škola*, *Základní škola*. Průcha, Walterová

a Mareš (2003, s. 257) uvádějí ve své publikaci, že učební plány původní byly závaznou normou pro všechny školy stejného typu (oproti současným vzdělávacím programům, jež jsou volnější a umožňují vytvářet určité modifikace podle zaměření a požadavků dané školy).

Všechny školy měly jako svou povinnost uloženo přihlásit se k jednomu z těchto programů, podle něhož následně realizovaly výuku, příp. měly možnost zpracovat také program vlastní, jenž musel však být schválen Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a byl podroben nejprve ověřovacímu procesu. Tuto možnost využily některé alternativní školy. (Průcha ed., 2009, s. 124)

V následující části budou stručně charakterizovány původní vzdělávací programy, část charakteristiky bude vždy věnována předmětu český jazyk a literatura (název může být měněn podle názvu v představovaném dokumentu), se zaměřením na školní časopis, pracovaly-li s ním dané programy.

1.1.1.1 Národní škola

Program Národní škola je určen jako norma pro vzdělávání na základních školách v 1. - 9. ročníku, s účinností od 1. září 1997. Autory jsou učitelé a ředitelé zapojení do Asociace pedagogů základních škol. Průcha (ed., 2009) tvrdí, že Národní škola dávala školám prostor pro určité obměny a dovolovala, aby vznikaly i předměty nové a aby byly uskutečňovány projekty – tento prostor byl vytvořen díky tomu, že plány obsahovaly základní část (kam byly směřovány tradiční povinné předměty) a část nadstavbovou (tzv. prohlubující či specializovanou, kam spadaly právě tyto modifikace a nové kurzy či předměty).

Podíl a přínos pedagogů z praxe se projevil v koncepci tak, že nastavení osnov odpovídalo jejich zkušenostem se znalostmi a schopnostmi žáků různých věkových kategorií, proto byl vytvořen jako lépe odpovídající možnostem vzdělávaných. Velký důraz je kladen na to, aby žáci nebyli třizeni v průběhu navštěvování základní školy, ale připouštělo se tvoření skupin, kdy se žáci dělili v předmětech podle svého zájmu.

Vzdělávání využívalo pozitivní motivace k tomu, aby žáci měli a zvyšovali zájem o učení a získávání informací, vycházelo z myšlenky „Národ sobě“, která byla použita již v 19. století při stavbě Národního divadla. Autoři byli přesvědčeni, že učitelé jsou ve velké míře silnými a inspirativními osobnostmi, že mohou při dodržování zásad výuky koncepce programu Národní škola během krátkého období zase umožnit českým školám stát se pýchou českého národa. (MŠMT ČR, 1997, s. 7-10)

Jednotlivé předměty a obsahy jejich výuky jsou rozvrženy podle ročníků (1. – 9. třída) a toto rozvržení je závazné, učitel si je může pouze rozvrhnout podle svého do průběhu celého roku a přidat k nim vlastní témata dle svého uvážení, která nejsou zařazena. Není stanovena podmínka opakování již naučeného kmenového učiva – počítá se s ním jako se samozřejmostí. Rovněž není jasně dána hloubka vyučované materie, jež učitel se žáky probírá.

Cíle nejsou stanovovány ke každému ročníku zvlášť, resp. ke každému tématu zvlášť, ale jsou uvedeny v úvodu ke každému kmenovému předmětu pouze jako obecný výčet finálních dovedností, schopností a postojů, jehož žáci na konci vzdělávání mají dosáhnout.

Do nadstavbové oblasti jsou navrženy další rozšiřující předměty či kurzy (např. Cvičení z českého jazyka, Dramatická výchova, Cvičení z matematiky, Praktika z chemie či fyziky, Matematika v ekonomice a účetnictví, Základy ručních prací, Bydlení a domácnost a mnohé další), které škola může zařadit do svého výukového plánu, jsou k nim uvedeny doporučené ročníky, kdy je vyučovat, možná témata i orientační cíle.

Co se týká kmenového předmětu Český jazyk a literatura, jeho učivo je rozděleno po ročnících, zvlášť pro oblast literární, slohovou a jazykovou, přičemž jazyková je dělena do dalších podoblastí (hláskosloví, tvarosloví, skladba atp.). První zmínka o školních časopisech se objevuje v 5. ročníku ve Slohu a psaní, kde je uveden příspěvek do časopisu zcela nekonkrétně, bez závaznosti určitého žánru. Trvale je zařazen časopis (ať už třídní či školní) do oblasti slohu od 7. ročníku, kdy se žáci učí psát zprávy a oznámení, v 8. a 9. ročníku je ve slohu zařazena tvorba třídního časopisu, zdůrazněno je ovšem to, že práce probíhá dle podmínek a možností školy. (MŠMT ČR, 1997, s. 36-51)

1.1.1.2 Obecná škola

Program Obecná škola byl platný roku 1993 – stejně jako program Národní škola – pro 1. – 9. ročník základních škol a odpovídající ročníky víceletých gymnázií. Původně byl tento program vypracován pod tímto názvem pouze pro prvních pět ročníků ZŠ, na něj navazoval program Občanská škola (pro 6. – 9. třídu ZŠ), později (v roce 1997) ale byly ale oba tyto programy sloučeny do jednoho souborného, s názvem *Obecná škola*.

Autorská dvojice Piřha a Helus spolupracovala při jeho tvorbě s množstvím odborníků a učitelů z praxe. Výsledkem byl program zaměřený na dítě, který respektoval dětství a zaměřoval se na osobnostní rozvoj dítěte v tomto období. Tohoto rozvoje chtěl dosáhnout

pomocí zavedení nových předmětů do vzdělávacích osnov, mezi nimi byla např. dramatická výchova či rodinná výchova. (Průcha, Walterová, Mareš, 2003, s. 296-297; Průcha ed., 2009, s. 123)

Průcha (2009) uvádí, že program zdůrazňoval doporučení, aby byly organizovány blokové výuky či aby byly uskutečňovány školní projekty, v nichž by byly integrovány mezioborové vztahy. Obecná škola rozlišovala mezi volitelnými (cca 21 navržených předmětů, přičemž škola byla povinna nabízet žákům minimálně čtyři z dané nabídky – např. práce s textem, konverzace v cizím jazyce, informační výchova, uměleckořemeslná výchova, technická praktika, pěstitelská výchova a další) a nepovinnými předměty, mezi něž patřily cizí jazyky, náboženství či etická výchova.

Dokument dále pokládal za důležité, aby děti nebyly na prvním stupni zatěžovány zbytečnými vědeckými poznatky, které jsou pro ně příliš abstraktní a složité k pochopení. Cílem vzdělávání na druhém stupni bylo vychovat demokraticky smýšlejícího občana, jenž bude ve vzdělávání nalézat smysl a bude mít znalosti na takové úrovni, aby byl schopen se plnohodnotně začlenit do společenského života. (MŠMT, 1996)

Důležitým faktorem, jenž byl argumentem pro vznik tohoto dokumentu, byla snaha o změnu vzdělávání, které bylo ve své původní koncepci v předcházejících letech v mnoha ohledech metodicky i obsahově překonáno. Při tvorbě dokumentu bylo využito poznatků ze školství v zahraničí i zkušenosti odborníků v realizačním týmu.

Navrhované osnovy a obsahy předmětů nemusely školy brát jako závaznou normu, ale mohly si je upravovat dle svého uvážení, ovšem upravené programy podléhaly průzkumného šetření, kdy se ověřoval jejich praktický účel a zda vyhovují stanoveným cílům základního vzdělávání. Normou nebyl také proto, že školy nemusely mít všechno potřebné vybavení či plně metodicky připravené a ochotné učitele, aby je mohly striktně dodržovat.

Jednotlivé předměty dle pojetí programu není možné chápat jako oddělené, ale je nutné vnímat jejich propojení. Každý předmět je rozdělen do ročníků, je k němu přidružena charakteristika obsahu. Nejsou uváděny dílčí cíle vzdělávání, pouze předpokládané vstupní znalosti dítěte a návrhy probíraných témat.

Co se týká předmětu český jazyk, je učivo děleno na I. stupni do základních oblastí Vztah k literatuře, Psaní, Dorozumívací činnosti a schopnosti, Poznávání jazyka a pravopisu, kdy se každá oblast ještě větví na dílčí podoblasti. V dokumentu jsou uvedeny dvě verze pro výuku, i s metodickými doporučeními. (MŠMT ČR, 1996)

Na II. stupni je opět členěno učivo českého jazyka a literatury do oblastí, jimiž jsou: Komunikační výchova, Jazyková výchova a Literární výchova, kdy každá z uvedených

výchov je dále členěna. První poznámka o školních, resp. třídních časopisech se objevuje v části Komunikační výchova – produkce textu, kdy je řečeno, že žáky motivované pro žurnalistickou práci má učitel podporovat a zajistit jim možnost vydávání třídního časopisu. Ale bližší vymezení v koncepci osnov českého jazyka pro školní časopis není zmiňováno. (MŠMT ČR, 1996)

1.1.1.3 Základní škola

Třetím ze schválených vzdělávacích programů byla Základní škola. Vstoupila v platnost v roce 1996 a jejími autory byli odborníci z Výzkumného ústavu pedagogického. Stejně jako předchozí dva programy byl i tento připraven pro výuku v 1. – 9. třídě základních škol. Průcha, Walterová a Mareš (2003) uvádějí, že v České republice koncipovalo svůj vzdělávací program asi 87 % škol právě podle dokumentu Základní škola.

Od předchozích programů se jeho pojetí liší např. tím, že ke každému z 18 hlavních předmětů nalezneme v dokumentu jeho učební osnovu i časovou dotaci, řazení témat probíhá opět po ročnících. Vzdělávání se zaměřuje nejen na rozvoj základních či specifických dovedností a kompetencí, jež jsou součástí některého z vyučovaných předmětů, ale také jsou rozvíjeny průřezové kompetence, jež se prolínají předměty navzájem a jež jsou součástí všeobecného vzdělání žáků. Nedílnou součástí je také rozvoj komunikativních a sociálních kompetencí, které umožňují žákům jednodušší zařazení do společnosti. (MŠMT ČR, 2003)

Cíle vzdělávání jsou orientovány tak, aby žáci dovedli teoretické poznatky aplikovat prakticky při řešení problému, a hodnotové cíle jsou směřovány tak, aby vyvíjející se mladou osobnost dokázaly formovat kvalitní rysy osobnosti a mravní vlastnosti. Zakomponovány jsou do všech předmětů a oblastí výuky.

Učební plány jsou navrženy tak, aby splňovaly podmínky zdravého rozvoje dítěte v psychické i mentální sféře. Obsahují týdenní časové dotace, jež odpovídaly tehdejšími standardům vzdělávání. Kromě základních povinných předmětů je v dokumentu uveden i výčet volitelných předmětů, jimiž byla dána škole možnost rozšířit vzdělávací nabídku podle své profilace.

Všechny povinné předměty mají vypsány pro své použití specifické cíle a také dílčí cíle, které dokumentují předpokládaný pokrok během školního roku u žáků. Učivo je rozepsáno buď souhrnně pro každý ročník, nebo diferencuje-li se v průběhu roku na

podtémata, jsou rovněž uvedena. U jednotlivých ročníků je vždy uveden i návrh možného rozšíření nadstandardním učivem.

U předmětu český jazyk nacházíme na prvním stupni učivo sepsáno vždy souhrnně pro oblasti Jazykového vyučování, Psaní (pouze pro I. stupeň) a Čtení a literární výchovy, není členěno do dílčích celků.

Na II. stupni zůstává výše uvedené členění, pouze chybí oblast Psaní. Setkáváme se se členěním v oblasti Jazykového vyučování do podoblastí (Sloh, Obecné výklady o českém jazyce, Tvarosloví, Nauka o tvoření slov, Pravopis aj.). Návrh na tvorbu školního, resp. třídního časopisu není do předmětu zařazen a není přidán ani v dodatku k dokumentu.

1.1.2 Národní program rozvoje vzdělávání v České republice - Bílá kniha – základní dokument školské reformy

Školská reforma byla započata již v 90. letech 20. století, přesněji řečeno 7. dubna 1999, kdy vláda České republiky svým usnesením č. 277, jež navazovalo na programové prohlášení vlády z července 1998, schválila hlavní cíle vzdělávací politiky v České republice.

V květnu téhož roku byl zveřejněn Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky (pozn.: dále jen zkratka MŠMT ČR) dokument „*Koncepce vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v České republice*“, který zahrnoval prohlášení, že cíle reformy (ať už střednědobé či dlouhodobé) budou závazně vyhlášeny v tzv. *Bílé knize*.

„*Česká Bílá kniha je pojata jako systémový projekt, formulující myšlenková východiska, obecné záměry a rozvojové programy, které mají být směrodatné pro vývoj vzdělávací soustavy ve střednědobém horizontu.*“ (Kotásek a kol., 2001, s.7)

Zároveň s touto definicí je ale dodáváno, že se jedná také o dokument, který musí být pravidelně podrobován revizím a kritickému posuzování, aby bylo dosaženo optimalizace podmínek vzdělávání s ohledem na aktuální společenskou situaci v naší zemi.

Bílá kniha (celým názvem *Národní program vzdělávání v České republice – Bílá kniha*) se opírá o výzkumy a analýzy, které prováděli zahraniční i čeští odborníci, o výroční zprávy MŠMT ČR (např. *Školství v pohybu* – 1996, *Školství na křižovatce* – 1999 aj.) i o publikaci OECD *Zprávy o národní politice vzdělávání: Česká republika* – 2000 a mnohé další.

Školská reforma jako taková byla realizována v několika fázích. První fáze probíhala v období od června 1999 do února 2000 a zhodnocení se uskutečnilo v parlamentním

semináři. Diskutovalo se o koncepci vzdělávání jako o kompletu, ale i o jeho jednotlivých částech, jednotlivých oblastech vzdělávání. Druhá fáze proběhla v kratším čase – srpen až listopad 2000, její náplní bylo navrhnout ucelený spis, který by obsahoval propojení výsledků jednotlivých dostupných odborných studií a podkladů. V této fázi se mohli k reformě vyjadřovat také pedagogičtí pracovníci, ředitelé škol, pedagogické asociace.

Veškerá usnesení a závěry z obou fází podrobně zkoumala Rada pro vzdělávací politiku při MŠMT. Dne 21. listopadu 2000 byla vytvořena kompletní strategie a na národní konferenci se k ní vyjádřila odborná veřejnost a sociální partneři školství. Jejich postoje byly zapracovány do třetí verze, která byla v prosinci 2000 prodiskutována v povinném meziresortním připomínkovém řízení a následně již v konečné podobě byla projednána a bez výhrad schválena vládou České republiky dne 7. února 2001. (Kotasem a kol., 2001)

Zde je tedy položen základ pro školskou reformu, která byla započata se schválením a vydáním nového Školského zákona (tj. *zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání*), a zároveň byl zrušen doposud platný *zákon č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon)*, ve znění pozdějších předpisů.

Nový školský zákon s sebou přinášel několik změn – nejdůležitější změnou, která je podstatná pro tuto práci, bylo uskutečnění pilotáže při zavedení nových vzdělávacích programů (rámcových, resp. školních vzdělávacích programů) na některých vybraných školách, kde bylo zkoumáno jejich využití v praxi. Pilotážím bylo věnováno období mezi schválením dokumentu pro příslušný typ školy a povinností školy začít učit podle školních vzdělávacích programů, jež byly modifikací příslušného rámcového vzdělávacího programu – toto období trvalo zákonem stanovené dva roky. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky (pozn.: dále Ministerstvo školství, či resp. MŠMT ČR) uvádí na svých stránkách, že Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání byl vydán a schválen ke dni 31. srpna 2005 a Rámcový vzdělávací program pro gymnaziální vzdělávání 24. července 2007. Přičemž základní školy povinně (v 1. i v 6. ročníku) podle něj musí učit od 1. září 2007 a gymnázia od 1. září 2009. Účelem pilotáží bylo zjistit „slabá“ místa dokumentů, aby následné „ostré“ spuštění nedělalo školám velké problémy. Ostatními změnami, jež ovlivnily vývoj školství v České republice, se zabývat v této práci nebudeme, neboť pro její další naplnění nejsou zásadní.

1.1.3 Rámcové vzdělávací programy

Po vydání Bílé knihy byly v České republice tvořeny nové vzdělávací programy, tzv. kurikulární dokumenty. Prášilová (2006, s. 166) cituje tři možné výklady termínu kurikulum, tak jak je uvádí Průcha, Walterová a Mareš ve své publikaci *Pedagogický slovník* (2001): Jedná se o „vzdělávací program, projekt, plán; průběh studia a jeho obsah; obsah veškeré zkušenosti, kterou žáci získávají ve škole a v činnostech ke škole se vztahujících, její plánování a hodnocení“.

Rámcové vzdělávací programy navazují na Národní program vzdělávání, více jej zpřesňují, stanovují závazné normy vzdělávání pro jednotlivé jeho fáze a jsou v nich uvedeny požadavky státu, jaké úrovně a jakých znalostí mají žáci dosáhnout na jednotlivých stupních vzdělávání – jsou zformulovány očekávané výstupy.

Zásadní proměnou oproti předchozím vzdělávacím programům je stanovení jasných cílů, klíčových kompetencí a výstupů, k nimž má vzdělávání dospět. Rámcové programy nejsou striktní normou pro školy – každé vzdělávací zařízení si podle příslušného RVP upraví svůj školní vzdělávací program, který bude vyhovovat jeho profilaci, zaměření, filosofii a regionálním požadavkům.

Všechny RVP mají jednotnou strukturu a určité společné charakteristické rysy. Nastolené požadavky na vzdělávání do sebe plně obsáhly mezinárodně uznávané čtyři pilíře vzdělávání pro společnost vědění 21. století – tj. učit se poznávat, jednat, žít společně a učit se být. (Průcha ed., 2009, s. 125)

Novým pojmem, jenž se v dokumentech objevuje, jsou zmíněné klíčové kompetence – tzn. soubor vědomostí, dovedností a postojů, jenž si má žák zvnitřnit a jenž je důležitý nejen pro další vzdělávání, ale i pro život ve společnosti.

U učiva, rozděleného podle vzdělávacích oblastí, resp. předmětů, jsou vždy zdůrazněny výše zmíněné očekávané výstupy, přínos v oblasti klíčových kompetencí, ale je vedle nich naznačeno také možné propojení s jinými obory. Vyjma tohoto propojení je součástí dokumentů také soupis průřezových témat – dávají do souvislosti mezioborové vztahy, jsou povinnou součástí edukace a převážně jsou zaměřeny na aktuální problémy společnosti. (c. d., 2009)

1.1.4 Školní vzdělávací programy

Snahou kurikulární reformy bylo mj. umožnit školám vytvořit si osobitý a škole odpovídající vzdělávací program. Školní vzdělávací programy (pozn.: dále jen ŠVP) byly tvořeny na základě rámcových vzdělávacích programů a v současnosti jsou už povinně používány a zaváděny do škol. Aby mohla škola zpracovat kvalitní ŠVP, byl vypracován odborníky z Výzkumného ústavu pedagogického a učiteli z pilotních škol metodický návod, tzv. Manuál. Vypracování Manuálu bylo potřebné, neboť čeští pedagogové neměli doposud nikdy možnost tvořit vlastní školní vzdělávací program v takovém rozsahu.

Jednotlivé školy si zpracovaly podle příslušného RVP a dle svého uvážení vlastní vzdělávací strategii, zařadily do ní vzdělávací oblasti a odpovídající témata, respektující rozvoj osobnosti žáka. Vzniku ŠVP a určení jeho pojetí zpravidla předcházela analýza výsledků vzdělávání daného zařízení a také analýza dosavadní vzdělávací strategie.

Školní vzdělávací program patří k povinným dokumentům, jež musí škola mít, je povinností školy zajistit trvalý přístup veřejnosti k němu – nejčastěji se tak děje vyvěšením dokumentu na webových stránkách školy. Aby byl program platný, musí jej schválit a vydat ředitel školy. (RVP GV, 2007, s. 98)

Školy zpracovávaly své programy obvykle v realizačních týmech, které vytvářely jeho koncepci, důležité bylo zastoupení učitelů ze všech vzdělávacích oblastí. Velkým přínosem byla také kreativita a chuť se dále vzdělávat. Doporučení znělo, aby zástupce volily předmětové komise. Koordinátor týmu organizoval celou činnost, připravoval setkání, shromažďoval podklady atd.

Výsledkem práce celého týmu by měla být také integrace nových vzdělávacích metod do výuky a změna přístupu ke vzdělávání oproti nastoleným podmínkám z dřívějších let. Práce na školních vzdělávacích programech byla a je velmi náročná, realizační tým musí prokázat velkou schopnost spolupráce a soudržnosti. (Urbánek, 2010)

1.2 Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání a Rámcový vzdělávací program pro gymnázia

V této kapitole bude analyzován Rámcový vzdělávací program základního a gymnaziálního vzdělávání. Zkoumání budou podrobeny oba, neboť zmiňovaný dlouhodobý

projekt z praktické části diplomové práce bude uskutečněn na víceletém všeobecném gymnáziu; popis této školy bude připojen k praktické části této práce.

Popisy obou vzdělávacích programů budou provedeny zvlášť, průřezové téma Mediální výchova má vyčleněnu samostatnou kapitolu této práce, proto informace o jejím vztahu ke školním časopisům budou zahrnuty do zmíněné kapitoly.

Samostatná podkapitola bude věnována vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace.

1.2.1 Charakteristika Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání

Rámcový vzdělávací program základního vzdělávání (pozn. dále jen RVP ZV) je dělen do čtyř hlavních oddílů: A – D.

Oddíl první (tj. oddíl A) slouží k vysvětlení základních pojmů, zařazení programu mezi ostatní kurikulární dokumenty. Jsme tu seznamování s principy RVP ZV a tendencemi, které se snaží svým působením navodit a podporovat. Jedná se o obecnější část úvodu do dalších částí.

V oddílu druhém (tj. oddíl B) je stručně popisován systém základního vzdělávání v České republice. Povinnost školní docházky, která je zakotvena i ve školském zákoně (tj. zákoně 561/2004 Sb.) v § 36 - § 43, nachází svůj teoretický průběh, resp. popis tohoto průběhu právě v RVP ZV, z něhož základní školy (potažmo nižší stupně víceletých gymnázií) zpracovávají své školní vzdělávací programy. Je zde zmíněno právní ošetření hodnocení výsledků žáků a ukončování studia na základní škole.

Třetí oddíl (tj. oddíl C) je nejrozsáhlejší ze všech. Je dělen do několika hlavních částí, začíná kapitolou č. 3 – *Pojetí a cíle základního vzdělávání*.

Základní vzdělávání na nižším stupni navazuje na předchozí dobrovolné předškolní vzdělávání. Měl by tak žákům být usnadněn nastavením programu přechod ze zařízení předškolního vzdělávání či rodinného prostředí do pravidelného, systematického vzdělávání. Charakter učení je stále praktický, činnostní, což žáky lépe přiměje k aktivitě, k práci.

Na druhém stupni, kdy jsou žáci již adaptovaní na školní prostředí, pomáhá vzdělávání získávat a prohlubovat znalosti, dovednosti a návyky, které jim budou usnadňovat další učení, které jim poskytne prostor pro utváření životních hodnot, postojů a cílů, s nimiž budou v budoucnu pracovat. Výuka na druhém stupni má žáky vést k odpovědnému chování

a odpovědnosti za sebe i druhé lidi, k respektování práv a povinností. Vytyčené cíle základního vzdělávání směřují k naplňování klíčových kompetencí, jejich plné znění je uvedeno v této práci jako *Příloha č. 1 – Cíle základního vzdělávání*.

Kapitola č. 4 pojednává o *Klíčových kompetencích*. Klíčové kompetence „*představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti*“ (RVP ZV, 2007, s. 14)

Základní vzdělávání si klade, jakožto povinné, za úkol, aby si žáci tyto kompetence osvojili a uměli jich využívat ve prospěch svůj i společnosti. Z hlediska dlouhodobého je právě důraz na tyto cíle stěžejní, neboť jejich zvládnutí podmiňuje jejich využití i v dospělosti. Vzájemně se jednotlivé kompetence prolínají, nepůsobí odděleně jako samostatné jednotky, ale jsou vzájemně provázány. Aktivita, které žáci během výuky absolvují, obvykle směřují nejen ke zvládnutí vyučované materie vědomostí teoretických, ale také k naplnění cíle osvojení si těchto kompetencí.

Klíčovými kompetencemi rozumíme tyto (pozn.: obsah jednotlivých kompetencí opatřený komentářem je uveden v této práci jako *Příloha č. 2 – Klíčové kompetence RVP ZV*):

- „*Kompetence k učení,*
- *kompetence k řešení problémů,*
- *kompetence komunikativní,*
- *kompetence sociální a personální,*
- *kompetence občanské,*
- *kompetence pracovní.*“ (RVP ZV, 2007, s. 14-19)

Kapitola č. 5 tohoto kurikulárního dokumentu pojednává o *Vzdělávacích oblastech*. Celkově je jich devět, v každé oblasti jsou zařazeny vzdělávací obory, jež jsou si svým obsahem blízké. Každá oblast je ve svém úvodu charakterizována a je uvedena návaznost mezi I. a II. stupněm základního vzdělávání. Samozřejmě součástí je také vymezení cílového zaměření vzdělávací oblasti, kde najdeme informace o tom, jaké klíčové kompetence jsou v rámci ní rozvíjeny. Vzdělávací obsah oborů je doplněn o předpokládané výstupy a o učivo. Učivo je zde prostředkem pro naplňování finálních výstupů. Vzdělávací obsah oborů škola rozpracuje do jednotlivých předmětů, resp. učebních osnov tak, aby bylo zaručeno rozvíjení klíčových kompetencí.

Vzdělávacími oblastmi (vzdělávacími obory) jsou:

- „*Jazyk a jazyková komunikace (Český jazyk a literatura, Cizí jazyk),*
- *Matematika a její aplikace (Matematika a její aplikace),*

- *Informační a komunikační technologie (Informační a komunikační technologie),*
- *Člověk a jeho svět (Člověk a jeho svět),*
- *Člověk a společnost (Dějepis, Výchova k občanství),*
- *Člověk a příroda (Fyzika, Chemie, Přírodopis, Zeměpis),*
- *Umění a kultura (Hudební výchova, Výtvarná výchova),*
- *Člověk a zdraví (Výchova ke zdraví, Tělesná výchova),*
- *Člověk a svět práce (Člověk a svět práce).“ (RVP ZV, 2007, s. 18)*

Pro tuto práci je zásadní znát obsah vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura, proto mu bude věnována následující podkapitola *1.2.1.1 Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace, část Český jazyk a literatura*. Ostatní vzdělávací oblasti a obory jsou pro tuto práci nepodstatné, proto jejich popis vynecháváme.

Krom výše uvedených vzdělávacích oborů je v RVP ZV obsažen i návrh dvou dalších, doplňujících vzdělávacích oborů, jimiž jsou Další cizí jazyk a Dramatická výchova.

Šestá kapitola je věnována *Průřezovým tématům*. Do průřezových témat jsou zařazeny problematiky ze současného dění, objevuje se v nich tematika, s níž se žáci mohou ve svém životě běžně setkat, proto jsou nedílnou součástí koncepce vzdělávání. Formují osobnost žáků, napomáhají pozitivnímu rozvoji jejich životních hodnot a názorů i postojů. Průřezová témata, uváděná v RVP ZV, jsou dělena do okruhů, v nichž jsou zařazeny nejrůznější témata – způsob jejich prezentace je na zvážení každé školy.

S ohledem na fakt, že průřezová témata jsou povinnou součástí vzdělávání a propojují vzájemně vzdělávací obory, přispívají velkou měrou k všeobecnému rozvoji klíčových kompetencí. Témat je celkem šest a jedná se o následující:

- *„Osobnostní a sociální výchova,*
- *výchova demokratického občana,*
- *výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech,*
- *multikulturní výchova,*
- *environmentální výchova,*
- *mediální výchova.“ (RVP ZV, 2007, s. 90)*

Pro tuto práci je důležité průřezové téma Mediální výchova, neboť zahrnuje problematiku vydávání školních časopisů, proto mu bude věnována samostatná kapitola

1.2.3 Průřezové téma Mediální výchova. Ostatní průřezová témata nebudou do této práce více zahrnuta.

Závěrečná Část D uvedeného dokumentu je věnována Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

1.2.1.1 Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace, část Český jazyk a literatura v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání

Analyzovaná vzdělávací oblast zaujímá výsadní postavení mezi ostatními oblastmi, neboť vysoká úroveň jazykového vyjadřování je jedním ze základních znaků všeobecné vzdělanosti žáka základní školy. Člení se do dvou oborů – Český jazyk a literatura a Cizí jazyk. V této práci se zaměříme pouze na část Český jazyk a literatura. Znalosti získané v tomto oboru se promítají do dalších vzdělávacích oblastí, bez jejich existence není možné vzdělávání vůbec uskutečňovat.

Výuka je rozdělena do tří složek – Komunikační a slohová výchova, Jazyková výchova a Literární výchova. V rámci Komunikační a slohové výchovy pracuje žák s různými typy sdělení, učí se je analyzovat, kriticky posuzovat a dále s nimi pracovat, rozhodovat se pomocí informací získaných ze čteného nebo slyšeného textu, učí se psát dle normy.

Jazyková výchova poskytuje žákům znalosti a dovednosti, které jim umožňují osvojit si spisovný mateřský jazyk, vede je ke srozumitelnému vyjadřování a logickému myšlení v souvislostech. V Literární výchově se seznamují žáci se základními druhy literární produkce, učí se odlišovat realitu a smyšlenku a interpretovat přečtený text.

V dokumentu je dále uvedeno cílové zaměření vzdělávací oblasti, které koresponduje s rozvíjenými klíčovými kompetencemi.

Obsah vzdělávacího oboru je rozčleněn na výuku na I. a II. stupni základní školy, ke každé oblasti jsou uvedeny očekávané výstupy pro daný stupeň a návrhy učiva. Učivo je rozepsáno do tématických celků, které jsou stejné pro oba stupně u prvních dvou složek – v Komunikační a slohové výchově jsou to celky: čtení, naslouchání, mluvený projev a písemný projev; v Jazykové výchově se jedná o zvukovou stránku jazyka, slovní zásobu a tvoření slov, tvarosloví, skladbu a pravopis a u II. stupně je navíc obecné poučení o jazyce. V Literární výchově se jedná na I. stupni o poslech literárních textů, zážitkové čtení

a naslouchání, tvořivé činnosti s literárním textem a základní literární pojmy, na II. stupni se setkáváme se tvořivými činnostmi s literárními texty, způsoby interpretace literárních a jiných děl, základy literární teorie a historie a literárními druhy a žánry.

Téma školních časopisů, resp. třídních časopisů však ani v jedné ze zmíněných složek ani na jednom stupni zmíněno není.

1.2.2 Charakteristika Rámcového vzdělávacího programu pro gymnázia

Rámcový vzdělávací program pro gymnázia (pozn.: dále jen RVP G) je vytvořen v souladu s principy uvedenými v *Národním programu rozvoje vzdělávání v České republice*, tzv. *Bílé knize*, a opírá se o školský zákon č. 561/2004 Sb. Je rozdělen do čtyř částí: A – D.

V Části A je popsána struktura vzdělávacího systému v České republice. Zatímco Národní program vzdělávání (pozn. dále jen NPV) stanovuje požadavky na vzdělávání ve všeobecné rovině, RVP G již zpřesňuje požadavky pro tento typ vzdělávání. RVP G je pak dále zpracováván do školních vzdělávacích programů (pozn.: dále jen ŠVP), jež představují školní úroveň vzdělávání. Seznamuje také s principy daného vzdělávacího programu.

V Části B nalezneme charakteristiku vzdělávání, jež je ukončeno maturitní zkouškou. Rozlišují se dva programy pro gymnázia – pro gymnázia klasická a pro gymnázia sportovní. Vzdělávání se uskutečňuje jak prezenční formou, tak i dálkově či formou večerní školy. Vzdělávací obsah a cíle jsou upraveny tak, aby odpovídaly věku a podmínkám vzdělávání. Podmínky pro přijetí na tento typ školy jsou definovány § 59 - § 61 a § 63 školského zákona a vyhláškou č. 671/2004 Sb., která upravuje přijímací řízení na střední školy. Způsob a podmínky ukončování studia jsou rovněž ošetřeny školským zákonem, přesněji § 72 a § 77 - § 82, a vyhláškou o ukončování vzdělávání na středních školách a učilištích.

V Části C, jež je rozdělena do kapitol 3 – 8, je popisováno pojetí gymnaziálního vzdělávání. Na vyšším stupni gymnázií jsou kompetence nastaveny tak, aby žák vycházející z tohoto typu školy byl vybaven znalostmi a dovednostmi odpovídajícími středoškolsky vzdělanému člověku a aby byl připraven na další vzdělávání v terciárním stupni školství a na profesní specializaci. Profilaci si však vytváří každá škola sama dle své filosofie. Základní cíle gymnaziálního vzdělávání jsou následující tři (RVP G, s. 8):

- „vybavit žáky klíčovými kompetencemi na úrovni, kterou předkládá RVP G;
- vybavit žáky širokým vzdělanostním základem na úrovni, kterou popisuje RVP G;

- *připravit žáky k celoživotnímu učení, profesnímu, občanskému i osobnímu uplatnění.*“

Kapitola 4 pojednává o *klíčových kompetencích*, kterých je celkem šest, jejich komentovaný a zestručněný obsah uvádíme v této práci jako *Přílohu č. 3 – Klíčové kompetence RVP G*, zde uvedeme pouze jejich výčet:

- *„Kompetence k učení,*
- *kompetence k řešení problémů,*
- *kompetence komunikativní,*
- *kompetence sociální a personální,*
- *kompetence občanská,*
- *kompetence k podnikavosti.*“ (RVP G, s. 9-11)

Klíčové kompetence jsou souborem dovedností a vědomostí, jichž by měli žáci ukončující středoškolské vzdělání na gymnáziu dosáhnout a jichž by měli být schopni využívat. Vzájemná propojenost mezi jednotlivými kompetencemi je nesporná. Klíčové kompetence vytyčené pro gymnázia navazují na předpokládané získané kompetence z předchozího základního vzdělávání.

Vzdělávací oblasti jsou pro gymnázia obdobné jako pro základní vzdělávání, ale vykazují určité rozdílné prvky. S ohledem na zaměření práce zde uvedeme pouze výčet a nebudeme jednotlivé vzdělávací oblasti více podrobovat deskripci, s výjimkou vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace, do níž spadá předmět *Český jazyk a literatura*, jehož popis je uveden v následující podkapitole *1.2.2.1 Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace, část Český jazyk a literatura v Rámcovém vzdělávacím programu pro gymnázia*. Vzdělávací oblasti pro gymnázia, i s příslušnými přiřazenými vzdělávacími obory, jsou následující (RVP G, s. 11-65):

- *„Jazyk a jazyková komunikace (Český jazyk a literatura, Cizí jazyk, Další cizí jazyk);*
- *Matematika a její aplikace (Matematika a její aplikace);*
- *Člověk a příroda (Fyzika, Chemie, Biologie, Geografie, Geologie);*
- *Člověk a společnost (Občanský a společenskovědní základ, Dějepis, Geografie);*
- *Člověk a svět práce (Člověk a svět práce);*
- *Umění a kultura (Hudební obor, Výtvarný obor);*

- *Informatika a informační a komunikační technologie (Informatika a informační a komunikační technologie).“*

Všechny vzdělávací oblasti jsou opatřeny seznamy očekávaných výstupů vzdělávání, seznamy učiva, které má být v rámci daných oborů probráno, případně tematickými okruhy, jimž se v rámci studia budou žáci věnovat.

Kapitola 6 obsahuje charakteristiku *průřezových témat*, která se prolínají s obsahy vzdělávacích oblastí. Průřezová témata lze realizovat na školách jako součásti obsahu určitého vzdělávacího oboru, popř. je žákům zprostředkovat pomocí besed, seminářů či projektů. Je možné je do ŠVP zařadit jako samostatný předmět. V této práci uvádíme pouze výčet průřezových témat a bližší specifikaci předestřeme pouze k průřezovému tématu Mediální výchova v následujících kapitolách, neboť se bezprostředně týká tématu diplomové práce. Průřezovými tématy jsou tato:

- *„Osobnostní a sociální výchova;*
- *Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech;*
- *Multikulturní výchova;*
- *Environmentální výchova;*
- *Mediální výchova.“ (RVP G, s. 65-81)*

Kapitola 7 je věnována *Rámcovému učebnímu plánu*, který je opatřen poznámkami k vyučovaným oblastem a doporučeními, v kapitole 8 jsou uvedeny zásady pro zpracování ŠVP pro čtyřletá gymnázia a odpovídající ročníky víceletých gymnázií.

Poslední část kurikulárního dokumentu (tj. Část D) je zaměřena na informace ke vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

1.2.2.1 Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace, část Český jazyk a literatura v Rámcovém vzdělávacím programu pro gymnázia

Analyzovaná vzdělávací oblast navazuje svou koncepcí na předchozí základní vzdělávání, které poskytlo žákům základní výbavu dovednostmi komunikačními a vyjadřovacími. Tato výbava je na gymnáziích vědomě rozvíjena a prohlubována, je zvyšována schopnost abstraktního myšlení, žáci jsou seznamováni s tradicemi národa a jeho

kulturním bohatstvím, učí se ovládat nejen jazyk jako takový, ale jsou vedeni i k jeho praktickému využívání v rozličných komunikačních situacích – v psané i mluvené formě.

Získané znalosti o jazyku mohou žáci následně využívat a prohlubovat si je pomocí komunikační kompetence, a to jak recepční, tak i produkční, což umožňuje získání hlubokých prožitků z četby.

Výuka *Českého jazyka a literatury* je členěna do dvou základních složek – *Jazyk a jazyková komunikace* a *Literární komunikace*. V jazykové části je učivo členěno do logických celků a přidružuje se k této oblasti i slohové vyučování. V rámci *Jazyka a jazykové komunikace* prohlubují studenti své znalosti a dovednosti v analýze textů, mluveném projevu, gramatice i komunikačních strategiích, učí se zpracovávat složitější úkoly, pracovat s různými typy slovníků a příruček a využívat efektivně získané informace pro svou další potřebu.

V *Literární komunikaci* si osvojuje žák základy literární vědy, prohlubuje dovednosti interpretace textu a způsoby vyjádření prožitých emocí z literárních děl vhodnými prostředky.

O školním časopise není v oblasti *Jazyka a jazykové komunikace*, resp. v jeho části *Český jazyk a literatura* žádný záznam.

1.2.3 Průřezové téma Mediální výchova

Průřezové téma Mediální výchova zaujímá mezi ostatními průřezovými tématy význačné místo. Už jen proto, že dnešní svět je s médii propojen a komunikace je potřebná ke každodennímu životu. Média představují zdroj informací, poznatků. Každý jednotlivce se denně setkává se spoustou dalších osob, přichází do styku s množstvím médií, pokud chce účinně, kvalitně a úspěšně komunikovat, musí umět vyhodnotit získané informace, zpracovat je a využít jejich podněty.

Média mají socializační charakter, ovlivňují chování jednotlivce i společnosti jako celku, utvářejí povědomí lidí, jejich charakter i životní styl.

„*Správné vyhodnocení těchto sdělení z hlediska záměru jejich vzniku (informovat, přesvědčit, manipulovat, pobavit) a z hlediska jejich vztahu k realitě (věcná správnost, logická argumentační stavba, hodnotová platnost) vyžaduje značnou průpravu.*“ (RVP ZV, 2007, s. 101)

Mediální výchova jako taková si klade za svůj cíl, aby žák po ukončení základního vzdělávání byl vybaven základní mediální gramotností – ať už jsou tyto znalosti teoretické

(historie médií, struktura jejich fungování, analýza sdělení aj.) nebo praktické (tzv. produktivní sloh, schopnost diskutovat a argumentovat atp.).

Definovat mediální výchovu jako takovou není však zcela jednoduché, každý z odborníků má své pojetí výkladu tohoto pojmu. Zde na tomto místě bude uvedeno několik definic od autorů, již se zabývají problematikou mediální výchovy či médií všeobecně, např. Mičenka, Jiráček a kol. (2006, s. 12) uvádějí ve své publikaci *Rozumět médiím* tuto citaci: „... v mediální výchově, na rozdíl od ostatních školních předmětů, po dětech chceme, aby zkoumali, jak vědí to, co vědí. V mediální výchově se musí pít po tom, odkud informace a myšlenky přicházejí, a ne přijímat fakt, že tu prostě jsou.“

Naproti tomu Verner nabízí pohled více prakticky zaměřený, kdy ve své knize *Mediální výchova: průřezové téma* k tématu vyučování mediální výchovy ve školách uvádí myšlenku, že „mediální výchova se zaměřuje na to, aby v žácích – pomocí rozborů reálné mediální produkce a prostřednictvím vlastní tvorby mediálních produktů a osvojování poznatků o fungování médií ve společnosti – soustavně rozvíjela jejich schopnost kriticky a tvořivě nakládat s médii a jejich produkcí, využívat mediální nabídku a udržovat si od ní odstup.“ (Verner, 2007, s. 94)

Eva Brychnáčová, která ve své publikaci uvádí spíše teoreticky zaměřenou definici mediální výchovy, tak aby bylo zřejmé propojení mediální výchovy s vnímáním reálného a fiktivního světa, tvrdí, že „smyslem průřezového tématu Mediální výchova (MV) je vybavit žáky základní úrovní mediální gramotnosti. MV nabízí poznatky týkající se mediální komunikace a také základní dovednosti práce s médii. Vede žáky k poučenému vyhodnocování mediálních sdělení z hlediska jejich záměru a z hlediska jejich vztahu k realitě. Přispívá k orientování se ve světě médií a získávání dovedností ke komunikační ochraně proti manipulaci.“ (Brychnáčová, 2007, s. 37)

Budeme-li formulovat význam slovního spojení mediální gramotnost, můžeme říci, že se jedná o „spojení vědomostí a dovedností, kterou jsou potřebné pro vytvoření kritického odstupu od médií a zároveň pro vlastní možnost využívání médií; k tomu má dopomoci mediální výchova“. (Bartošek, Daňková, 2010, s. 202) Mediální gramotnost má dle Franka a Jirákové (2008), resp. dle Bíny a kol. (2005) dvě roviny – vědomostní/znalostní a dovednostní. Ve vědomostní části se jedinec seznamuje s historickým vývojem médií, získává teoretickou představu o fungování a roli médií a také o pozitivních a negativních, která nám média přinášejí. V dovednostní části si osvojují praktické dovednosti spojené s užíváním médií, směřuje se k výchově jedinců sebevědomých, názorově stálých a aktivně a nezávisle/kriticky se zapojujících do mediálních komunikací. Součástí je také nácvik práce

s médii – a to nejen jako příjemce mediálního sdělení, ale také jako jeho autor. Obě výše zmíněné roviny jsou vzájemně provázány – pro nácvik praktických dovedností je třeba mít teoretický základ.

1.2.3.1 Mediální výchova v historickém kontextu

Historie mediální výchovy sahá již do dob Jana Ámose Komenského (časová datace cca druhá třetina 17. století), který spatřoval v novinách možný zdroj poučení, čtení novin bylo v jeho škole povinnou součástí každého dne. V době Komenského se ovšem nevyužívaly takto získané informace stejně jako dnes, byl to zdroj aktuálních informací, ne zdroj mediální gramotnosti a porozumění informacím jako dnes. Komenský byl historicky prvním autorem, jenž se snažil o výklad vztahu médií a společnosti – „*ve svém Labyrintu světa přirovnává novináře (tedy šířitele zpráv) k pištcům, kteří lákají lidi na různé melodie...*“ (Mičenka, Jirák a kol., 2006, s. 13)

Ačkoliv toto byla první snaha o pojetí mediální výchovy a začlenění čtení novin jako důležitého článku vzdělávání, svou současnější podobu začala dostávat až ve 20. století, kdy se zvláště v anglickém a německém prostředí objevila myšlenka, že analyzování obsahu novin by mělo být součástí výuky, neboť je to významný a přístupný zdroj informací – navíc se v novinách odrážela politická i světová dění.

Je nutné zdůraznit, že počátky mediální pedagogiky spadají převážně do doby nástupu opravdových masových médií, dle Bíny a kol. (2005, s. 18) se dá datovat tento nástup přibližně do druhé poloviny 19. století, kdy byla vynalezena tiskařská rotačka, a tím se značně navýšilo množství výtisků a také se snížila cena. Dalším faktorem, který ovlivnil ustavení mediální pedagogiky, je vznik takových médií jako např. rozhlasu, bezdrátového telegrafu, biografu a filmu, a později také televize a internetu.

V meziválečném období, tj. koncem 20. let 20. století, se začal vyskytovat názor, že by nejen obsah médií/novin měl být zařazen do výuky, ale také proces jejich výroby, tzv. proces mediální produkce, jak toto nazvali Mičenka a Jirák v knize zmíněné v prvním odstavci kapitoly.

Hlavní podněty pro vznik samotné mediální výchovy ale přišel až po skončení druhé světové války. Tento fakt byl způsoben z více důvodů – v první řadě z důvodu snahy vymýtit propagandistický ráz médií, jenž byl zaveden za dob hitlerovského, resp. goebbelsovského

působení v předválečné a válečné době. Německo bylo prvním místem, kde se kritické čtení novin objevilo – sloužilo jako prostředek k denacifikaci.

Druhým neméně důležitým důvodem pro rozvoj mediální výchovy byl fakt, že v 50. a 60. letech 20. století se především ve Spojených státech amerických počala především televize potýkat se značnou mírou komercializace médií, do Evropy toto proniklo přibližně o deset let později, koncem 70. letech 20. století. Potíže, jež byly způsobeny, měly značné následky – lidé nebyli schopni rozeznat zpravodajské sdělení od reklamního. V Evropě nebyly následky medializace tak rozsáhlé jako ve Spojených státech, neboť média byla výlučně státní a veřejnoprávní. Proto se zde rozvíjela mediální výchova (s výjimkou Německa) pomaleji než na americkém kontinentě, a to až od 80. let 20. století.

S přibývajícími médii (pozn.: pro tuto práci ovšem není odnož mediální výchovy zabývající se televizí, rozhlasem či internetem podstatná, neboť zaměření diplomové práce se týká (školních) časopisů a novin, z toho důvodu bude existence zmíněné tematiky v práci pouze naznačena) přibývalo i množství problémů, jimž muselo lidstvo čelit – výše zmíněná propaganda, manipulace médií, cenzura, přesycenost, zneužívání informací atp. Původní snaha katolické nauky z 19. století, která přinášela poznatky o vhodnosti či nevhodnosti mediálních obsahů (tak tomu bylo na začátku snah pedagogiky médií), se postupem času transformovala z normativního a represivního zaměření na spíše společensko-kritický směr, jenž si klade za svůj cíl vychovat jedince kriticky smýšlející. (Bína a kol., 2005)

Rok 1989 s sebou kromě politických a ekonomických změn přinesl i změny v oblasti médií – především změny v technologiích (v současnosti je např. znám pojem digitalizace televizního vysílání), čímž se i v našich zemích podpořil nárůst komercializace. Objevily se obavy spojené se skutečností, že obsahy mediálních sdělení začínají nabývat násilného charakteru, což by mohlo vést k znecitlivění lidí, že mizejí některá tabu (např. v oblasti sexuální), a hlavní obavou se stává ztráta platnosti základních lidských hodnot a s rozvojem interaktivních médií, počítačů, počítačových her a hlavně internetu vzrůstá obava z odlidštění mezilidských vztahů. Současně se všemi zmíněnými obavami se objevuje zájem o mediální výchovu, jež by se měla stát trvalou součástí vyučování žáků a studentů na školách.

V současnosti lze říci, že mediální výchova se stala samozřejmou součástí výuky v zemích západní Evropy, obou Amerik, Afriky i Asie a postupně ji zapracovávají do školského systému i země tzv. východního bloku.

V České republice probíhají diskuze ohledně mediální výchovy od počátku 90. let 20. století a oficiálně od roku 2000 byla mediální výchova zavedena jako průřezové téma do tehdy vznikajícího Rámcového vzdělávacího programu. (Jirák, Mičenka a kol., 2006)

1.2.3.2 Obsah a cíle Mediální výchovy v RVP ZV a RVP GV

V kapitole s číslem *1.2.2 Průřezové téma Mediální výchova* byly naznačeny vybrané názory odborníků, jak je možné definovat obsah mediální výchovy, byly načrtnuty některé její cíle.

Mediální výchova v obou dokumentech (RVP ZV i RVP GV) je koncipována tak, aby bylo možno vyčlenit z ní určité výseče, jež bude možno využít v různých předmětech jako doplňkové učivo, stejně tak ale aby bylo možné začlenit ji jako samostatný předmět.

Okolní svět klade na člověka velké nároky – nutí ho neustále přijímat, zpracovávat, vyhodnocovat a využívat informace, tím pádem také informace z médií, jejichž množství stále narůstá. Média v tomto směru plní socializační funkci, ovlivňují chování, jednání a smýšlení člověka i společnosti jako celku, ovlivňují jejich životní styl i kvalitužití. Média často využívají (ač skrytě, nepřiznaně) manipulativní techniky k ovlivňování jejich uživatelů, aby naplnily své vlastní záměry, na uživatelích tedy leží, aby odhalili účel/záměr sdělení – je-li účelem informovat, přesvědčit, manipulovat či pobavit. V tomto ohledu si klade mediální výchova za svůj cíl „*vybavit žáka základní úrovní mediální gramotnosti*“. (RVP ZV, 2007, s. 101)

Součástí této výbavy je jednak soubor informací teoretických (vývoj médií a historie, struktura fungování), ale i prakticky využitelných dovedností (pod těmito dovednostmi si představujeme především schopnost zapojit se do mediální komunikace učeně, zasvěceně a nezávisle na jiných subjektech; z toho vyplývá schopnost analyzovat obsahy mediálních sdělení – určování jejich smyslu, pravdivosti, záměru i věrohodnosti a umění dát si je do souvislosti s jinými komunikačními sděleními).

Dle RVP ZV i RVP G má Mediální výchova těsnou vazbu na některé vzdělávací oblasti. Např. má vazbu na vzdělávací oblast *Člověk a společnost*, neboť média jako společenské instituce vykazují podíl na utváření hodnot naší doby – pomáhají spojovat události minulé se současnými, porovnávat je. Mediální výchova se specializuje z převážné části také na to, aby naučila žáky držet si kritický odstup od mediálních sdělení a aby je přiměla k analýze jednotlivých sdělení z hlediska věrohodnosti, účelnosti atp..

Další vazbou je kupř. napojení na vzdělávací oblast *Jazyk a jazyková komunikace*, kde se jedná především o část psaných a mluvených projevů. Zkoumá výrazové prostředky, jejich využití, stavbu daných projevů. Snaží se docílit osvojení základů správné komunikace, argumentování a dialogu.

Vzdělávací oblast *Informační a komunikační technologie* je spojena s *Mediální výchovou* také, neboť využíváme ve svém životě jak tištěná, tak i digitální média jako zdroje informací. Cílem je naučit žáky být pozorný k věcné správnosti a přesnosti sdělení – tohoto se dosahuje jak rozбором již existujících textů, tak i vlastní tvorbou, přičemž je kladen důraz na věrohodnost zdrojů a ověřování údajů.

Přínosy, které pro žáka má mediální výchova, jsou v dnešním světě velmi užitečné. Zde budeme citovat ty, jež jsou přímo zmíněny v RVP ZV (2007, s. 102) – v oblasti vědomostí, dovedností a schopností průřezového tématu:

- „*Přispívá ke schopnosti úspěšně a samostatně se zapojit do mediální komunikace,*
- *umožňuje rozvíjet schopnost analytického přístupu k mediálním obsahům a kritického odstupu od nich,*
- *učí využívat potenciál médií jako zdroje informací, kvalitní zábavy i naplnění volného času,*
- *umožňuje pochopení cílů a strategií vybraných mediálních obsahů,*
- *vede k osvojení si základních principů vzniku významných mediálních obsahů (zvl. zpravodajských),*
- *umožňuje získat představy o roli médií v každodenním životě v regionu (v lokalitě),*
- *vede k rozeznávání platnosti a významu argumentů ve veřejné komunikaci,*
- *rozvíjí komunikační schopnost, zvláště při veřejném vystupování a stylizaci psaného a mluveného textu,*
- *přispívá k využívání vlastních schopností v týmové práci i v redakčním kolektivu,*
- *přispívá ke schopnosti přizpůsobit vlastní činnost potřebám a cílům týmu.“*

Prací ve školním časopisu jsou ale mimo výše zmíněného rozvíjeny také postoje a hodnotový žebříček žáků. Mediální výchova (RVP ZV, s. 102):

- „*rozvíjí citlivost vůči stereotypům v obsahu médií i způsobu zpracování mediálních sdělení,*
- *vede k uvědomování si hodnoty vlastního života (zvláště volného času) a odpovědnosti za jeho naplnění,*
- *rozvíjí citlivost vůči předsudkům a zjednodušujícím soudům o společnosti (zejména o menšinách) i jednotlivci,*
- *napomáhá k uvědomění si možnosti svobodného vyjádření vlastních postojů a odpovědnosti za způsob jeho formulování a prezentace.“*

Mediální výchova se dělí do určitých oblastí – teoretických a praktických, jimiž žáci postupně procházejí. K teoretickým oblastem patří: kritické čtení a vnímání mediálních sdělení, interpretace vztahu mediálních sdělení a reality, stavba mediálních sdělení, vnímání autora mediálních sdělení a fungování a vliv médií ve společnosti. Všechny oblasti zájmu mediální výchovy jsou vzájemně propojeny. Vedle nich leží dva okruhy produktivních činností – jsou to tvorba mediálního sdělení a práce v realizačním týmu.

Kritické myšlení, resp. čtení a vnímání je důležitou složkou mediální výchovy, učí jedince umění nacházet rozdíly mezi reklamními, informativními a zábavními sděleními, učí ho definovat podstatu mediálního sdělení a jeho účel, ukazuje mu rozdíly mezi prvky společensky významnými a těmi, které lze označit jako „bulvární“. V návaznosti na tuto oblast se jedinec učí v rámci interpretace vztahu mediálního sdělení a reality rozlišovat typy a funkce těchto sdělení. Oblast je dále zaměřena na vysvětlení rozdílu mezi fakty a fikcemi, které se v mediálních sdělení objevují. Média poskytují člověku velké množství podnětů různé kvality, je důležité umět rozlišovat mezi mediálními stereotypy, jež vycházejí z předsudků a představ, a informacemi reprezentativními, jež mají základ ve společenské zkušenosti a nezájatém pohledu na dané téma. Výše zmíněná kvalita mediálních sdělení se také odráží v tom, zda autor sdělení chce pouze informovat své posluchače, či zda jimi chce manipulovat a vnutit jim své názory, proto je další oblastí, na kterou se mediální výchova zaměřuje, právě osobnost autora sdělení, kdy jsou analyzovány jeho charakterové vlastnosti a hlavně výrazové prostředky, jež používá při komunikaci s posluchači, resp. čtenáři. Žáci se učí nebýt jen pasivními konzumenty mediovaných sdělení, učí se je analyzovat, vyhodnocovat a dále se získanými informacemi pracovat.

Teoretická výbava o stavbě mediálního sdělení slouží jako podklad pro vlastní tvůrčí činnost, neboť poskytuje žáku znalosti o struktuře sdělení, jeho pravidelnostech a nepravidelnostech, charakteristických rysech, prvcích, které sdělení ozvlášťují, o slovní zásobě nutné pro interpretaci témat či vlastní sdělování. Neméně důležitou složkou mediální výchovy v teoretické oblasti je tematika věnovaná médiím z pohledu jejich financování, způsobu fungování a jejich vlivu na společnost, kulturu a politiku jako celek.

Produktivní činnost žáků v mediální výchově je zaměřena na vlastní tvorbu mediálního sdělení, kdy se učí správně zacházet se slovní zásobou, volit nejvhodnější vyjádření. Pracovní týmy, jež se podílejí na tvorbě školních časopisů, musejí projít složitým procesem svého formování a ustanovování, vytváření si určité hierarchie. Žáci si uvědomují význam skupiny a skupinové práce, učí se komunikaci, spolupráci a také odpovědnosti za svou práci při dodržování pravidel a termínů, součástí je také učení se řešení problémů.

„Základní představa „dělání“ médií (koncepce užívající slogan pragmatické pedagogiky: learnig by doing) vychází z předpokladu, že žáci a studenti si osvojí potřebné poznatky o fungování médií tím, že se sami podílejí na vytváření různých typů mediálních sdělení.“ (Bína a kol., 2005, s. 21)

Jak již bylo řečeno v kapitole 1.2.3 *Průřezové téma Mediální výchova*, všechny výše zmíněné tematické okruhy jsou vzájemně propojeny a ovlivněny – pro praxi jsou důležitá teoretická východiska a praxí mohou být daná teoretická východiska upravena/interpretována/předávána na základě vlastních zkušeností, jež ji ovlivňují.

1.3 Školní časopis

V následující kapitole pojednáme o školních časopisech a jejich struktuře a způsobu vzniku. Na školách (v současnosti je možné je objevit na všech typech škol), kde časopisy působí, bývají vedeny jako dlouhodobé projekty.

Práce v redakčním týmu obohacuje studenty o poznatky z oblasti sociálních dovedností, ale i o ekonomické či technické znalosti, kulturní přehled a mnohé další. Také s sebou ale přináší i určité požadavky, bez jejichž naplnění by nebylo možné vydávání časopisu realizovat, a rovněž s sebou nese i řadu problémů, které musí tým při své práci překonávat. Těmto faktorům, jež ovlivňují práci redakce, bude věnována jedna z podkapitol. Další podkapitola se bude věnovat grafice a vzhledu časopisu.

Redakční týmy mívají různorodou podobu, popíšeme si zde jejich nejtypičtější podobu, tento popis bude sloužit pro srovnání s podobou redakce vzniklé v rámci uskutečněného projektu k této práci.

1.3.1 Školní časopis – úvod do problematiky

Časopisy jako takové patří mezi tištěná média, kam „bývají tradičně zařazovány knihy, noviny, časopisy, letáky apod.“ (Niklesová, 2007, s. 48), a mají svá určitá specifika.

Dle *Slovníku mediální komunikace* (Reifová, 2004, s. 32-33) je časopis „periodické tištěné médium; vychází v delších intervalech než noviny, tj. maximálně jednou týdně a minimálně dvakrát ročně, a vykazuje vnitřní jednotu, danou zaměřením a obsahem. Č. ovlivňuje na rozdíl od novin zpravidla vymezenější (...) a homogennější okruh čtenářů než

noviny. (...) Nejsou tak úzce vázané na aktuálnost, také tematická šíře jednotlivých titulů nemá takový záběr, jako mívají noviny.“

Tuto definici parafrázoval Mičenka, Jirák a kol. (2007, s. 282), kteří uvádějí, že časopis je *„tiskovina vycházející pravidelně, v určitém místě, která má nejméně půlroční a nejvíce jednotýdenní periodicitu; od deníku se liší menší aktuálností, větší podrobností probíraných témat a grafickou úpravou; často je určena nějaké jasně (např. zájmově či životním stylem) vyhraněné skupině čtenářů“*.

Školní časopisy jsou tedy veškeré tiskoviny, které jsou vydávány autory z dané školy. (Wojnar, Zmrzlík, 1998) Na mnohých vzdělávacích ústavech jsou nedílnou součástí studentského života, vytvářejí jeden z jeho rozměrů. Dovednostní část mediální výchovy bývá jejich prostřednictvím prakticky i teoreticky naplňována za předpokladu, že jsou dodržovány zásady obecné pedagogiky a didaktiky (např. zásada přiměřenosti apod.). Vznikat mohou na všech úrovních vzdělávacího systému – v mateřských školách, na základních, středních i vyšších odborných či vysokých školách.

Rozhodujícím momentem je zájem ze strany studentů či žáků podílet se na činnosti redakčního týmu jako stálý člen redakce či jako externí přispěvatel. Školní časopisy se liší od třídních časopisů – tj. těch, které si vydávají samostatné třídy, ne školní redakce – svým rozsahem, okruhem čtenářů, ustálenou pravidelností vydávání a také svou náročností při přípravování.

Wojnar a Zmrzlík (1998) rozlišují ve své publikaci časopisy podle stupňů a druhů škol. Největší rozdíly spatřují v jejich zaměření, autorech a filosofii. Zatímco v mateřských školách vydávají časopisy tamní vyučující, aby informovali rodičovskou veřejnost o své činnosti a předali jim náměty pro práci s dětmi, a součástí jsou i první výtvary dětí, na základních školách už se do vydávání časopisu zapojují sami žáci a jejich názory a vkus se odráží v tematice i vzhledu časopisu. Na školách středních jsou již studenti hlavními autory časopisu, časopis jim slouží k prezentaci vlastních názorů i k poučení ostatních, komentování událostí i pro pobavení. Na středních školách je však časopis ve velké většině případů závislý na finančních dotacích ze strany školy. Tím se odlišuje od časopisů vydávaných vysokoškolskými studenty, neboť ti se obvykle starají nejen o jeho vzhled, ale také o finanční zabezpečení a distribuci. Některé školní časopisy vznikají také jako spojení několika třídních časopisů, nebo mohou vzniknout spoluprací několika školních časopisů.

Na začátku všeho bývá domluva s vedením školy, má-li vůbec o vydávání časopisu zájem a z jakých finančních zdrojů bude počáteční fáze sponzorována. Časopisy na základních a středních školách, jimž se tato práce věnuje, jak již bylo řečeno, jsou

dlouhodobým projektem. Iniciátory vzniku jsou často učitelé, popř. ředitelé škol, ale objevují se i takové, kdy je jejich vznik iniciován přímo studenty. Vede-li školní časopis stálý člen učitelského sboru či externí pracovník, je možné v tom spatřovat určité výhody – při obměně členů redakce (ať už z důvodu ukončení školní docházky nebo z důvodu ztráty zájmu o tuto práci) je sice narušena struktura redakčního týmu, ale hlavní spojovací článek zůstává nezměněn. Projekty vydávání časopisu bývají na školách ošetřeny jako volitelné předměty, volnočasové kroužky či mimoškolní aktivity.

Důvody pro založení časopisu bývají různé – na počátku všeho bývá často zájem o naplnění cílů vzdělávání v oblasti Jazyk a jazyková komunikace, resp. jeho části Český jazyk a literatura, případně naplnění dílčích cílů vzdělávání u průřezového tématu Mediální výchova. Pro svůj velký rozsah působnosti má školní časopis své místo i při posilování klíčových kompetencí, jež jsou citovány v rámcových vzdělávacích programech pro základní i gymnaziální vzdělávání. Cenné jsou také praktické zkušenosti, které mohou být využity i v budoucnosti při dalších činnostech a aktivitách. Dalším neméně důležitým důvodem je také zvýšení sounáležitosti mezi studenty školy, neboť jim časopis může poskytnout pojitko – je vydáván jimi pro ně. Žáci se učí pracovat ve skupinách, rozvíjí sociální chování a dovednosti. Časopisy také mohou přinést jejich autorům a přispěvatelům určitou míru uspokojení při seberealizaci a uznání za práci, která přináší ostatním užitek a zábavu.

Ale nejen žákům a studentům přináší časopis užitek – i vedení školy či pedagogové všeobecně mohou získat např. důležitou zpětnou vazbu ke své práci, mohou se seberealizovat při výpomoci při vydávání jednotlivých čísel, mohou získávat různé zkušenosti pro svou další praxi. Časopis jako informační zdroj pro učitele, studenty, ale i pro jejich rodiče je jedním z dalších vážných důvodů pro uskutečnění projektu, neboť může posloužit jako propagační materiál při prezentacích školy či jako vylepšení profilu školy v očích veřejnosti. (Wojnar, Zmrzlík, 1998)

1.3.2 Struktura redakce (školního) časopisu

Redakční tým školního časopisu je organizace sdružující pod sebou určité množství lidí, kteří jsou odpovědní za vydávání časopisu jako celku společně, a každý sám pak za sebe odpovídá za svou část práce, jež je mu přidělena.

Za předpokladu, že je redakce tvořena např. 5 lidmi, není nějaká výraznější organizační struktura nutná, ovšem pokud tým tvoří 12 a více lidí (nebo je-li tento počet

složen ze žáků a studentů různých škol či jsou to žáci a studenti rozdílné úrovně znalostí a předchozích zkušeností s touto prací), je potřeba si rozdělit jednotlivé role a pozice. Jako inspirace pro rozdělování rolí jim může posloužit např. tiráž nějakého časopisu nebo deníku, kde vidí strukturu redakce daného média.

Klasickou organizační strukturu redakce obvykle dle Navrátilové a Jeřábkové (2004) tvoří:

- **šéfredaktor** – jedná se o člověka, který má již zkušenosti jako editor i redaktor, komunikuje oficiálně za redakci s dalšími organizacemi i sponzory (pokud vede setkání a schůze redakce, rozděluje a zadává práci redaktorům)
- **vedoucí rubriky (tzv. editor)** – je odpovědný za přidělenou rubriku a její obsah, komunikuje s redaktory přidruženými k rubrice a domlouvá s nimi případné úpravy článků, pro grafika připravují materiály (články, fotky, tabulky aj.) na finální zpracování
- **reportéři** – odpovídají za svou práci editorovi, v rámci jedné rubriky se domlouvají na zpracovávaných tématech, aby nedošlo k jejich kolizi
- **grafik** – je odpovědný za finální vzhled časopisu – vybírá od editorů/redaktorů materiály, které zpracovává do finálního dokumentu, jenž následně předává k tisku
- **hospodář (tzv. ekonom)** – má na starosti dohled nad finanční stránkou práce redakce, může proplatit drobné výdaje, má na starosti také reklamu a kontakt se sponzory
- **korektor** – osoba odpovědná za jazykovou i věcnou správnost obsahu časopisu; *„elektronické korektury nedostačují, a proto je provádějí i lidé – autoři textů, editoři a korektori. (...) Opravují se překlady, vynechávky, slovosled, pořadí řádek, zmenšení nebo zvětšení mezer, posunutí textu na řádku, interpunkce, typy písma apod. (...) Pravopis má být v souladu s platnými pravidly vydanými Ústavem pro jazyk český AV ČR.“* (Bartošek, Daňková, 2010, s. 35)

Další z postů, které se v rámci redakcí objevují, zastupují ilustrátoři a fotografové – zajišťují obrazový materiál ke článkům, své příspěvky předávají přímo grafikovi nebo redaktorům, kteří je přidruží k daným článkům, k nimž byly pořízeny.

Jednotlivé pozice jsou zaznamenány v každém vydaném čísle v tiráži, kde nalezneme i další informace (např. periodicitu, výši nákladu, místo vydání a datum aj.). Dohodnutá struktura redakce by měla být zachovávána v každém čísle, aby nedocházelo při každém

vydání k problémům mezi členy týmu, což znamená, že by se na začátku měla domluvit pravidla spolupráce a určení úkolů pro každého jednotlivého člena a zásady chování platné pro všechny členy. Stejně tak redakce musí společně domlouvat veškeré další náležitosti – vzhled časopisu, jeho obsahovou stránku, ale měla by společně řešit i v zniklé problémy. (Tušer, 2005)

Při hledání potenciálních kandidátů na post jednotlivých redaktorů by se mělo dbát na to, že by se „v redakci školního časopisu měli objevit jednotlivci s různými zájmy a předpoklady. K tomu by mělo přispět i směřování konkursu.“ (Wojnar, Zmrzlík, 1998, s. 12) Výběrové řízení je vhodné provést tajnou volbou, aby nedocházelo k manipulacím a nátlakům ze strany jednotlivců či skupin. Ačkoliv ustanovování nové (či doplňování staré) redakce probíhá obvykle začátkem školního roku, není vyloučeno, aby přibírání nových členů či vhodné obměňování redakce se uskutečňovalo během celého roku.

1.3.3 Proces utváření školního časopisu – požadavky a problémy

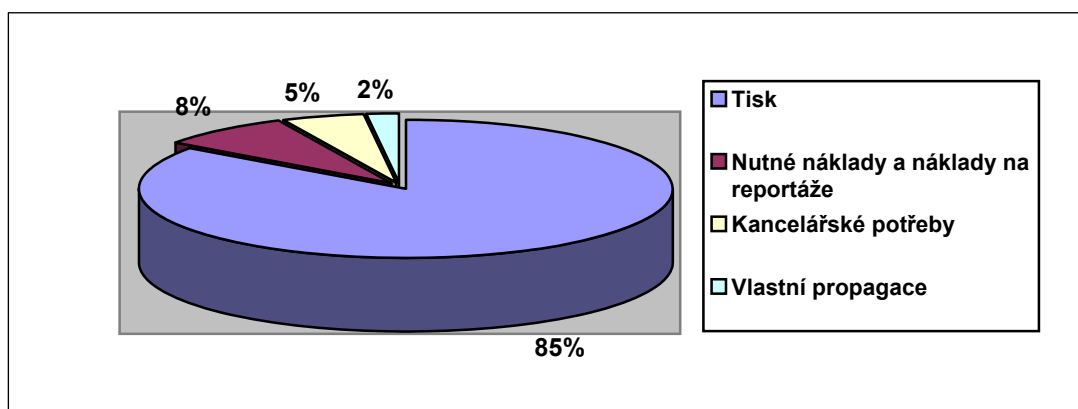
Požadavky a problémové oblasti je možné rozčlenit do dvou základních oblastí: subjektivní činitelé ovlivňující proces utváření (např. motivace, zájem žáků, osobnosti členů redakce, zamýšlená podoba školního časopisu odpovídající zájmům a zaměření žáků aj.) a objektivní činitelé ovlivňující tento proces (např. klima školy, podpora pedagogického sboru, vstřícnost vedení školy, finanční zabezpečení projektu aj.).

Co se samotného časopisu a procesu jeho vydávání týká, je nutné promyslet níže naznačené problematické oblasti, které spolu vzájemně souvisí (jaký bude formát časopisu, jak bude vypadat titulní strana a vnitřní obsah časopisu, jak proběhne množení čísel, jejich následná distribuce, v jakém nákladu bude časopis vydáván, jakou bude mít periodicitu a jak se promítnou náklady spojené s tiskem časopisu do jeho prodejní ceny).

Na počátku je důležité najít schopného a ochotného člověka, který bude svým nadšením pro tuto práci počáteční motivací a vzorem pro ostatní zájemce o práci v časopise – může se jednat o někoho z řad žáků či studentů, učitelů, ale i samotného ředitele školy. Práci v časopise ovšem nelze nikomu nařizovat, jednotlivé členy to musí doopravdy bavit a musí být pro tuto práci nějak motivováni ze své podstaty či si musí chtít práci redaktora vyzkoušet pro svou vlastní potřebu – ne málo z nich ve výsledku vyzkouší i studium žurnalistiky na vyšších stupních škol, protože je práce začne bavit natolik, že se budou tímto povoláním chtít profesionálně živit i v budoucnosti.

Najde-li iniciátor dostatek spolupracovníků, začnou společnými silami utvářet redakci, domlouvat základní podmínky spolupráce, vytvoří stanovy, rozdělí si role v týmu a začnou pracovat na vydávání časopisu. Největší diskuze budou vedeny ohledně názvu časopisu (jenž by měl odrážet nějak charakter školy či alespoň být pro čtenáře přitažlivý), vzhledu časopisu (titulní strana, forma psaní článků, ilustrace a fotografie, jež budou ke článkům přidávány aj.) a jeho obsahu (množství a tematika rubrik, informační a zábavná část a další). Zajištění spolupráce s vedením školy je nutným předpokladem pro skutečný vznik, neboť ne všichni ředitelé či učitelé souhlasí s tím, aby se prostřednictvím stránek časopisu mohli dozvídat názory studentů na svou vlastní práci a práci školy. Získání důvěry od učitelů velmi podporuje práci studentů a žáků.

A nejen pro to, aby byla práce redakce zastřešena vedením školy, ale i proto, že je potřeba domluvit prvopočáteční finanční podporu, dokud nebude časopis dostatečně soběstačný. Náklady na výrobu časopisu jsou dle Navrátilové, Jeřábkové (2004, s. 12) rozvrženy následujícím způsobem:

Graf č. 1: Rozložení nákladů na výrobu časopisu (Navrátilová, Jeřábková, 2004, s. 12)

V tomto bodě práce přichází na řadu vyčíslení peněžní náročnosti vydávání, je nutné domluvit nejvhodnější a nejvýhodnější formu, do níž se promítají následující faktory a parametry:

- **periodicita** (jak často bude časopis vydáván – v některých školách se osvědčilo vydávání jednou měsíčně a je kvalitní, jinde je problematické vydat časopis byť jen dvakrát ročně a ten kvalitativně nedosahuje vysoké úrovně; např. Tušer (2005, s. 51-52) uvádí, že i ty nejlepší časopisy postupně upravují svou

periodicitu na méně častou – někdy i jenom dvakrát či třikrát ročně – a stávají se spíše almanachy než pravidelnými periodiky),

- **formát časopisu** (zde hraje velkou roli finanční stránka a způsob množení časopisu – bude-li ho tisknout tiskárna, není problém mít barevně či černobíle formát A4 i A5, bude-li ho tisknout škola svépomocí na tiskárně, kde se bude kopírovat, bude výhodnější tisknout ho ve formátu A4, ale i zde samozřejmě záleží na vybavenosti školy kvalitním kopírovacím zařízením),
- **rozsah obsahu** (počet stran je opět nutné přepočítat na peníze – dle toho, je-li zvolen barevný či černobílý tisk, je vhodné zvažovat množství stran, aby cenově bylo vydání výhodné),
- **barevnost** (černobílý kompletně, černobílý jen obsah, ale barevná titulní strana/celá obálka, kompletně barevný – podle toho, budou-li použity barvy či jen černobílý tisk, bude odvozena výše ceny, barevný tisk je vždy nákladnější),
- **prodejní cena**, již budou kupující platit za jedno číslo,
- **další faktory** ovlivňující skutečnou (tzn. ne prodejní cenu; ve skutečné ceně se promítají celkové náklady na tisk a distribuci) cenu časopisu.

Finanční ohodnocení učitele, který bude pomáhat žákům při přípravě jednotlivých čísel, je v současnosti téměř nenaplnitelné z důvodu omezenosti rozpočtů škol, proto žáci nemohou být motivováni pro působení v časopisu možností získání peněz jako výdělku.

Při práci bude redakční tým vystaven různým problémům, jež bude potřeba řešit. Mnohým z nich je možné předejít vhodnými preventivními kroky a vhodným stylem spolupráce mezi jednotlivými členy je možné většinu z nich bez větších následků vyřešit. Některé z problémů se promítají již v požadavcích kladených mezi podmínky vzniku a byly tu již v náznaku zmíněny – finanční zabezpečení vydávání, spolupráce s vedením školy, domluvení spolupráce s pedagogem, který bude jeho garantem, zajištění člověka, jenž bude pravidelně provádět kvalitní korektury příspěvků, rozšíření zájmu o časopis mezi ostatní žáky školy, tematická korektnost a dodržování zásad Etického kodexu (více o Kodexu viz podkapitola 1.4.3. *Novinářská etika – Etický kodex novináře*) a další. Jestliže školní časopis vede někdo z pedagogů, může časem docházet k jeho „vyhoření“, ztrátě zájmu o tuto práci, neboť je velmi náročná, a je možné, že ho nebude naplňovat vnitřně.

V neposlední řadě je třeba zmínit technickou stránku vydávání časopisu – v současnosti, kdy žijeme ve světě elektronických médií, je dostupnost počítačů a jejich vybavenost počítačovými programy pro grafickou úpravu časopisu a fotografií či obrázků,

dostupnost internetu, kopírovacího zařízení a zařízení pro tisk nezbytností. V případě, že studenti budou zařazovat na stránky svého časopisu i rozhovory či reportáže a fotografie z akcí či ilustrace, budou dalšími potřebnými pomůckami např. diktafon, fotoaparát či skener. (Wojnar, Zmrzlík, 1998; Tušer a kol., 2005; Bartošek, 2002)

1.3.4 Grafická úprava, vzhled a obsah časopisu, tisk

Do grafické úpravy se promítají parametry naznačené v předchozí podkapitole – formát časopisu, barevnost, dále úprava textu a stránek, časopisová obálka, ilustrace a fotografie.

Grafická úprava periodik se vyvíjí společně s vývojem kultury společnosti a ustálenými zvyky. Po dlouhá období se formovaly názory, jak uspořádat text na stránku tak, aby byla splněna podmínka co nejpříjemnější a nejlepší čitelnosti. V historii nalezneme období, kdy i texty knih byly uspořádány do více sloupců, naproti tomu v současnosti (od cca 16. století) jsou v sazbě jednosloupcové. (Verner, 2010)

Bartošek a Daňková (2010, s. 32) uvádějí, že „*novinové strany se dělí na sloupce. Středoevropské deníky mají většinou 5–7 sloupců, magazíny méně. Počet a šířka sloupců se mění i na jednotlivých stranách podle žánrů.*“

Každý časopis má určité charakteristické znaky, jimiž je snadněji identifikován mezi ostatními, rozmístěné určitým způsobem – tomuto ustálenému rozmístění se říká layout [lejaut]. Redakce již na počátku svého působení domlouvá, jak bude vypadat logo časopisu, jestli bude mít magazin nějaký slogan, jaké prvky umístí pravidelně k rubrikám apod. Rozmístění jednotlivých prvků na stránky tvoříme pomocí makety, v literatuře můžeme nalézt i pojem *zrcadlo stránky*. „*Maketa je soubor listů, které obsahují rozpis nového čísla časopisu nebo jiné publikace. (...) Maketa stránky se obvykle dělá formou náčrtku, jednu variantu si dělají autoři větších článků, (...) druhou si dělá grafik.*“ (Navrátilová, Jeřábková, 2004, s. 20) Mezi informace, jež je možné nalézt na maketě, uvedeme např. autory článků, jejich rozsah, termíny odevzdání, umístění článků na stránce (provádí se pomocí značek a popisků), velikost použitého písma a font, rozmístění obrázků aj.

Zrcadlo stránky slouží také jako určitý kalendář pro jednotlivé redaktory i šéfredaktora, neboť se do ní mohou zaznamenávat i termíny uzávěrek, ale také jako vizualizace pro grafika, může si pomocí makety vytvořit návrh šablony, do níž pak už jen umisťuje obsah.

Při tisku časopisu je také důležité zvážit i čitelnost při použití většího či menšího formátu časopisu. Dle Bartoška a Daňkové (2010) jsou ustáleně pro časopisy používány dva formáty – buď klasický rozměr A4 (tj. cca 210 x 300 mm) či poloviční rozměr, tj. A5. Rozhodující při tomto výběru bude také technická náročnost tisku a následné vazby.

Názory na barevnost novin i časopisů se taktéž vyvíjely postupně s vývojem společenského názoru – např. Bartošek, Daňková (2010, s. 33) tvrdí, že „barevnost denního tisku vzrostla se zkvalitněním a zrychlením typografických a polygrafických technologií. (...) Kvalitní typografie je pro úspěch tištěného periodika někdy důležitější než obsah.“ Z toho lze vyvodit, že vkládá-li se ke článkům nějaký obrazový doprovod či je-li magazín doplněn o obrazovou přílohu, je třeba ji kvalitním způsobem zpracovat. Existují výzkumy zabývající se čtenářským zájmem při prvním prohlížení novin či časopisů, v nichž se prokázalo, že na prvním místě si čtenář prohlíží právě fotografie a až poté se zaměřuje na ostatní vizuální prvky. (Navrátilová, Jeřábková, 2004)

Na zpracování obrazového materiálu jsou ve školních časopisech snad více než kde jinde kladeny velké nároky, neboť ve většině případů jsou tyto časopisy černobílé, proto vyvážení kontrastu mezi černou a bílou je zásadní pro kvalitu snímku či obrazu.

Novinářská fotografie se začala objevovat na stranách tištěných médií již v 19. století. Dle Venera a kol. (2010, s. 47-48) se první snímek objevil roku 1842 v novinách *The Illustrated London News*, ten zachycoval záběr z atentátu na královnu Viktorii. V českých zemích se používání fotografií na stranách tisku začalo objevovat až po vynalezení tiskařského štočku, zejména na přelomu 19. a 20. století, a to formou fotoreportáží v časopise *Český svět*.

Obsah časopisu se řídí „pravidly“, která nastavují zájmy čtenářů, jejich věk a také zkušenosti redaktorů. Jaký styl pro svou tvorbu redaktoři zvolí, záleží na vzájemné domluvě, tematika článků a příspěvků může být také velmi rozmanitá – může obsáhnout školní události a jejich záznamy, v současnosti aktuální témata, která zasahují životy mladých lidí, reportáže z různých míst a akcí, rozhovory se zajímavými osobnostmi nejen ze školního prostředí, zábavní příspěvky (jako např. křížovky, hádanky, vtipy, soutěže, zajímavosti z hodin aj.). Přirozenou součástí by mělo být také zveřejňování úspěchů žáků školy (výsledky soutěží, olympiád atp.), vlastní tvorby žáků (ať už psané či výtvarné). Wojnar a Zmrzlík (1998) doporučují, pokud chtějí autoři zjistit, o co mají čtenáři zájem, uspořádat anketu, z níž vzejdou nápady, co je možné vše do čísel přidat. Zdůrazňují, že by pod příspěvky vždy mělo být uvedeno jméno, popř. i třída a věk autora. O vybraných druzích publicistických a

beletristických žánrů, jež je možné ve školních časopisech najít, více viz kapitola 1.4.4 *Publicistický funkční styl, žánry ve školních časopisech*.

Na kvalitu časopisu lze nahlížet z mnoha úhlů pohledu a lze hodnotit velké množství kategorií. R. Sarközi (2011) uvádí charakteristiku kvalitního školního časopisu pomocí následujících bodů:

1. *„Kvalitní články podepsané jejich autory,*
2. *zajímavé rozhovory, reportáže a další publicistické žánry,*
3. *stálé rubriky,*
4. *názory žáků, komentáře, ankety,*
5. *jednotná grafická úprava,*
6. *pěkná obálka,*
7. *originální obrázky a komiksy,*
8. *zajímavé fotografie a fotopříběhy,*
9. *tiráž,*
10. *co nejvíce práce kolem časopisu odvedli žáci, ne dospělí.“*

Z výčtu lze vyvodit, že základním požadavkem tohoto autora je, aby práci na školním časopisu odváděli v první řadě zejm. žáci, s případnou drobnou dopomocí učitelů či jiné dospělé osoby.

Po provedení všech grafických úprav, korektur textů a zhotovení finální podoby časopisu, která je schválena redakcí, je dokument možné „odeslat“ do tisku. S ohledem na finanční možnosti většiny škol, probíhá tisk, resp. množení časopisu obvykle na školní kopírce. Předem je nutné ověřit kvalitu tisku, aby obrázky, které jsou v magazínu umístěny, neutrpěly tiskem na kvalitě. Po vytisknutí a zkompletování čísel je časopis distribuován místně obvyklým způsobem mezi učitele a studenty. (Wojnar, Zmrzlík, 1998; Tušer, 2005)

1.4 Žurnalistické minimum

V následující kapitole se budeme zabývat médii a žurnalistikou z několika úhlů pohledu – nahlédneme na ně z pohledu historie médií, jejichž vývoj byl velmi bouřlivý.

Média se prolínají životem lidí dennodenně, proto nastíníme jejich působení na společnost a kulturu. Ovlivňování se však neděje jen pozitivním způsobem, média občas

využívají i manipulativních technik, případně nepodávají informace vyčerpávajícím způsobem, neboť jsou cenzurována.

S přihlédnutím ke koncepci praktického diplomového projektu je do této práce také zařazena část zabývající se žurnalistickými žánry a publicistickým stylem a hlavně tvůrčím psaním. Bez schopnosti vytvořit souvislý, srozumitelný a něco říkající text nemohou novináři pracovat, proto problematice tvůrčího psaní a žánrům publicistického stylu bude vyčleněna další podkapitola. U publicistických, resp. beletristických žánrů bude hlavní zřetel směřovat k žánrům psaného projevu, žánry projevu mluveného budou pouze naznačeny, neboť jejich podrobný popis není pro tuto práci podstatný.

Každá práce se řídí určitými pravidly, jinak by nemohla být prováděna bez potíží. Novináři jsou stejně jako představitelé jiných povolání vázáni určitým závazným kodexem, jenž musí dodržovat – jsou „omezováni“ určitými etickými pravidly, která jejich práci provázejí a která je zavazují k dodržování určitých morálních a lidských zásad chování.

1.4.1 Média v historickém kontextu

Na úvod definujeme pojem média. Dle *Ottovy všeobecné encyklopedie* (2003, sv. 1, s. 629) můžeme o médiích hovořit jako o druhu sociální komunikace, která využívá jakos svůj prostředek masová média, jež pod sebou sdružují noviny, časopisy, rozhlas a televizi, filmy, knihy, videozáznamy, ale i nejnovější typy médií, jako jsou CD-ROMy, Internet, ale také vysokonákladová vydání letáků.

Mičenka, Jiráček a kol. (2007, s. 285) definují masová média obdobně a dodávají, že pojem „masová“ začal být používán z důvodu vysoké anonymity velkého množství příjemců informací z médií, informace nejsou sdělovány konkrétnímu příjemci, ale nějak obecně vymezené skupině osob.

S technickým vývojem společnosti a novými vynálezy byl započat i rozmach médií. Budeme-li mluvit o nějakých obdobích, můžeme říct, že do vynálezu knihtisku nebylo v podstatě ani řeči o médiích. Informace se přenášely pouze pomocí ústního podání, knihy, které musely být ručně přepisovány, byly natolik omezené ve svých nákladech, že jejich šíření mezi obyčejný lid bylo takřka nemožné. A s dalšími a dalšími vynálezy vznikaly nové druhy médií a masmédií.

Rutová (2008, s. 30) rozděluje pomocí časové osy několik kultur a druhů publika ve vývoji médií – orální /kmenová kultura (datace do roku 1500), u níž uvádí, že je možné ji

dodnes na některých místech na světě najít; kultura písma (období cca 1500– 900); s kulturou písma se silně prolíná kultura tisku (a vzniku prvního masového média), jejíž počátek je spojen s vynálezem knihtisku Johannem Gutenbergem roku 1450, přičemž její význam začal růst teprve od první třetiny 19. století v USA a Francii, v Německu a Rakousku-Uhersku ještě o několik desítek let později. Když roku 1848 byla vynalezena tiskařská rotačka, s níž se daly noviny a další tiskoviny tisknout ve vysokých nákladech, stalo se z tisku masmédiem v pravém slova smyslu.

Třetí kulturou, již vyčleňuje, kultura elektrická, s níž je na jejím počátku spojen vynález elektřiny v 19. století (1800 italský fyzik Alessandro Volta sestrojil baterii a popsal princip jejího fungování) a dalších převratných vynálezů, jako byl telegraf roku 1844 (vynálezcem byl Samuel Morse), telefon roku 1876 (vynálezcem byl Alexander Graham Bell), fotografie z 80. let 19. století (roku 1884 byl vyroben první fotografický film Georgem Eastmanem), přelom 19. a 20. století patřil vynálezu filmu a kina a v polovině 20. století vrcholí kultura elektrická vynálezem barevné televize, jímž byla překonána její černobílá verze ze 30. let 20. století. Období kultury tisku a elektrické kultury je označeno jako období elitního publika.

Poslední etapou, uváděnou na zmíněné časové ose, je kultura digitální, jež přišla s rozvojem osobních počítačů v 80. letech 20. století a hlavně internetu na konci 20. století. Přelom mezi elektrickou kulturou a následující kulturou digitální je označen jako období masového publika či specializovaného publika. Současnou společnost označuje pak jako období publika interaktivního.

Jiného dělení médií z pohledu historického vývoje využívá Niklesová (2007, s. 47-56), která je dělí na média raná, média tištěná, média elektronická a média digitální. Do období raných médií spadají všechny typy záznamů sdělení před vynálezem knihtisku – např. nápisy na hliněných destičkách, kamenech, pergamenech či papyrech a pergamenových svitcích a v neposlední řadě také ruční zápisy na papíru.

K médiím tištěným řadí vše po vynálezu knihtisku Gutenbergem, který umožnil jejich masové rozšíření – tedy knihy, noviny, letáky, časopisy a další. V počáteční fázi po vynálezu knihtisku se objevovaly nejružnější letáky, plakáty a brožury. Niklesová vyjadřuje názor, že ačkoliv se digitální média v současnosti těší velké oblibě mezi uživateli, nevidí jako reálnou možnost zániku tištěných médií.

Důvodem, proč nebyly knihy před vynálezem knihtisku šířeny hromadně, se stal fakt, že ruční opisování bylo časově náročné a finanční ocenění této práce bylo nákladné, proto si vlastnění knih mohla dovolit pouze bohatá vrstva tehdejšího obyvatelstva. Rozšíření knih

a tištěných médií všeobecně s sebou přineslo nutnost získávat touto cestou informace denně – ať už proto, že člověk byl nedostatkem informací vyčleňován ze společnosti, či proto, že po zavedení povinné školní docházky se stalo čtení nutností k získávání vědomostí.

Pravidelné vydávání tiskovin se zprávami má svůj počátek zhruba v 16. století, kdežto začátky moderní novinářské práce bývají kladeny do 17. století. Předchůdcem tištěných periodik byly např. letáky. Ve své době byly noviny jediným zdrojem informací o dění v zemi.

K médiím elektronickým řadí Niklesová telegraf, telefon, rozhlas a televizi, čímž se shoduje s výše uvedeným dělením Reifové. Poslední částí dělení jsou média digitální (tzv. nová média), která jsou specifická svou nepřetržitou přístupností a aktuálností.

Verner (2007, s. 18-31) se ve své publikaci zaměřuje mj. na tištěná média a jejich historický vývoj v českých zemích. Hovoří o vývoje periodik od období národního obrození až do současnosti. Vyzdvihuje zde mezníky, které ovlivňovaly vydávání novin a časopisů – např. politické události (např. nástup Bachova absolutismu, cenzurní nařízení a vyhlášky, vznik nových politických stran a uskupení, první a druhá světová válka či politická cenzura v období vlády komunistické strany aj.). Upozorňuje též na vydávání časopisů pro různé skupiny lidí – např. nábožensky motivovaná či stranicky zaměřená periodika.

Teprve v období po roce 1989 spatřuje posun ve vnímání žurnalistické práce, kdy se vedle seriózních periodik objevují také populistické, bulvární noviny a časopisy.

Tištěná média (noviny a časopisy) v českých zemích zažívala svůj rozkvět hlavně s vynálezem tiskařské rotačky (viz výše), největšího rozmachu v nákladu dosahovala v období první republiky, kdy také průběžně vylepšovala svou kvalitu. Tento růst ovlivňovala hlavně atmosféra doby, demokratičnost politiky. Souběžně s tištěnými médii se však rozšiřovala také nová média, jako bylo filmové a rozhlasové vysílání. Stále však tisk zaujímal přední pozici v otázce vlivu na společnost, existoval rozvětvený systém novin a časopisů, jež se těšily velké oblibě mezi čtenáři.

Rozvoj průmyslu tištěných médií v období první republiky s sebou přinášel i komercializaci tisku a médií všeobecně. (Končelík, Večeřa, Orság, 2010)

Niklesová (2007, s. 60) uvádí, že aby médium mělo úspěch u svých konzumentů, aby bylo možno je označit jako komercializované, vykazuje obvykle tři hlavní znaky, jimiž je manipulace, kterou využívá k dosažení svých záměrů, konzumerismus, jenž můžeme chápat jako snahu upoutat co nejširší okruh publika, proto jsou voleny jeho prvky tak, aby bylo zasaženo co nejvíce osob, a nedostatek slušnosti, původnosti a tvořivosti, což se může projevat např. opakováním prvků, „vykrádáním“ nápadů a podobně.

1.4.2 Média, žurnalistika a společnost

Současná společnost žije s médii v těsné blízkosti, denně je jimi člověk ovlivňován. Pro svou velkou rozšířenost a také pole působnosti a rozličnou tematiku, kterou předkládají, jsou média významnou hybnou silou společnosti. Z toho můžeme vyvodit závěr, který použili ve své knize i Bína a kol. (2005), že příchod jakéhokoliv média dokáže společnost a hlavně její kulturu změnit. Mění se nejen způsoby přenosu informací, ale také způsoby a formy vytváření vztahů mezi komunikujícími.

Burton a Jiráček (2001, s. 15-24) ve své publikaci uvádějí, že v obecných úvahách o médiích si lidé uvědomují, že nějakou moc média mají, ale ta je vnímáno spíše podvědomě, avšak studie s jednoznačnými výsledky v současnosti neexistují, ovšem média jsou často vnímána jako příčina negativního vývoje společenského chování a názorů. Jednoznačně prokazatelný je ale ekonomický vliv médií, je to odvětví, v rámci něhož probíhají velké finanční obraty a je zaměstnáváno značné množství osob. Další způsob ovlivňování představuje vyplňování volného času lidí, neboť můžeme média označit za podstatný zdroj zábavy, ale i informací. Druhou, stinnou stránkou tohoto označení však je fakt, že ne všechna mediovaná sdělení jsou lidem předkládána ve své pravé podobě, bývají často upravena či zkreslena.

Zaměříme-li svou pozornost na tištěná média, musíme si definovat pojmy žurnalistika a publicistika. Oba jsou mnohdy nesprávně zaměňovány nebo považovány za totožné. Reifová (2004, s. 322) o žurnalistice říká, že je to „*specifická profesní činnost, která zahrnuje pravidelně a soustavně prováděný sběr, třídění, zpracování a distribuci aktuálních sdělení časové povahy*“, a dále ji dělí na zpravodajství (tj. tematicky zaměřená mediovaná sdělení, vyznačující se aktuálností) a publicistiku (tj. taková sdělení, která nejsou vázána na sběr dat, ale umožňují prezentovat a vykládat všeobecně platný či subjektivní názor autora sdělení).

Bartošek a Daňková (2010) o žurnalistice říkají, že se jedná o novinářské povolání, které má za úkol informovat nejširší veřejnost o aktuálním dění ve společnosti a jež se dělí na dvě rovnocenná odvětví – zpravodajství a publicistiku, kde publicistika využívá na rozdíl od zpravodajství i prvky emotivní (krom racionálních), zařazuje i nespisovnou češtinu, využívá pojmy z různých vrstev jazyka, včetně češtiny nespisovné, odehrává se na bázi osobního názoru autora-publicisty. Má za úkol svého příjemce informovat, případně i přesvědčit

a získat jeho sympatie. Z této definice lze vyvodit závěr, že žurnalistika je nadřazeným pojmem publicistice, která je její nedílnou součástí.

Práce žurnalistů spočívá především v neustálém zájmu o dění okolo sebe, zaujetí pro tuto práci, ale také v nutnosti mít odpovídající vzdělání (nejen jazykové znalosti, ale také technické či všeobecné a odborné povědomí). Nároky na novináře se s postupem vývoje společnosti zvyšují, klade se důraz nejen na profesní znalosti a zkušenosti, ale také na serióznost a morální vlastnosti. Dříve bylo důležité, má-li novinář určitou politickou příslušnost a rozvinutý stupeň nadání k tvůrčímu psaní a dobré vyjadřovací schopnosti, v současnosti se transformovaly požadavky tak, aby novinář uměl využívat příležitosti k získání zajímavých námětů a uměl s nimi naložit při zpracovávání seriózně a přitažlivě pro příjemce finálního sdělení.

Profese novináře s sebou nese také specifickou mluvu – profesní slang, který vychází z jedinečnosti jevů, s nimiž přichází novinář do styku. Roth (2005) uvádí jako nejpoužívanější slangové výrazy následující: background (tzv. návrat zpět, kdy novinář odkazuje v textu na nějakou minulou událost, aby usnadnil pochopení současné situace), denička (jedná se o zestručněné aktuální informace nemající titulní nadpis), jedňák (zpráva mající text pouze v jednom sloupci, doplněno titulkem; analogicky jsou vytvářeny podle počtu sloupců další výrazy – dvoják, troják atp.), skládačka (článek sestavený z informací z několika zdrojů), sólokapr (exkluzivní informace, jež je vydána poprvé, zpravidla se šokujícím významem pro společnost či čtenáře) a mnohé další.

Masmédia získala v minulosti označení sedmá velmoc, kde vedle nich byly pomyslně položeny nejvlivnější státy Evropy – Anglie, Francie, Německo, Itálie, Rakousko, Rusko –, jiný, současný výklad zní, že se jedná o čtvrtou moc, kdy „vládnou“ spolu s parlamenty, vládami a soudy. (Bartošek, Daňková, 2010, s. 42)

Prestiž novinářské profese bývá ve světě zjišťována pomocí průzkumů veřejného mínění, u nás prováděny nejsou. Žurnalisté v průzkumu z roku 2000, o němž hovoří Bartošek a Daňková (2010), obsadili 18. pozici mezi dalšími 26 povoláními, ovšem autoři dodávají, že výsledky se mohou lišit stát od státu, záleží na aktuálním dění a vnímání respondentů.

1.4.3 Novinářská etika – Etický kodex novináře

Povolání novináře se potýká s velkým tlakem ze strany společnosti, čtenářů, ideologie, filosofie redakce a podobně. Vyrovnání se s těmito nároky není jednoduché, pokud novinář

odpovědně pracuje. Při své práci musí činit mnohá rozhodnutí, jež nejen že podléhají zvážení jeho svědomím, ale měly by být i odpovídajícím způsobem zregulovány pomocí norem, které jsou všeobecně platné. Touto normou je novinářská etika – dle Reifové (2004) se jedná o „soubor sociálních, resp. profesních norem, které se vztahují k výkonu novinářského povolání, odrážejí akceptované morální hodnoty a na jejichž základě se definují postupy při práci na mediálních produktech v této oblasti“.

Vnitřní kontrola jednání je důležitá, ale musí být ošetřena i zvenčí. Russ-Mohl a Bakičová (2005) podtrhují fakt, že je důležitá regulace zákony a také výše zmíněná autoregulace jednání, ovšem dodávají, že zákonná regulace je značně nedokonalá a nedostatečná, a proto bylo důležité zavést zvláštní normu, kterou se budou žurnalisté řídit. Proto stejně tak jako jiná povolání i novináři mají určitý kodex, jenž musí dodržovat. Např. lékaři se zavazují dodržovat Hippokratovu přísahu, pro novináře je všeobecně platný Etický kodex.

Kunczik (1995) předkládá názor, že dokumenty zabývající se etikou, jsou taktéž nedokonalé, velmi těžkopádné a mnohdy jsou v nich obsaženy prázdné fráze bez výraznějšího významu.

Tři roky po vydání Kunczikovy publikace vytvořil Syndikát novinářů ČR dokument *Etický kodex novináře*, v němž jasně, srozumitelně definoval požadavky a pravidla, jimiž se novináři mají bez ohledu na členství v Syndikátu řídit. Kodex byl vytvořen v souladu se základními lidskými právy (např. právo na informace, viz Listina základních práv a svobod, čl. 17) a zaměřoval se na tři základní oblasti: Právo občanů na včasné, pravdivé a nezkreslené informace; požadavky na vysokou profesionalitu v žurnalistice a třetí část je věnována myšlence, že důvěryhodnost, slušnost a serióznost zvyšují autoritu médií. Určitou vadou by mohl být fakt, že Kodex neobsahuje integrovaný systém sankcí, tedy jak bude postupováno v případě nedodržení zásad Kodexu. Avšak Verner (2007) dodává, že kodex není zákonná norma a ve chvíli, kdy by systém sankcí v něm byl obsažen, přestal by být etický kodex etickým.

1.4.4 Publicistický funkční styl, žánry ve školních časopisech

Funkční styly jsou definovány jako množina stylů, pro něž jsou vymešovacím kritériem zobecněné komunikační funkce, jež je využívají jako své prostředky. Funkčních stylů existuje několik, uveďme si např. dělení dle Karlíka (2003), který uvádí tyto styly:

umělecký, konverzační, epistolární, odborný, úřední, ekonomický, propagační, ideologický, publicistický, esejistický, direktivní a orientační. (Karlík ed. et al., 2003, s. 724-725)

Publicistický styl zaujímá mezi ostatními styly význačné místo, neboť se s ním setkávají lidé běžně ve svém každodenním životě. Co se týká jeho znaků, uvedme si například jeho agitační ráz – publicistika, jak již bylo zmíněno v předchozích kapitolách, odráží na rozdíl od zpravodajství osobitý názor autora, snaží se o něčem přesvědčit, získat recipienta. V souvislosti se psanými projevy v publicistickém stylu můžeme někdy v odborné literatuře nalézt i označení novinářský či žurnalistický styl (viz např. Verner, 2007). Styl je všeobecně vázán na vývoj společnosti, odráží se v něm společenské konvence i dynamičnost slovní zásoby. Jazykové prvky, jež jsou často používány v určité souvislosti, velmi rychle ztrácejí svou autentičnost a originalitu, proto dalším znakem publicistického stylu je automatizace. Dalším znakem, který souvisí s automatizací, je přítomnost klišé – jde o slovní spojení či jiné jazykové prvky, jež se vyskytovaly v projevech tak často, že jsou nyní vnímány záporně, jako rušivé elementy.

Pokud však autor používá výrazové prvky neotřelé, nečekaná slovní spojení, která způsobí znovuzískání pozornosti adresáta sdělení, jedná se o další rys stylu a tím je aktualizace. (Hubáček, Jandová, Svobodová, 2002, s. 290-292)

Žurnalistická sdělení je možné rozdělit do podskupin dle jejich funkce – těmito podskupinami/funkcemi jsou: funkce zpravodajská (neboli informační), publicistická (čili analytická) funkce, naučná, umělecká a zábavní funkce. V rámci těchto podskupin se ještě dále člení na žánry, přičemž každý ze žánrů používá specifické postupy. Některé ze žánrů však stojí na pomezí dvou podskupin, tzn. mají více specifických rysů – např. esej v sobě spojuje funkci analytickou i beletristickou, tzn. uměleckou. (Daňková, Bartošek, 2010)

Články ve školním časopise by měly být tvořeny především z autorských prací žáků, neměly by být převzaty z jiných periodik. V následující části bude formou slovníčku uveden výběr nejtypičtějších publicistických, ale i beletristických žánrů, s nimiž je možné se ve školních časopisech setkat a jež ve své literatuře uvádějí např. Navrátilová a Jeřábková (2004), Verner (2007), Dočekalová (2006) či Bartošek a Daňková (2010), všechny budou opatřeny stručným popisem jejich obsahu:

- **autorský článek** – jedná se všeobecně o jakýkoliv útvar v tištěném periodiku (vyjma zprávy), který má za úkol srozumitelně podat daná fakta, shrnout je; bývá často velmi subjektivně ovlivněn autorem,

- **reportáž** – události zachycené poutavým způsobem pomocí přímého pozorování či účasti a jejich líčení, reportáž má být aktuální, musí obsahovat fakta a musí odpovědět na tři základní otázky – co, kdy a kde se stalo,
- **interview** – česky rozhovor, základem je vhodné kladení otázek a záznam odpovědí k nim, rozhovor může mít předem stanovenou strukturu, ale může být i nepřipravený,
- **komentář** – vyžaduje orientaci v komentované problematice, týká se obvykle aktuálních problémů, komentář nemá přenášet autorovy názory, ale hodnotit a analyzovat danou situaci, může mít až satirickou podobu,
- **glosa** – oproti komentáři může prezentovat vlastní názor autora, co nejkratší formou reaguje vtipně, jasně, výstižně a úderně na nějakou událost, nesmí chybět zdůvodnění autora názoru,
- **fejton** – krátký slohový útvar, vyznačující se lehkým humorem, využívá citově zabarvená slova a jeho smyslem je vtipně reagovat na nějaké téma, stává se materiálem nadčasovým, není poplatný určité době, má donutit čtenáře k zamyšlení se nad tématem,
- **úvodník** – jinak též editorial, píše jej obvykle šéfredaktor, odráží většinou obsah časopisu, události a novinky týkající se vydávání magazínu či novin, může mít i formu sloupku, „*úvodníkem se redakce vyjadřovala ke společensky důležité (event. nejdůležitější) události, kterou též hodnotila*“ (Čechová, Krčmová, Minářová, 2008, s 267),
- **sloupek** – obdobný žánr jako fejton, ale je kratší a poplatný určité situaci, na niž reaguje, „*do jeho stylu proniká hovorovost*“ (c. d., s. 269),
- **recenze** – hodnotící žánr, vyžaduje schopnost analýzy a nezájatého pohledu, rovněž je základním požadavkem orientace v oblasti, do níž recenze spadá (např. filmové recenze, recenze na knihy atp.), oproti kritice, která pouze hledá chyby, recenze hovoří nejen o negativech, ale i chválí,
- **esej** – úvahový text umělecké formy, vyžaduje důkladnou znalost zkoumané problematiky, ale i schopnost originálně formulovat a vyvozovat osobitě pojaté závěry,
- **báseň** – dílo sepsané formou veršů, jež mohou být rýmované i nerýmované, je členěna do strof, tematika dle zájmu autora.

1.4.5 Tvůrčí psaní

Pro pochopení pojmu tvůrčí psaní bude vhodné demonstrovat jej na praktickém příkladu. Psaní je jedna z prvních dovedností, kterou v žácích škola pěstuje, kterou je učí ovládat. Postupem času žáci získávají znalosti v dalších oblastech, jež souvisejí se psaním – slohové útvary, literární žánry aj. Psaní provází život člověka neustále. Postupem času je možné dostat se do fáze, kdy máme potřebu psát pro vlastní potřebu, aniž bychom k tomu měli důvod. Existuje rozdíl mezi tím, když píšeme pro sebe samotné, ale nikdo o tom neví – takovým příkladem jsou třeba dívčí deníky, ty nejsou určeny k veřejnému čtení, jedná se o soukromé záležitosti –, a když nám psaní pro soukromé čtení neposkytuje dostatečné uspokojení a začínáme tvořit texty, jež chceme, aby byly čteny dalšími lidmi. V tuto chvíli se jedná již o autorské či tvůrčí psaní. Dočekalová (2006, s. 10) uvádí, že *„tvůrčí psaní jako disciplína je obor, který dává vzniknout různým druhům literárních děl, s cílem poskytnout je ke čtení veřejnosti“*.

Definici z jiného úhlu pohledu uvádí např. Fišer (2001, s. 18-19), který říká, že *„tvůrčí psaní je činnost, při které probíhají určité psychické pochody a psychomotorické činnosti, jejichž výsledkem je konstruktivně nové dílo, jehož hodnotu lze ve výsledku akceptovat jako pozitivní“*.

Autoři, kteří se chtějí věnovat tvůrčímu psaní, musejí splňovat určité předpoklady, jedním z hlavních je určitá dispozice a talent pro psaní, musí umět vystihnout pomocí slov emoce, prožitky a dokázat i fabulovat, je bezpodmínečně nutné mít rozvinuté vyjadřovací schopnosti a umět pracovat s fantazií, také pozitivní vztah k literatuře může být určitým přínosem – třeba pro rozvoj slovní zásoby. Schopnost pracovat s informací a vytěžit z ní maximum pro recipienty a pojmout zpracování originálním způsobem a splnit všechny náležitosti požadované zadavatelem či žánrem je taktéž podstatné. Tvůrčímu psaní se v současnosti věnují i nejrůznější vzdělávací instituce, ty poskytují široké veřejnosti nabídku kurzů a setkávají se s velkým ohlasem. Je možné se mu věnovat pouze jako volnočasové aktivitě, ale lze je mít i jako své hlavní povolání. (Dočekalová, 2006, s. 9-21)

2 Praktická část

V rámci praktické části diplomové práce bude provedeno empirické dotazníkové šetření (vícefázové, se dvěma různými cílovými skupinami) a bude uskutečněn dlouhodobý projekt na zvolené škole, jejíž popis zde bude uveden v kapitole 2.3 *Charakteristika zvolené školy*. Jako projekt dle Švece a Maňáka (2003) chápeme každou praktickou úlohu určenou k řešení, která v sobě zahrnuje nějakou oblast z reálného života, jedná se o úlohu, při níž je nutné k řešení využívat teoretických i praktických znalostí a dovedností, jež vedou k výslednému vytvoření produktu, který je odpovídajícím výstupem řešeného problému či tématu.

Dlouhodobý projekt bude rozsahem možných oblastí zkoumání natolik rozsáhlý, že pro účely této práce budou autorkou vybrány jen dílčí části, jež budou korespondovat s cíli, jichž má být dosaženo. Zbytek témat skýtaných projektem bude pouze naznačen, ale nebude s nimi více pracováno.

Zvolenou školou bude osmileté všeobecné gymnázium, které poskytne zázemí jak pro uskutečnění dílčích dotazníkových šetření, tak pro vlastní projekt, jenž jím bude plně hrazen. Toto gymnázium splňuje podmínku, že má školní vzdělávací program upraven dle rámcových vzdělávacích programů pro základní vzdělávání a gymnázia, aby tak bylo možno zjistit, které cíle z těchto vzdělávacích programů, zejm. v oblasti klíčových kompetencí, jsou prací na dlouhodobém projektu dosaženy. Přesné popisy projektu a jeho jednotlivých zamýšlených fází budou zaznamenány v kapitole 2.4 *Vlastní diplomový projekt a jeho realizace*.

Dlouhodobý projekt bude spočívat v zavedení školního časopisu na školu, která jej aktuálně nemá, bude pracováno se studenty jak formou klasických metod, tak zejména metodou projektového vyučování, budou prohlubovány jejich znalosti z oblasti mediální výchovy a českého jazyka.

Dotazníkové průzkumy budou provedeny dva – jeden všeobecný se všemi žáky školy, druhý se žáky v redakci školního časopisu. Více o očekávaných výstupech viz následující kapitola 2.1 *Popis cílů výzkumu – oblasti výzkumu a popis výzkumného vzorku žáků*. Výzkumná metoda dotazníku byla zvolena z důvodu toho, že její pomocí lze získat odpovědi od velkého počtu respondentů v krátkém čase a lze je zpracovat přehledně, např. pomocí tabulek. Oba výzkumy budou provedeny dvakrát během práce na projektu – poprvé před jeho vlastní realizací (přibližně leden 2011), podruhé po roce a dvou měsících práce v době, kdy bude dokončována tato práce (přibližně březen 2012). Interval mezi dvěma sondážemi byl

zvolen záměrně na dobu více než roku, aby bylo možno prokázat působení časopisu na změnu názorů a postojů žáků k časopisu, ale i samotných redaktorů.

2.1 Popis cílů výzkumu – oblasti výzkumu a popis výzkumného vzorku žáků

Diplomová práce si klade za cíl pomocí dotazníkových sondáží, jež budou prováděny mezi všemi žáky školy, odpovědět na následující dílčí body uvedené ve výčtu:

I. sondáž:

- jaká tematika je ze strany žáků žádána,
- v jakých oblastech (znalosti, dovednosti aj.) očekávají možnost zlepšení se,
- jaké vlastnosti/kompetence očekávají u dobrých redaktorů.

II. sondáž:

- jak hodnotí práci studentů ve školním časopisu,
- jak hodnotí úroveň školního časopisu jako celku,
- jakou měrou očekávají rozvoj kompetencí při práci ve školním časopise,
- která témata jim ve školním časopisu v současnosti vyhovují,
- která témata v časopise chybí.

Závěry k těmto bodům budou získány z vyhodnocení dvou dotazníkových sondáží mezi žáky školy. Položky s podobným obsahem budou podrobeny srovnání (např. ze sondáže I bude porovnána položka zabývající se žádanými tématy se dvěma posledními položkami výčtu ze sondáže II).

Dotazník, jak již bylo výše uvedeno, byl zvolen jako metoda pro výzkum zejm. z důvodu možnosti získat během krátkého období velké množství odpovědí od velkého počtu respondentů, navíc u dotazníkového šetření je zaručena anonymita odpovídajících, tudíž jejich odpovědi nebudou moci být zmanipulovány a respondenti ovlivněni. Otázky sestavené do dotazníku budou kombinových forem – budou zde obsaženy jak otázky dichotomické, tak i výběrové s možností označení více odpovědí, či s možností označení výběru na zadané škále.

Relevantnost výsledků dotazníkových sondáží průzkumu by mělo zaručit množství očekávaných odpovědí. Ze sondáže I budou vyjmuty maturitní ročníky, neboť ty se s časopisem vůbec nesetkají, jelikož jejich školní rok je zkrácen a první číslo časopisu vyjde

v době jejich odchodu ze školy, zbývající třídy budou do sondáže I zahrnuty. Očekává se získání přibližně 400–440 dotazníků u prvního průzkumu. Velikost výzkumného vzorku k sondáži II bude závislá na tom, z jakých ročníků budou pocházet redaktoři, bude-li patrné, že některé ročníky nemají o práci v časopise zájem, budou ze šetření vyjmuty.

Pomocí druhé dotazníkové sondáže – rovněž dvoufázové – mezi samotnými redaktory časopisu je očekáváno získání odpovědí na tyto dílčí výzkumné otázky:

I. sondáž:

- co bylo počáteční motivací pro rozhodnutí pracovat ve školním časopise,
- zda mají nově příchozí redaktoři již nějakou předchozí zkušenost s prací ve školních či jiných časopisech a novinách a co očekávají od této práce,
- jaký přínos časopisu nabídnou.

II. sondáž:

- ve kterých oblastech (které kompetence) se dle jejich názoru při práci ve školních časopisech rozvíjejí – tzn. které cíle z RVP, resp. ŠVP jsou prací naplňovány a jak tuto skutečnost žáci vnímají,
- ve kterých oblastech práce spatřují největší problémy a nedostatky,
- vlastní názor na práci redakce.

Pro výzkum u této skupiny respondentů bude rovněž použito dotazníkové metody z důvodu zachování anonymity odpovídajících a získání velkého množství zkoumaných dat najednou. Dotazník bude převážně škálový, kde budou respondenti vybírat ze zadané škály tu odpověď, která se nejvíce blíží jejich názoru na daný jev. Důvod zvolení dotazníkové metody je stejný jako u sondáže I.

Dotazník bude rozdán redaktorům pouze na první schůzce, z níž vzejdou zakládající členové časopisu (tuto skutečnost potvrdí odevzdáním závazné přihlášky do časopisu), důvodem pro nedistribučování dotazníků průběžně příchozím novým členům je skutečnost, že v době jejich vstupu do časopisu se očekává, že již budou mít informace od svých kolegů, kteří již jsou zapojeni v projektu, a jejich názory a očekávání by mohly být zkreslené, z toho důvodu jsme přistoupili k variantě rozdat dotazník pouze zakládajícím členům redakce.

Množství vrácených vyplněných dotazníků ze sondáže I se bude odvíjet od počtu zakládajících členů. Dotazník u sondáže II bude rozdán všem aktuálním členům redakce v době uskutečnění sondáže II mezi všemi žáky školy

Třetí část výzkumu bude založena na analýze práce s redaktory při tvorbě časopisu, na pozorování jejich práce v korespondenci s cíli rámcových vzdělávacích programů pro základní vzdělávání a gymnázia zejména v oblasti klíčových kompetencí, resp. v oblasti cílů mediální výchovy ve vztahu ke vzdělávací oblasti český jazyk a literatura.

Očekává se získání odpovědí na tyto výzkumné otázky:

- jaké vnitřní dokumenty upravují práci žáků při tvorbě časopisu,
- jaké rubriky/příspěvky/témata se objevují v jednotlivých číslech časopisu,
- jaké problémy se nejčastěji vyskytují při práci s redakcí,
- které kompetence se rozvíjejí při práci s redakcí.

Třetí oblast výzkumu bude směřována k analýze dokumentů – těmito dokumenty budou časopisy redakcí a také etický kodex redakce a stanovy redakce. Počet časopisů k analýze bude záviset na četnosti vydávání – tzv. periodicitě časopisu. S výsledky dotazníkových šetření bude porovnáno, jak dalece je naplněno očekávání vzhledem k obsahu časopisu – zda jsou zastoupeny všechny rubriky, které žáci při vstupu do projektu očekávali apod.

Poslední částí výzkumu bude uvedení vnitřních předpisů, které si redakce pro svou práci vytvoří, zda jsou inspirovány nějakým oficiálním dokumentem či zda vznikly na základě nepsaných pravidel.

Pro výzkum nebyly zařazeny výzkumné otázky zaměřené na vzhled časopisu, hlubší analýzu psychologické stránky týmové práce skupiny atp., neboť autorka práce byla přímou účastnicí projektu, a tudíž by výsledky pozorování mohly být zkresleny a nedosahovaly by požadované nestrannosti. Je vždy uvedena problematická oblast – např. špatné interakce mezi redaktory – a je komentována z pohledu dosahování, resp. nedosahování cílů klíčových kompetencí či cílů mediální výchovy a více není s touto stránkou problematiky pracováno.

2.2 Popis zvolených výzkumných metod

Pro empirické šetření této práce byly zvoleny dvě základní metody, a to analýza dokumentů a dotazníková sondáž. Analýza dokumentů byla zvolena z důvodu potřeby seznámení se s obsahy kurikulárních dokumentů a rozdíly mezi nimi, aby bylo možno nastavit výzkumné otázky pro dotazníková šetření a program práce na projektu školního časopisu.

Obsahová analýza dokumentů je zaměřena zejm. na dílčí členění dokumentů a vztahy mezi vzdělávací oblastí a klíčovými kompetencemi i průřezovým tématem mediální výchovy.

Dotazníková sondáž byla vybrána jako výzkumná metoda pro tuto práci z výše uvedeného důvodu potřeby získat v krátkém časovém období velké množství informací od velkého souboru respondentů. Popis jednotlivých metod a jejich obsahu je uveden níže v této kapitole.

2.2.1 Dotazník

Gavora (2000, In Chráska 2007, s. 163) definuje dotazník jako „*způsob písemného kladení otázek a získávání písemných odpovědí*“. Je zdůrazněna nutnost pečlivé formulace otázek a smysluplného sestavení jejich pořadí. Výhodami dotazníkových šetření je vysoká návratnost odpovědí a jejich kvantita co do počtu zodpovězených otázek. Nevýhody můžeme spatřovat ve špatné formulaci otázek a nepochopení otázek odpovídajícími, jež může zkreslovat odpovědi respondentů a následnou interpretaci vyhodnocených výsledků.

Při formulaci otázek je dbáno na to, aby respondent na zadanou otázku mohl odpovědět max. jednou odpovědí. Horák a Chráska (1989) dělí otázky dle druhů odpovědí na otázky otevřené a uzavřené – v otevřených (neboli nestrukturovaných) otázkách nejsou respondentovi navrhovány možné odpovědi, je vyžadována volná odpověď vlastními slovy. Nevýhodou těchto dotazníkových položek je přílišná volnost pro odpovídajícího, kvůli níž je problematické následné vyhodnocování dotazníků.

U uzavřených (neboli strukturovaných) otázek je respondent omezen výběrem z nabízených předpřipravených možných odpovědí. Výhodou je jednoduchost při odpovídání, ale naproti tomu omezenost nabízenými odpověďmi může výsledky zkreslovat dle subjektivního nastavení autora dotazníku.

Dle počtu nabízených odpovědí se tento typ položek dělí na dichotomické a polynomické – dichotomické otázky nabízejí vždy na výběr ze dvou možných odpovědí, naproti tomu polynomické mají výběr ze tří a více možností. Tyto položky ještě dále členíme na výběrové, výčtové a stupnicové.

Z výběrových položek volí respondenti jednu z nabízených odpovědí (je-li u tohoto typu položek uvedena možnost „Jiná odpověď“, jedná se o typ otázek polozavřených – respondent má možnost dopsat vlastní odpověď, pokud mu nabídka škály nebude dostačovat), z výčtových položek volí respondent minimálně dvě položky, které odpovídají jeho názoru.

Zvláštním typem výběrových položek jsou položky škálové, respondent zde volí odpověď v určitém bodě předložené škály, kdy na protilehlých pólech leží dvě zcela rozdílné možnosti. Posledním typem položek jsou položky stupnicové, kdy respondent seřazuje nabízené možnosti dle svých vlastních priorit vzestupně či sestupně za sebe.

Pro dotazníkovou sondáž této práce bylo využito položek jak škálových, kdy odpovídající volili ze škály od jedné do pěti tu položku, která vyjadřovala míru jejich souhlasu/nesouhlasu s předkládaným tvrzením, tak i klasických výběrových (kdy z předložené nabídky volili až tři odpovědi). Objevily se i otázky dichotomické. Převážná většina otázek byla strukturována jako polozavřená, s možností přidat vlastní položku do nabídky.

Metoda byla zvolena z již vícekrát zmiňovaného důvodu potřeby velkého množství návratu odpovědí, možnosti zkoumat problematiku z více úhlů pohledu a také z důvodu jednoduchého statistického zpracování např. pomocí tabulek či grafů. Díky uvedeným důvodům se tato jevila jako nejvhodnější varianta, proto byla v práci využita.

2.2.2 Analýza dokumentů

Jakožto zdroj cenných informací ze zkoumaných oblastí má analýza dokumentů při výzkumech svou nezastupitelnou roli. Skutil (2011, s. 96) ve své knize cituje Berelsona (1952) dle Ferjenčíka (2000, s. 184), který analýzu obsahu dokumentů definuje jako „výzkumnou techniku sloužící objektivnímu a systematickému kvantitativnímu popisu manifestního obsahu komunikace“. Silverman (2005, In Skutil) k tomu dodává, že pomocí obsahové analýzy se zaměřujeme na to, jak je popisována realita ve zkoumaném pramenu informací, neboli na vyhledávání pravdivých a lživých informací/výpovědí v textu.

Výhodou užití této metody je dle Hendla (2005, in Skutil, 2011) např. otevření přístupu k informacím, jež normálně zkoumání podrobovány nejsou, data jsou objektivně sesbírána a uspořádána, nedochází ke zkreslování informací. Určitými nevýhodami dle stejného autora jsou např. subjektivní výběr dokumentů výzkumníkem, nemožnost či složitost objektivní interpretace informací z textu, jsou-li už samotným autorem subjektivně změněny, a velká časová náročnost.

Gavora (2000) soudí, že obsahová analýza textů je vhodnou doplňující metodou při verifikaci dat zjištěných jinými výzkumnými metodami, a člení obsahovou analýzu na dva typy: analýzu nekvantitativní a kvantitativní. Nekvantitativní analýza je prostý, jednoduchý rozbor předloženého textu s možností přejít až k hlubší interpretaci obsahu. Svůj prapůvod má již v historii, kdy se objevily snahy o vyložení náboženských či literárních textů. I tato

analýza by ale neměla být ovlivněna postoji autora a měla by se snažit o objektivní postihnutí problematiky. Kvantitativní analýza již potřebuje numerické zpracování dat pro zpřehlednění zkoumaných jevů, zkoumá se četnost výskytu jevu v textech.

Pro tuto práci byla zvolena metoda nekvantitativní analýzy textu s prostým výčtem obsahovaných částí, s případným propojením mezi jednotlivými z nich, jež byla užita zejm. v teoretické části při charakterizování jednotlivých kurikulárních dokumentů. Z tohoto důvodu nebudeme již dále přibližovat kvantitativní analýzu, její popis je pro další práci nepodstatný.

2.3 Charakteristika zvolené školy

Gymnázium a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky Břeclav (pozn. dále jen Gymnázium) je městská střední škola se sídlem v centru města Břeclavi, jejímž zřizovatelem je Jihomoravský kraj. Ředitelem je od roku 1990 (opětovně potvrzen ve funkci ředitele v roce 2005) muž – RNDr. Josef Drobilič.

Škola zahrnuje tři části – nižší gymnázium, jehož třídy odpovídají třídám 2. stupně základních škol, vyšší gymnázium – klasická střední škola (sdružuje pod sebou 1.–4. ročník čtyřletého studia a odpovídající ročníky studia osmiletého) – a jazykovou školu – tato část školy není předmětem výzkumu, proto její bližší popis v této práci vynecháváme.

Zkoumaná škola měla ve školním roce 2010/2011, kdy byl započat projekt školního časopisu, celkem 18 gymnaziálních tříd s celkovým počtem 554 žáků, z toho 323 dívky. Ve školním roce 2011/2012, kdy projekt pokračoval, měla školu 17 gymnaziálních tříd s celkovým počtem 526 žáků, z toho 310 dívek. Snížení stavu žáků je způsobeno optimalizací počtu tříd ve studiu vyššího stupně Gymnázia. V obou školních rocích měl nižší stupeň v každém ročníku po jedné třídě, vyšší stupeň měl ve školním roce 2010/2011 14 tříd, ve školním roce 2011/2012 už jen 13 tříd.

Výuka na obou stupních Gymnázia probíhá podle schválených školních vzdělávacích programů, resp. v dobíhajících ročnících osmiletého studia (7. a 8. ročník) dle generalizovaných učebních plánů pro gymnázia se čtyř-, resp. osmiletým studijním cyklem. Ve školním roce 2012/2013 bude výuka již plně prováděna dle školních vzdělávacích programů, jež korespondují se standardy vzdělávání předkládanými rámcovými vzdělávacími programy pro základní vzdělávání a pro gymnázia. Popis školních vzdělávacích programů školy je uveden v následující kapitole č. 2.3.1.

Velikost školy a vnitřní vybavení

Škola sídlí ve středu města v jedné třípatrové budově – hlavní část budovy pochází z roku 1902, další dvě křídla byla přistavena v 90. letech 20. století – , která disponuje také podkrovními učebnami a školním klubem a suterénem, kde jsou umístěny šatny studentů a pracovna domovníka a provozáře, kotelná a další.

Škola disponuje 20 kmenovými učebnami, odbornými učebnami a kabinety vyučujících, řada z tříd funguje rovněž jako multimediální učebny a mimo to se nalézají ve škole ještě další dvě plně vybavené multimediální učebny pro výuku biologie a zeměpisu, stejnou výbavou disponují také učebna hudební výchovy, pět ze šesti učeben pro výuku cizích jazyků a obě učebny informatiky. Přípojkami k internetu či stabilní data projekční technikou je vybavena většina ostatních tříd, pracovny pedagogických i nepedagogických zaměstnanců.

Škola nemá svou vlastní jídelnu a postrádá rovněž venkovní sportoviště, naproti tomu má dvě plně funkční tělocvičny, z nichž jedna odpovídá standardům pro basketbal.

Charakteristika pedagogického sboru a provozních zaměstnanců školy

Celkový počet pedagogických pracovníků školy ve školním roce 2010/2011 činil 52 osob (část na zkrácený úvazek, 4 ženy na mateřské dovolené), z toho bylo 36 žen. Všichni učitelé splňují podmínku na odbornou i pedagogickou způsobilost, popř. si dostudovávají pedagogickou způsobilost (celkem 3 případy). Na škole působí 2 výchovní poradci – zvláště pro nižší (žena) a zvláště pro vyšší stupeň (muž, současně ve funkci školního psychologa).

Nepedagogických zaměstnanců bylo ve stejném školním roce celkem 10, z toho 8 žen.

Bližší popis pedagogického sboru není podstatný pro naplnění tématu této diplomové práce, tudíž se mu dále nebudeme věnovat.

Významní partneři školy a projekty školy

Škola dlouhodobě spolupracuje s množstvím subjektů – s městskou knihovnou, městským muzeem, s nemocnicí, s TJ Lokomotiva Břeclav, Úřadem práce či s ostatními městskými školami, popř. s okolními městy. Dlouhodobá je také spolupráce s Pedagogicko-psychologickou poradnou Břeclav, s Goethe-Institutem, společností City & Guilds, Masarykovou univerzitou v Brně. Při škole působí také občanské sdružení GENA-G, jež

podporuje aktivity studentů a mezigenerační interakce mezi současnými i bývalými studenty školy.

Z projektů, jichž se škola aktivně účastní, je možné zde jmenovat např. mezinárodní projekt *Comenius*, realizovaný ve spolupráci se školami z Německa, Norska, Polska a Itálie, mezinárodní projekt *Euroscola* zaměřený na Evropskou unii, projekt *Národní píseň – Duše člověka*, kde Gymnázium spolupracovalo se Střední všeobecnou vzdělávací školou z Gatčiny (Rusko). Dalšími významnými partnery při projektech jsou školy z Rakouska (Laa/Thaya), Slovenska (Malacky), České republiky (Gymnázium Botičská v Praze, Gymnázium tř. kap. Jaroše v Brně aj.).

Důležitým partnerem školy je také *Studentský sněm*, samosprávná organizace, jež působí přímo na Gymnáziu a organizuje řadu dalších projektů pro studenty (akce *Babylon* – v kapitolách níže je na tuto akci odkazováno, akce *Talent show*, *Den dětí*, *Den imunity* a mnohé další). (interní dokument Výroční zpráva 2010/2011; Školní vzdělávací program nižší stupeň; Školní vzdělávací program vyšší stupeň)

Pro další práci není bližší popis této oblasti důležitý, proto jej vynecháváme.

2.3.1 Charakteristika Školního vzdělávacího programu školy – nižší a vyšší stupeň se zaměřením na vzdělávací oblast Český jazyk a literatura a propojení s průřezovým tématem Mediální výchova

Oba analyzované vzdělávací programy mají obdobnou strukturu, proto je budeme popisovat kontinuálně a zdůrazňovat pouze odlišnosti, jež se nenacházejí v obou kurikulárních dokumentech školy.

Oba dokumenty byly vytvořeny v souladu s požadavky vzdělávání, jež jsou kladeny rámcovými vzdělávacími programy, ty byly popsány v teoretické části. Dokumenty mají základních šest částí, kdy část č. 1 obsahuje identifikační údaje školy, ve druhé části jsme seznámeni s charakteristikou školy, v části č. 3 je uveden popis daného školního vzdělávacího programu (dále jen ŠVP), na nějž v částech 4 a 5 navazují učební plány a učební osnovy, oba dokumenty mají v poslední, tj. šesté kapitole uvedeny kritéria hodnocení žáků a evaluaci školy, jimiž se zde zabývat nebudeme.

Charakteristiku školy jsme uvedli v předcházející kapitole 2.3 *Charakteristika zvolené školy*, zde ji proto uvádět opět nebudeme. V další kapitole, pojednávající o charakteristice ŠVP, jsou uvedeny v dílčích podkapitolách údaje o profilu absolventa daného stupně školy

a zaměření školy, které vycházejí dle dokumentů z požadavků společnosti 21. století. Je zde rovněž ošetřeno přijímací řízení do obou typů studia (u ŠVP pro vyšší stupeň je připojen popis organizace státní maturitní zkoušky) a popsána výchovně-vzdělávací strategie s rozpisem, které klíčové kompetence jsou danou strategií rozvíjeny. V této kapitole najdeme i popis vzdělávacích strategií pro žáky se specifickými vzdělávacími potřebami a pro žáky s mimořádným nadáním.

Zajímavostí je podrobné rozepsání začleňování průřezových témat do výuky jednotlivých vzdělávacích oborů, s přesnou specifikací přiřazení k tématice. Jelikož je pro tuto práci stěžejní průřezové téma Mediální výchova a vzdělávací oblast Český jazyk a literatura, zaměříme se cíleně na tyto části, ostatní z bližší analýzy vynecháváme.

Mediální výchova je v dokumentech členěna do několika různých složek – v ŠVP pro nižší stupeň jsou to tyto složky: 1. kritické čtení a vnímání mediálních sdělení, 2. interpretace vztahu mediálních sdělení a reality, 3. stavba mediálních sdělení, 4. vnímání autora mediálních sdělení, 5. fungování a vliv médií ve společnosti, 6. tvorba mediálního sdělení a 7. práce v realizačním týmu. U částí 3, 6 a 7 je jako doporučená metoda uvedeno projektové vyučování, ovšem bez bližší specifikace – při bližším zkoumání propojenosti Českého jazyka a literatury bylo zjištěno, že mediální výchova je řazena zejm. do oblasti slohové a komunikační výchovy, ale v žádné části nebyl uveden jako projekt školní, popř. třídní časopis.

Mediální výchova v ŠVP pro vyšší stupeň je členěna do následujících pět složek: 1. média a mediální produkce, 2. mediální produkty a jejich významy, 3. uživatelé, 4. účinky mediální produkce a vliv médií a 5. role médií v moderních dějinách.

Z bližší analýzy vzdělávací oblasti Český jazyk a literatura bylo zjištěno, že průřezové téma mediální výchova je zařazeno do oblasti Jazyk a jazyková komunikace, k tématu publicistický styl, kdy se využívá spíše interpretace textů, hodnocení vlivu médií na člověka a z praktických dovedností je procvičováno napsání jednoduchých publicistických útvarů a vyhledávání a využívání různých informačních zdrojů. Ani zde není zařazen školní časopis a jeho praktická tvorba. Vyšší stupeň disponuje dále volitelným předmětem Média, komunikace, společnost, jenž se zaměřuje na práci s textem a tištěnými médii, publicistiku

a zpravodajství, manipulativní praktiky médií, schopnost rozlišovat seriózní a bulvární žurnalistiku apod., ale opět zde není využito školního časopisu jako produktivní činnosti žáků.

2.3.2 Volnočasové aktivity pro žáky

Škola poskytuje žákům velké množství volnočasových aktivit, ať již formou nepovinných předmětů či zájmových útvarů. Asi nejvíce ceněny a studenty vyhledávány jsou kroužky sportovní s nejrůznějším zaměřením – atletika, florbal, míčové hry a další –, dále se jedná o zájmové útvary Pěveckého souboru Polyfonia či Divadla poezie Regina, které mají na škole tradici již několik desítek let.

Z dalších volnočasových aktivit, které škola nabízí žákům, je třeba zmínit kroužek aktivního sebepoznávání T-čko, jenž vede místní školní psycholog, nebo kroužky výtvarné.

Pro zájemce o cizí jazyky poskytuje škola příležitost navštěvovat večerní kurzy anglického, německého a francouzského jazyka, s možností získání některého z mezinárodně uznávaných certifikátů v anglickém či německém jazyce.

Kroužek školního časopisu v době tvorby koncepce na škole neexistuje. V minulých letech škola svůj školní časopis měla – s názvem *Et Cetera* –, ovšem tato studentská iniciativa zanikla s odchodem vedoucích členů a s přechodem časopisu do internetové podoby.

2.4 Vlastní diplomový projekt a jeho realizace

Diplomový projekt zde v tomto případě představuje zavedení kroužku školního časopisu na výše uvedené škole, jeho organizaci a řízení, práci se studenty – ať už teoretickou z oblasti mediální výchovy a slohové výchovy nebo praktickou, kdy studenti sestavují jednotlivá čísla školního časopisu, podílejí se na jeho obsahu a také grafickém zpracování, tisku a distribuci ve škole.

Předpokladem pro zavedení kroužku byl vstřícný přístup vedení školy a učitelů, zabezpečení finanční stránky produkce časopisu a v neposlední řadě také zájem ze strany studentů. Zájem studentů byl předem ověřen výzkumnou sondáží I, jejíž výsledky a komentáře k nim jsou uvedeny v dalších kapitolách (např. v kapitole 2.4.3 *Provedené sondáže a jejich vyhodnocení*).

Jako základní metoda práce s redaktory byla zvolena metoda projektového vyučování, která v sobě zahrnuje získávání teoretických dovedností, jejich následné využívání v praxi a ověřování si jejich účinnosti. Součástí projektů je vždy vymezení očekávaného cíle, koncepce strategie k dosažení vytyčeného cíle a následné praktické uskutečnění dílčích kroků

strategie a zpětné zhodnocení dosažených cílů a práce při jejich dosahování. (Maňák, Švec, 2003)

Pozn.: Jména členů redakce jsou v plném znění uváděna se souhlasem jednotlivých redaktorů v tirážích přiložených časopisů, v práci budeme používat pro jejich označování a vymezování pouze křestní jména (v případě stejnosti křestních jmen bude v určitém bodě vysvětleno, že se jedná o různé osoby, a od toho místa bude nadále používáno křestní jméno s číselným označením).

2.4.1 Zavedení kroužku Školní časopis

Zavedení kroužku předcházelo kontaktování vedení školy. Prvotní seznámení s úmyslem uskutečnit tento projekt probíhalo prostřednictvím e-mailové komunikace, kdy byl ředitel školy obeznámen se základní myšlenkou projektu a byla domluvena osobní schůzka, během níž vystoupily další podrobnosti.

Vstřícnost vedení školy vůči novým věcem byla na této škole vždy na vysoké úrovni. Pan ředitel je dle svých vlastních slov myšlenkou zavedení časopisu na škole nadšen – citujeme jeho vlastní slova z e-mailové odpovědi z prosince 2010: „ *Mně tady totiž ten časopis opravdu chybí. Ne kvůli tomu kusu popsaného papíru, ale jako jeden z rozměrů studentského života, který je tím pádem poněkud plochý. A to je obrovská škoda.*“

Během osobní schůzky s ředitelem školy bylo domluveno následující:

- školní časopis získá ve škole statut stálého kroužku,
- vedoucí kroužku bude Pavlína Lišovská,
- omlouvání případných absencí žáků bude pod kontrolou vedoucí kroužku,
- finanční záštitu nad časopisem převezme občanské sdružení GENA-G, jež funguje při škole – rozsah částky uvolněné pro časopis se bude odvíjet dle nastavení periodicity a rozsahu obsahu časopisu, tzn. po ustanovení jeho redakce a vytvoření první koncepce časopisu.

V období mezi prosincem 2010 a lednem 2011 byl vytvořen dotazník pro výzkumnou sondáž I (pozn.: dotazník uvádíme v plném znění v práci jako *Přílohu č. 4 – Dotazník I – Žáci školy*), který byl mezi žáky distribuován během závěrečných třídnických hodin dne 28. ledna 2011, a to v rámci školní akce *Babylon – aneb Co se do hodin nevešlo*. (pozn.: *Babylon* je

akce pořádaná *Studentským sněmem*, jeho podstatou je poskytnout studentům možnost dozvědět se zajímavosti z učebních i mimoškolních oborů, které se do hodin za normálních okolností nezařazují. V den *Babylonu* nefunguje klasická výuka. Žáci se den předem rozepíší do seminářů, tzv. workshopů, podle svého zájmu. Workshopy si připravují jak učitelé, tak i studenti. Objevuje se tematika sportovních her i deskových her, praktické ukázky pokusů v rámci předmětů fyziky, chemie, biologie, matematické perličky, filmový klub, v cizích jazycích je velmi často využito písňové tvorby vybrané země, v níž se mluví daným jazykem (např. irská hudba, francouzský šanson apod.), neobvyklé výtvarné techniky a mnohé další. V souvislosti s touto akcí byla uskutečněna také první neoficiální schůzka s potenciálními zájemci o redaktorskou práci ve školním časopisu. Pro školní časopis byl vyhrazen dvouhodinový seminář, během něžž byly žákům poskytnuty prvotní informace k časopisu – vize a základní myšlenky, dále si žáci mohli vyzkoušet jednoduché seznamovací aktivity a aktivity týkající se mediální výchovy – např. práce s reklamními slogany či s úryvky z knih. Pracovní list k reklamním sloganům uvádíme jako *Přílohu č. 5 – Reklamní slogany – pracovní list* v této práci. Toto setkání dostalo statut neoficiálního z toho důvodu, že v rámci akce *Babylon* se nemohli dostavit všichni zájemci o školní časopis, neboť byli zapsáni na jiných workshopech.

První oficiální schůzka časopisu byla uskutečněna 14 dnů po školní akci *Babylon* – tzn. v pátek 11. února 2011. Žáci byli znovu pozváni na setkání, tentokrát pomocí plakátů vyvěšených na hlavních nástěnkách a dveřích jednotlivých tříd. Plakáty vyrobil na přání autorky práce Petr Neugebauer – jejich podobu uveřejňujeme v práci jako *Přílohu č. 6 – Pozvánka na první schůzi redakce - plakát*. Na setkání přišlo celkem 21 studentů školy, z čehož bylo 5 studentů nižšího stupně Gymnázia a zbývajících 16 bylo z vyššího stupně.

V úvodní části setkání byli studenti opět seznámeni (z důvodu neúčasti na nultém setkání v rámci akce *Babylon*) s autorkou projektu, s koncepcí i důvodem vzniku projektu, s hlavními tezemi a základními požadavky, jako jsou tyto:

- časopis vzniká jako diplomový projekt s příslibem možnosti v projektu pokračovat i po ukončení vysokoškolského studia autorky,
- s ohledem na nastavení rozvrhu autorky bude nutné omezit setkání na intervaly jednou za čtrnáct dnů, v případě uskutečňované praxe na škole je možné se scházet častěji,
- nebude-li moci být přítomna vedoucí kroužku, schůze časopisu se konat nebude,
- časopis je ryze studentský, učitelé nebudou do jeho obsahu moci zasahovat, nebude-li to vyžadovat tematika článků,

- mezi jednotlivými členy redakce bude zvolen šéfredaktor a jeho zástupce,
- vedoucí kroužku se distancuje od vedení jakékoliv rubriky, v případě potřeby a zájmu ze strany redaktorů je ochotna provádět korektury článků,
- redakce si vytvoří svou vlastní strukturu, naplní obsahy jednotlivých zvolených rubrik, vytvoří si svůj etický kodex a název s logem.

V návaznosti na tuto část proběhlo představení jednotlivých přítomných studentů, kdy seznámili ostatní se svými předchozími zkušenostmi s prací v časopisech (školních i veřejných – např. městských apod.), s představou, jaké práci by se v rámci redakce věnovali. Z následné diskuze poté vyplynulo, že pouze 4 studenti mají předchozí zkušenost s prací v redakcích časopisů, ostatní neměli doposud možnost si tuto práci vyzkoušet. Další ze studentů měli zkušenosti s vedením lidí (tábory, volnočasové aktivity – zejm. studenti vyššího Gymnázia).

Po prodiskutování všech variant možností, koho z přítomných, kteří si jsou jisti, že chtějí v práci v časopisu pokračovat, zvolit šéfredaktorem, vzešlo veřejným a jednomyslným hlasováním, že šéfredaktorem bude zvolen student 3. ročníku vyššího Gymnázia, který se chce zabývat organizací lidí i v budoucnu v rámci manažerství či podobné profese, a jeho zástupcem byl zvolen student 2. ročníku vyššího Gymnázia, který měl předchozí zkušenosti z práce pro redakci městského časopisu.

Pro další komunikaci mimo prostředí školy, aby bylo možno kdykoliv vyřešit potřebné záležitosti v co nejkratším čase s co největším počtem redaktorů, bylo jako nejjednodušší komunikační prostředí zvolena sociální síť Facebook, na níž se šéfredaktor zavázal založit tajnou skupinu, do níž přidá všechny přihlášené členy redakce.

Ze strany koordinátorky projektu bylo v závěru setkání studentům nabídnuto v rámci kroužku tykání. Pokud by nastala situace, že by se v rámci její plánované praxe měli potkat ve vyučování, používali by pro vzájemnou komunikaci vykání. V závěru setkání obdrželi všichni zájemci závaznou přihlášku do kroužku školního časopisu, kterou mohli zletilí žáci odevzdat přímo na místě a nezletilí až po podpisu rodičů. Přihlášku přikládáme do práce jako *Přílohu č. 7 – Přihláška do kroužku*.

První setkání redakce již můžeme označit jako vhodné k začlenění do výzkumu naplňování či korespondence s cíli rámcových vzdělávacích programů, zejm. s kompetencemi, které mohou být rozvíjeny. Jako nejvýraznější bychom mohli uvést naplňování:

- kompetencí k řešení problémů – žáci prokázali během diskuze schopnost reagovat na nastolená témata, schopnost vést smysluplnou a logickou debatu k tématu a orientaci v problematice,
- kompetencí komunikativních – diskuze podněcovala jejich vyjadřovací schopnosti – logická, stručná a jasná výstavba vět přispívala k plynulosti diskuze, rovněž kultivovanost vyjadřování či empatické naslouchání a argumentace na názory ostatních byly oceňovanými přínosy,
- kompetencí sociálních a personálních – sebeprosazování žáků při diskuzi a jejich sebevědomí při vlastní sebe prezentaci, do této oblasti spadá také zájem o další vzdělávání a aktivity k rozvoji osobnosti a dovedností, které jim mohou pomoci při dalším studiu,
- kompetencí občanských – žáci sdělované názory druhých dokázali tolerovat a přijímat jako další možné varianty, s nimiž je za určitých okolností dále možné pracovat,
- kompetencí pracovních – tato skupina kompetencí stojí v tuto chvíli nad všemi ostatními, promítla se do práce se žáky ve chvíli, kdy se rozhodli zapojit se do projektu, k čemuž má tato kompetence žáky směřovat.

2.4.2 Časové harmonogramy práce

V následující kapitole shrneme práci v jednotlivých obdobích. Jako nejvhodnější členění se nám jeví rozdělení na úseky, jež korespondují s obdobími mezi vydáním jednotlivých čísel. Každé období bude mít ve svém úvodu očekávané cíle, jichž má být na konci období dosaženo, dále zde budou uvedeny významné mezníky v práci, problematické oblasti a řešené nastalé problémy, finální výsledky s odkazem na naplnění stanovených cílů pro dané období a odkaz na naplnění cílů jednotlivých výchovně-vzdělávacích kompetencí. Bude-li to vyžadovat popisovaná situace, budou přiloženy obrázky přímo v kapitole, nebo bude přidán odkaz na vloženou přílohu.

Stanovené cíle, významné mezníky a naplněné cíle budou uváděny v bodovém výčtu, komentář k nim bude následovat vždy za poslední položkou seznamu.

2.4.2.1 Období od první schůzky do vydání prvního čísla časopisu

První období je započato dnem 11. února 2011, kdy proběhla první oficiální schůzka s novými členy redakce, jejíž průběh byl popsán v předchozí kapitole, plánovaný konec tohoto období je stanoven předběžně na konec měsíce dubna 2011. Počáteční stav počtu redaktorů činil 15 osob. Na samém začátku práce se skupinou žáků bylo důležité vymezit si dílčí cíle, jichž je třeba pro dobrý vstup do projektu dosáhnout. Jako dílčí cíle po první schůzce byly stanoveny tyto:

1. vytvořit komunikační kanál pro snadnou a rychlou domluvu,
2. vytvořit stanovy redakce,
3. vytvořit závazný etický kodex – diskuze o novinářské etice,
4. vytvořit název a logo časopisu,
5. rozdělit práci jednotlivým redaktorům a přidělit jim rubriky,
6. udělat aktivitu k mediální výchově – historie médií,
7. vytvořit pracovní listy ke slohovým útvarům a pracovat s nimi během setkání,
8. uskutečnit besedu k mediální výchově s profesionálním redaktorem novin či časopisu,
9. zajistit grafika na vytvoření loga a sestavení časopisu,
10. zpracovat náměty k prvními čísly, vytvořit příspěvky, udělat korektury a sestavit první číslo časopisu (plánované vydání – duben 2011),
11. vytisknout a dát do distribuce časopis.

S ohledem na množství cílů uvádíme zde také komentář k jednotlivým položkám výše uvedeného bodového seznamu. Komunikačním kanálem pro rychlou domluvu byl již během první schůzky zvolen facebook, na němž má být vytvořena soukromá skupina, v níž budou sdruženi pouze členové časopisu. Touto prací je pověřen šéfredaktor Richard. Vedoucí kroužku ještě vytvořila e-mailovou schránku, do níž budou redaktoři posílat své práce a kde budou vždy zálohovány matrice pro tisk časopisu.

Stanovy redakce budou vytvořeny společnými silami během dvou schůzí redakce, budou v nich vyjádřeny základní pravidla pro činnost redakce a formální záležitosti (přijímání nových členů atp.). Metodami plánovanými k užití jsou brainstorming, diskuze.

Etický kodex novinářů vyjadřuje pravidla pro chování redaktorů časopisů a novin – oficiální dokument vydaný Syndikátem českých novinářů bude sloužit jako inspirace k případnému zpracování. Od redaktorů se očekává, že do úvodního brainstormingu přijdou

s vlastními nápady, teprve poté bude provedeno srovnání s oficiálním dokumentem. Práce na této části bude probíhat formou on-line diskuze, kdy jednotliví redaktoři zašlou své nápady pomocí zpráv či e-mailů a z nich bude následně sestaven Etický kodex pro školní časopis. Očekávaná časová dotace je předběžně stanovena na 14 dnů.

Volba názvu časopisu a následně i utváření loga korespondujícího s názvem bude rovněž na začátku probíhat jako on-line diskuze, kdy všichni redaktoři napíší své návrhy jako komentář do společné konverzace ve skupině na facebooku, jejich soupis bude probrán na následujícím setkání po dodání od všech členů a bude vedena diskuze. Očekávaná časová dotace 2–3 týdny. Logo vytvoří zvolený grafik.

Jednotlivé pozice v redakční radě budou mezi studenty rozděleny dle nastavení rubrik časopisu a dle jejich zájmu osobního. Bude snaha vyjít vstříc požadavkům potenciálních čtenářů, které byly zjištěny vstupním dotazníkem.

Aktivita směřující k rozvoji mediální výchovy budou následující: historie médií, která byla inspirována informacemi z knihy Mičienky, Jiráka a kol. (2006) – redaktorům budou dány kartičky s daty vynalezení různých druhů médií a kartičky s popisy jednotlivých médií a jejich úkolem bude přiřazení správného data k médiu. Další aktivitou na prohloubení znalostí bude uspořádání besedy s profesionálním redaktorem Vítem Kouřilem z časopisu *7. generace*, který poskytne žákům informace o profesi novináře na základě vlastní zkušenosti, ale i postřehy z praxe aj. Tato beseda bude domluvena ve spolupráci s vyučujícím češtiny, který bude prostředníkem pro sjednání této besedy. Další aktivitou bude seznámení se s obsahy a znaky jednotlivých slohových útvarů, které se vyskytují v časopisech. Využito bude pracovních listů převzatých z knihy Dočekalové (2006).

Práce na vlastním školním časopisu bude započata po splnění výše uvedených dílčích úkolů a bude průběžně pomocí pozorování sledováno plnění cílů průřezového tématu mediální výchova a klíčových kompetencí daných rámcovými vzdělávacími programy pro základní vzdělávání a gymnázia. Tento dílčí úkol bude plněn v každém období a bude považován za samozřejmost, proto na něj budeme v dalších podkapitolách pouze odkazovat.

Samotná práce s redakcí v tomto období vymezila významné dílčí mezníky práce a problematické oblasti, jimiž byly:

- tvorba a schvalování názvu a loga časopisu,
- vytváření jednotné grafické úpravy,
- dodávání materiálů ke článkům a plnění zadaných úkolů,
- tvorba vlastního etického kodexu,
- vztahy mezi jednotlivými redaktory.

Diskuzí nad tématy, která by se měla objevovat ve školním časopisu, byla zahájena příprava časopisu samotného. Dle zaměření samotných redaktorů a ve snaze naplnit očekávání potenciálních čtenářů byla na zasedání dne 25. února 2011 vytvořena struktura redakce, jejíž kompletní podobu uvádíme v práci jako *Přílohu č. 8 – Struktura redakce při založení časopisu*. Rovněž na tomto zasedání byla vytvořeny stanovy pro redakci, tato fáze se obešla bez výraznějších problémů.

Počáteční entuziasmus a odhodlání pracovat pilně a svědomitě byly narušeny s prvními zadanými úkoly. Na tomtéž zasedání bylo zadáno jako domácí úkol vymyslet, jaké vlastnosti by měl mít správný redaktor, jaká pravidla by měla být dodržována redakcí, a vytvořit návrhy na název časopisu. Všechny tyto úkoly měly být doručeny vypracované e-mailem či zprávou ve skupině časopisu na facebooku do 4. března, v tomto termínu měli úkol splněn pouze 4 redaktori z celkových 15 aktivních členů. S velkými obtížemi – pomocí cíleného dotazování jednotlivých redaktorů – dodalo dalších 7 redaktorů vypracované úkoly, zbývajících 4 členové redakce úkoly nedodali vůbec. Původně plánovaná sankce vyloučením z redakce časopisu byla hlasováním redakce zamítnuta, vše bylo vyřešeno pouze domluvou. Identický problém nastal při sestavování Etického kodexu redakce.

Návrhy na název časopisu, které byly dodány redakcí do 4. března a z nichž bylo vybíráno, jsou sepsány jako příklady v následující tabulce, a to bez uvedení autorů:

Solitér	Student
Životaběh	GBV Times
Bufet	Nářez
Tentononc	45 minut
Hermes	Schooltime
Slang	Outloň

Tabulka č. 1: Návrhy na název školního časopisu

Po rychlém zvážení byly ze seznamu návrhů vyjmuty anglické názvy, neboť se jednomyslně redakce shodla na názoru, že časopis bude psán v češtině a všichni pocházejí z České republiky, proto by byl vhodnější název v českém jazyce. Dále byl vyřazen *Student* pro svou obyčejnost, *Solitér* a *Slang*, neboť neměly dostatečnou obhajobu, a *45 minut*, protože

nebyl dostatečně originální. Návrhy s nářečním slovem *Tentononc* či se slovem *Outloň* v názvu byly vyřazeny, protože tato slova užívá jen malá část gymnazistů. Diskuze nad zbylými návrhy (*Bufet* – vznikl jako upozornění na fakt, že ve škole chybí kantýna s občerstvením; *Nářez* – který měl symbolizovat skvělou úroveň časopisu) byla provázána vztahovými problémy mezi jednotlivými redaktory, slovní napadání návrhů s rebelskými úpravami bylo ukončeno rozpuštěním schůze a uložením limitu na promyšlení v klidu a bez emocí doma. Zejména ze strany šéfredaktora Richarda a jeho přívrženců bylo prosazováno, aby název *Bufet* byl změněn na pouhé *Fet*, který mu jakožto název připadal dostatečně šokující a originální, obzvlášť po doplnění logem s injekční stříkačkou. Ze strany vedoucí kroužku takto upravený název doporučen nebyl, neboť by hrozilo stigmatizování nějaké zakázané činnosti, zacházení s drogami a podobně. Druhý z návrhů byl postupně změněn na *Návoz* a logo mělo obsahovat symbol vozíku s novinami, které zasypaly člověka. Ostré diskuze pokračovaly i na dalším setkání, kde se objevila i snaha vrátit se k některým z vyřazených názvů, ale byla jako neúspěšná opět zamítnuta.

Po dlouhých diskuzích osobně na schůzích časopisu i ve skupinové konverzaci na internetu bylo jako název časopisu dne 1. dubna 2011 zvoleno synonymum ke slovu *bufet*, a to *Bistro*. Aby symbolizovalo školní časopis, mělo být slovo v názvu uváděno jako doplňovačka s nevyplněným písmenem „i“, které bude zaznačeno jako chybějící odpověď v testech symbolem přeškrtnutého „V“. A rovněž byl během zasedání redakce vymyšlen slogan časopisu, který zněl: „Krmení pro bi/ystré lidi“ a jenž měl usnadnit pochopení názvu časopisu. Nově příchozí grafik zpracoval logo časopisu ve zde uváděných dvou variantách:

Obrázek č. 1: *Bi/ystro* logo – tmavá varianta

Obrázek č. 2: Bi/ystro logo – světlá varianta

Hlasováním byla zvolena světlá varianta loga – poměr hlasů tmavé logo : světlé logo byl 2:13. V den, kdy bylo vytvořeno logo, byla také stanovena uzávěrka prvního čísla časopisu, a to na 15. dubna, kdy měli mít všichni pišící redaktoři připraveny své příspěvky v psané podobě a vytištěné si je měli přinést na zasedání, kde mělo proběhnout schvalování.

Ve stejnou dobu byly vytvořeny i další grafické prvky pro časopis – např. čísla stran s bistrovidličkami, viz následující obrázek:

Obrázek č. 3: Ukázka číslování strany sudé Obrázek č. 4: Ukázka číslování strany liché

Uzávěrka a schvalování článků proběhly bez výraznějších problémů – celá redakce přečetla všechny příspěvky a poté se o jednotlivých z nich hlasovalo, jediný problém nastal v momentě, kdy šéfredaktor prohlásil, že do školního časopisu nepatří poezie a básně dodané redaktory, zejm. tvorba jednoho z nich, vypadají prý jako dětské říkanky. Následná ostrá diskuze na téma vhodnosti a nevhodnosti poezie a o kvalitní a nekvalitní poezii způsobila rozdělení redakce na dvě pomyslné části – na jedné straně stál šéfredaktor a jeho zástupce

a proti nim zbytek redakce, který se zastával básníků. Šéfredaktor se později za svá vyjádření omluvil. Další problémy se objevily až při zpracovávání finální grafické podoby časopisu. Grafik ze zásady používal pouze program Adobe Photoshop, který se nejeví pro tuto práci jako vhodný, neboť neumí lomit písmo dle potřeby a zarovnávat do bloku (ukázka strany, jež byla vyrobena v tomto programu, je přiložena jako *Příloha č. 9 – Ukázka strany vyrobené v programu Photoshop*), navíc stránky časopisu by musely být tisknuty jako obrázky – každá zvlášť, což se opět nejevilo jako nejvhodnější. Proto při sestavování prvního čísla pomáhala grafikovi s jeho prací vedoucí kroužku, a to s použitím programu Scribus, jenž je určen přímo pro výrobu časopisů a novin.

Aby obálka časopisu korespondovala s logem, byla pro první číslo vytvořena speciální malba ženy obklopené jídlem – viz volně vložená *Příloha č. 10 – Originál prvního čísla časopisu Bi/ystro*.

S vedením školy bylo domluveno, že první číslo uhradí kompletně škola, aby jej nemusela redakce hradit ze soukromých peněz, a bylo ujednáno, že výtěžek z distribuce časopisu bude zpět navrácen občanskému sdružení GENA-G, které časopisu financuje. Dle finančních možností zvažovala redakce před zjištěním sumy, kterou bude škola časopis podporovat, zda tisk provádět kompletně černobílý, nebo zda půjde o černobílý obsah časopisu s barevnou obálkou. Díky dotaci školy mohla redakce zvolit pro tisk obálky barevnou verzi, vnitřní strany zůstaly kvůli úsporám černobílé. Barevná strana A4 jednostranně stojí 3 Kč a černobílá jednostranně 1 Kč, náklad na jedno číslo tedy činí cca 24–30 Kč (obálka 8 Kč – 6 Kč barevný obal a vnitřní strana obálka 2 Kč –, vnitřní listy dle jejich počtu 16–22 Kč). Tisk proběhl pod dohledem vedoucí kroužku a bez výraznějších problémů. Distribuován byl časopis mezi studenty dne 4. května 2011, kdy ve škole probíhal projekt *Den s uměním a vědou* – byla rozebrána všechna čísla z nákladu 50 ks a následně na přání zájemců vytvořen dotisk dalších 25 ks časopisu, které byly rovněž rozebrány. Finanční příspěvek pro GENU-G, které je odevzdáván celý výtěžek prodeje časopisu, ze strany kupujících byl 20 Kč za jedno číslo. Po prodeji proběhla při následující schůzi evaluace práce a dosažených cílů a zhodnocení výsledků, kdy redaktoři prokázali určitou míru schopnosti kritického hodnocení. Je důležité také zmínit, že v průběhu prvního období přijala redakce dalších pět členů, kteří nebyli na prvním setkání – jedná se o výše zmíněného grafika a další 4 řadové redaktory, na konci období tedy počet členů redakce činil 20 osob.

Finální výsledky v tomto období byly korespondující s nastalými problémy a nutností časové dotace pro jejich vyřešení. Bezproblémově proběhlo naplnění cílů stanovených v bodech 1–2, 5, 8 a 10–11. Komunikační kanály jsou vytvořeny dva – e-mailová schránka

a skupina na sociální síti Facebook, stanovy redakce jsou vytvořeny pomocí podnětné diskuse a následně schváleny opět bezproblémově, rozdělení rubrik a práce redaktorům také proběhlo bez potíží, stejně tak i rozebrání témat pro články připravovaného časopisu. Redakce se zúčastnila dne 7. března 2011 besedy s redaktorem 7. *generace* Vitem Kouřilem, kterou hodnotila jako přínosnou a zajímavou pro další práci. S obtížemi byla sestavována konečná grafická podoba časopisu, s níž musela pomoci vedoucí kroužku, naproti tomu ostatní grafické úpravy časopisu a prvky grafiky, které jsou jeho součástí, byly vytvořeny grafikem zcela samostatně, bez pomoci. S velkými obtížemi byly naplňovány body 3–4, kdy nastalé vztahové problémy a rozpory mezi členy redakce přerůstaly v krajní míru únosnosti a muselo kvůli tomu být zrušeno dokonce zasedání. Dodávání zadaných úkolů se potýkalo s mnohem většími obtížemi než dodávání článků při uzávěrci. V den uzávěrky měli všichni své články hotové, pouze je čekala korektorská kontrola. Body 6–7 se nepovedlo naplnit vůbec – aktivitu o historii médií odložila vedoucí kroužku do dalšího období, pracovní listy ke slohovým útvarům zaslala na soukromé e-mailové schránky redaktorů, a to se zadaným termínem pro vyplnění.

Kompetence RVP ZV a G, jichž se práce v tomto období dotýkala a v nichž si žáci prohlubovali své znalosti a dovednosti, byly následující:

- **kompetence k učení** – z tohoto souboru se pak zejm. rozvíjela schopnost pracovat s informacemi při sestavování článků, využívání informací k dalšími rozvoji,
- **kompetence k řešení problémů** – při řešení interpersonálních neshod došlo k situaci, kdy si členové redakce museli stanovit problematickou oblast a promyslet kroky k jejímu odstranění, museli najít společně řešení pomocí tzv. kooperativního učení a prokázat, že počáteční neúspěch neodkloní jejich snahu problém dále řešit, dále sem zařazujeme i schopnost logicky a věcně argumentovat při diskuzích o problémových oblastech a schopnost zvážit pozitiva a negativa nabízených variant řešení,
- **kompetence komunikativní** – formulace názorů při argumentaci, konstrukce větných struktur při psaní, schopnost naslouchání a empatie – v těchto směrech došlo asi k nejvýraznějšímu užití těchto kompetencí, rovněž v oblasti grafického zpracování projevu a v oblasti porozumění psanému či mluvenému textu a využívání technických prostředků ke komunikaci docházelo k rozvoji, největší množství problémů bylo zaznamenáno pozorováním v oblasti mezilidské komunikace během řešení problémů, kdy z počátku byl problém s vytvářením kvalitních vztahů a správnou interpretací sdělovaných skutečností,

- **kompetence sociální a personální** – zapojení schopnosti zhodnocení vlastní práce a chování a vlastního racionálního úsudku při řešení problémů bylo v některých případech obtížně proveditelné, ale ve výsledku zvládnuté, aktivní spolupráce na dosažení společných cílů byla i přes potíže při stanovování podmínek práce na vysoké úrovni,
- **kompetence občanské** – s pochopením a přijetím podmínek práce, zejm. povinností souvisejících s prací v redakci, byly velké obtíže, ale pomocí účelně směřovaného vedení téměř v 80 % případů došlo k naplnění cílů při odevzdávání úkolů, respekt k různorodosti názorů ostatních byl sice registrován, ale snaha prosadit vlastní názor nad jiné byla u některých jedinců nepotlačitelná,
- **kompetence pracovní, resp. k podnikavosti** – schopnost bezpečného používání různých technických zařízení (fotoaparát, tiskárna, kopírovací zařízení, počítače aj.) byla na vysoké úrovni již před počátkem práce, adaptace na požadavky kladené potřebou časopisu (dodržení normy vzhledu strany při práci grafika) však musela být provedena s pomocí vedoucí kroužku, schopnost kritického zhodnocení dosažení pracovních cílů byla rovněž na vysoké úrovni.

2.4.2.2 Období mezi vydáním prvního a druhého čísla časopisu

Z evaluace prvního období vyplynulo, že redakce shledává vydání prvního čísla jako úspěšné, byť byla zejm. ze strany učitelů upozorněna na několik drobných chyb – např. na záměnu jména autora, jehož dílo posloužilo jako inspirace pro vznik článku Bistromatika (str. 15 v prvním čísle časopisu – v článku jméno A. Douglas, správně D. Adams, celým jménem Douglas Adams). Dále vyplynulo z evaluace, že je potřeba změnit přístup redaktorů k uzávěrce a k termínům dodávání úkolů všeobecně. Cíle pro toto období jsou:

1. praktikovat aktivity k mediální výchově – historie médií, pracovní listy se slohovými útvary a další,
2. napsat cvičný fejeton na téma „Nebudeme z toho dělat vědu“,
3. zmírnit rozepře mezi členy redakce v zátěžových situacích a udržovat vzájemné dobré vztahy,
4. podchytit neplnění zadaných úkolů v jeho prvopočátku a snažit se o změnu,
5. vydat 2. číslo časopisu Bi/ystro – termín stanoven při evaluaci na 15. června 2011.

Aktivity k mediální výchově jsou důležitou složkou stojící na počátku práce s redakcí. Bylo určitým pochybením neuskutečnění práce s těmito aktivitami a metodami již před vydáním prvního čísla časopisu, ale s ohledem na časové prodlevy kvůli rozporům ohledně loga a názvu časopisu i dalším záležitostem, nebylo jiného východiska. Proto ve druhém období chceme s redakcí realizovat aktivitu zaměřenou na historii médií, na slohové útvary a napsat cvičný fejeton na výše uvedené téma. Termíny uskutečnění – nejpozději konec května 2011.

Rozepře při zátěžové situaci (doba uzávěrky) způsobily mezi členy redakce velké rozpory v názorech a vyostření vztahů. Snaha o zlepšení vzájemných interakcí bude zejm. při práci ve skupinách – během výše uvedených aktivit. Dalším místem pro vylepšování práce redakčního týmu se stane zaměření se na včasné podchycení neomluvených absencí v kroužku a na neplnění zadaných úkolů. Pro zajištění kontroly nad absencemi bude zavedeno psaní docházky.

Mezníky v tomto období a problematické oblasti se projeví víceméně hned v návaznosti na předchozí události. Richard, šéfredaktor, získal zpětnou vazbu od svých přátel a rodičů, kteří se vyjadřovali, že to není časopis na úrovni, ale spíše dětský časopis, a jeho snaha o změnu časopisu do bulvární podoby (v předchozí podkapitole nebylo zmíněno, že tato snaha měla své prvopočátky již tam, kdy při rozdělování rubrik přišel s návrhem udělat je podobně jako např. v časopise *Maxim*) byla dalším podnětem pro vyostřené diskuze mezi redaktory. Podporou pro jeho úmysly byl návrh nově příchozích členů – hochů Petra a Martina –, kteří přišli s nápadem psát o kontroverzních tématech. Po dlouhých debatách na zasedání redakční rady byl záměr psát o těchto tématech schválen s tím, že vedoucí kroužku zamítla jakékoliv vulgární, neetické a nátlakové vyjadřování v článku a doporučila nechat článek před zveřejněním přečíst školním psychologem.

Další problémy se objevily ve chvíli, kdy bylo vybráno téma tohoto článku – homosexualita. S ohledem na ožehavost tématu bylo žádoucí skutečně přizvat k řešení školního psychologa. Psycholog článek autorů posvětil s tím, že – zde parafrázujeme jeho slova – jako odborný by ho neprezentoval, ale je to zajímavý pohled mladých lidí na homosexualitu. Nesnáze ale pokračovaly při výběru titulního obrázku časopisu – snaha o změnu na bulvární plátek přetrvávala, proto bylo prosazeno, aby na titulní straně byl obrázek homosexuálního páru. Ilustrátorka Zora se zhostila úkolu citlivě – nakreslila dvě dívky, jak leží vedle sebe –, nezasvěcený pozorovatel si tento pohled může vyložit i jako dvě kamarádky, které si povídají, tudíž i při schvalování psychologem byl obrázek oceněn. Na zadní stranu časopisu byl dán obrázek ploštic, které tematicky doplnily vzhled.

Aktivity k mediální výchově, jež byly přesunuty z předcházejícího období, byly využity, vyjma aktivity o historii médií – tato byla odsunuta ad acta z důvodu nedostatku času během období. Redakce obdržela k vytištění pracovní listy, jež se zabývají publicistickým stylem a slovní zásobou – plné znění pracovního listu uvádíme jako *Přílohu č. 11 – Pracovní list pro redakci č. 1* (Dočekalová (2006); Horáčková (2010)). Z tohoto pracovního listu zde uvedeme a okomentujeme pouze úlohu č. 5, jež měla prokázat schopnost redaktorů pracovat s textem a interpretovat jej. Úkol spočíval v přečtení krátké povídky o vrabcích, kteří se hádali kvůli barvě listů na stromě, a následné transformaci této povídky do deseti slov tak, aby ta korespondovala s příběhem povídky. Z navrácených 11 pracovních listů vyplynulo (zbývající redaktori se tohoto setkání neúčastnili), že 6 z redaktorů pochopilo smysl úlohy a splnilo očekávání – hlavním smyslem bylo nezevšeobecňovat převyprávění do podoby, jež se vyskytla v pracovním listu Aleny 1 (tj. mladší ze dvou Alen v redakci), která přepsala povídku takto: „Život sledujeme z různých úhlů pohledu, a proto vznikají různá nedorozumění a konflikty.“ Z uvedené odpovědi vidíme, že se vytratil příběh povídky, zůstala pouze filosofická myšlenka, již měl předat. Ze správných odpovědí uvedeme např. odpověď Terezy, která napsala: „Vrabčáci zjistili, že ne všechno vypadá stejně seshora i zespod.“

V průběhu setkání, kde proběhlo vyhodnocení pracovních listů, byly rozdány další pracovní listy, tentokrát ke slohovým útvarům. Jako zdroj pro jejich vytvoření posloužila publikace Dočekalové (2006), z níž byly texty převzaty v doslovném znění.

Další aktivitou k mediální výchově bylo praktické vyzkoušení znalostí získaných z pracovních listů, a to formou napsání fejetonu na téma „Nebudeme z toho dělat vědu“. Jedna ze zdařilých prací s mírnou transformací tématu je zveřejněna ve 2. čísle časopisu pod názvem „Času dost!“. Práce dalších autorů, kteří odevzdali fejetony (stejný počet jako při práci s pracovními listy – 11 členů), byly spíše průměrného charakteru či se vyznačovaly úplným odklonem od tématu, pro další popis je zde neuvádíme.

Vydávání dalšího čísla časopisu provázely opět nedorozumění a výměny názorů mezi členy redakce, včetně výměn názorů mezi vedoucí kroužku a šéfredaktorem a jeho zástupcem, obzvláště když se snažila zmírnit jejich snižování kvality tvorby ostatních redaktorů nebo jejich revoluční snahy typu uveřejňování vulgárních vtipů, provokujících fotografií atp., což by mohlo vést k negativním ohlasům ze strany rodičů mladších žáků školy, kterým by se tento časopis dostal do rukou.

Do tohoto čísla byla použita i díla externích přispěvatelů a vlastní autorské kresby redaktorů, kteří nespádají do kategorie ilustrátorů. Naproti tomu vedení časopisu – šéfredaktor a jeho zástupce –, kteří by měli jít příkladem při dodávání článků a vůbec svým chováním,

nedodávali slíbené věci, nehledali vhodná témata pro svou práci a ještě svalovali vinu na ostatní, že toho mají moc a že řeší problémy jiné a vlastně za celou redakci. Problémy v oblasti zajištění doprovodného obrazového materiálu ke článkům provázely i předchozí vydávání čísla, ale nedostatky byly včas odstraněny cíleným kontaktováním autorů článků, kteří požadované materiály dodali do doby kompletování čísla. Při finálním zpracování nespolupracoval grafik, tudíž převážná část práce byla zhotovena vedoucí kroužku, grafik pouze dokompletoval dílčí části – např. obal časopisu.

Změny v počtu redaktorů v tomto období – počáteční stav: 20 osob; na počátku měsíce června 2011 – zvýšen počet redaktorů na 26 osob (přijati noví redaktori na zkoušku); na konci června opět pouze 20 osob (mezi odstupujícími redaktory také grafik, který se začal opět závodně věnovat fotbalu a neměl již nadále čas věnovat se tvorbě časopisu).

Z výše uvedených cílů se v tomto období povedlo naplnit zejm. body č. 1, 2 a 5 – redakce pracovala s pracovními listy k publicistickému stylu a ke slohovým útvarům publicistického stylu, pouze aktivita k historii médií uskutečněna nebyla. Časopis byl vydán v termínu a tisk i distribuce proběhly bez problémů (časopis uvádíme v práci jako volně vloženou *Přílohu č. 12 – Originál druhého čísla časopisu Bi/ystro*). Částečně byl naplněn bod č. 4 – úkoly byly tentokrát dodávány pouze s malou časovou prodlevou, případné nesplnění úkolu bylo omluveno akceptovatelným způsobem (nemoc, rodinné důvody apod.).

Nejproblémovější oblastí se jeví uspořádání vztahů mezi redaktory. V obdobích klidu jsou vztahy vřelé a přátelské, ovšem ve vyhrocených situacích nabývají na rozměrech i rozpory mezi členy týmu. Sami členové si tuto skutečnost uvědomují, dokáží označit nejproblémovější oblasti a nejproblémovější členy a sdělují tyto postřehy vedoucí kroužku, ovšem prozatím není nalezeno společné řešení, ačkoliv snahy probíhají po celou dobu práce s redakcí. Nejextrémnější návrh, jenž byl vznesen ze strany redaktorů, je výměna vedení časopisu. Ovšem tato změna není bez veřejného hlasování z důvodu nastavení stanov možná a redaktori samotní si prozatím netroufají přijít oficiálně s radikálním řešením a vedoucí kroužku nechce tento krok udělat bez iniciativy většiny redakce.

Rozvíjení klíčových kompetencí v tomto období je obdobného charakteru jako v období předchozím – je opět rozvíjeno všech šest oblastí s podobným zaměřením, výrazněji je rozvíjena oblast **komunikačních kompetencí**, kdy redaktori musí obhajovat svůj nápad s kontroverzním tématem u školního psychologa a kdy se vedou diskuze na toto téma na redakčních schůzích, a dále oblast **kompetencí pracovních, resp. kompetencí k podnikavosti**, kdy se tvořivé nápady projevují při řešení úkolů jak v pracovních listech, tak i při nápadech na články, návrhy obrázků na obálku atp.

2.4.2.3 Období mezi vydáním druhého čísla a třetího čísla školního časopisu

Do následující etapy zasáhly hlavní prázdniny v letních měsících, během nichž měli redaktoři čas na to promyslet si, jak vyřeší interpersonální spory, které provázejí stresové situace při práci. Z evaluace, která následovala po vydání časopisu v červnu 2011, vyplynulo, že pokud nebude snížen finanční náklad na časopis, bude potřeba vyšších dotací ze strany sdružení GENA-G, která ovšem více peněz uvolňovat nemůže, nebo bude potřeba zvýšit prodejní cenu časopisu, což by bylo nevýhodné z perspektivního hlediska, kdy je reálná možnost ztráty odběratelů časopisu.

Po domluvě s redakcí časopisu bylo ze strany vedoucí kroužku navrženo, aby bylo změněno vedení redakce s tím, že současné dvě vedoucí pozice nesmí být obsazeny stejnými osobami, jež tam jsou nyní. Bylo odsouhlaseno, že volba bude tajná. Redaktoři dostali týden na promyšlení své volby. Na následujícím setkání každý z přítomných redaktorů napsal na lísteček dvě jména – na první pozici návrh na šéfredaktora, na druhou pozici návrh na zástupce šéfredaktora. Po sečtení hlasů od přítomných redaktorů vyplynulo, že z celkového počtu 17 možných hlasů se hlasování zúčastnilo pouze 13 členů a ti rozhodli, že se šesti hlasy bude novým šéfredaktorem jmenován Stanislav. Na místo zástupce nebyl sice dosazen člověk s nejvíce hlasy pro druhou pozici (obdržel pouze 3 hlasy), ale osoba, která s přihlédnutím k tomu, kolikrát byla zmíněna na pozici šéfredaktora (3 hlasy), tento post získala – stala se jí Alena¹.

Kontinuálně se změnou vedení časopisu proběhla i personální změna v redakci – dobrovolně z redakce odstoupil Richard, který svůj odchod komentoval slovy – zde parafrázujeme –, že z toho důvodu, že nemůže časopis směřovat tak, jak by si přál, a že by si rád vyzkoušel tvůrčí psaní, k čemuž mu časopis neposkytuje prostor, chce odejít. Další změnou byl odchod dalších dvou redaktorů a dočasný přestup z aktivní části redakce do externích přispěvatelů bývalého zástupce šéfredaktora Ondřeje. V návaznosti na možnost přejít do skupiny externích přispěvatelů využilo tuto příležitost několik redaktorů, kteří tč. jsou v maturitním ročníku a mají množství povinností do školy a kvůli zasedáním redakční rady by své povinnosti zanedbávali, a také několik dalších redaktorů, kteří této možnosti využili z rodinných důvodů. Na schůzi redakce proto začalo chodit pouze 9 redaktorů. Tato situace vyžadovala řešení, jež spočívalo v úpravě stanov (viz *Příloha č. 13 – Stanovy redakce, verze před změnou*) v části 6. *Schvalování redakčních záležitostí*. Bylo odhlasováno se souhlasem externích členů, že hlavní schvalovací pravomoc bude svěřena stálým členům s tím, že se bude přihlížet k názorům členů externích. Schůze budou probíhat i nadále

v pravidelných týdenních intervalech, ale bude omezeno praktikování aktivit k mediální výchově a činnost bude směřována k vylepšení časopisu po grafické a jiné stránce.

Cíle pro toto období jsou následující:

1. upravit vztahy mezi redaktory, aby nevznikaly interpersonální problémy,
2. napsat se žáky cvičně krátkou esej/úvahu na téma: „Co nám dává studium?“,
3. zajistit nového grafika (původní grafik odešel z časopisu po vydání druhého čísla),
4. zvolit tematiku pro obálky časopisu,
5. uskutečnit nábor do časopisu (počátek října 2011),
6. vydat třetí číslo časopisu (termín uzávěrky 4. listopadu 2011).

Po změně vedení časopisu nastal obrat i v oblasti vztahových problémů v časopise, schůze začaly probíhat poklidně, domluva s redaktory probíhala na přátelské úrovni, byla snaha vždy přijít ke společnému konsenzu. Během jednoho setkání tak je možné vyřešit velké množství dílčích cílů, jichž redakce chce dosáhnout – v tomto období bylo řešeno např. uspořádání rubrik, tj. které budou považovány za stálé součásti časopisu a které budou spíše občasné zařazovány dle potřeby a situace, zda bude měněno logo časopisu (po hlasování bylo sjednáno, že logo zůstane trvale stejné), zda bude měněna grafika časopisu (byl požadavek na přiblížení se klasické časopisecké a novinové podobě v podobě členění textů do sloupců, redakce se názorově rozdělila, nakonec bylo kompromisem určeno, že jednosloupcový formát pro článek bude používám na požadavek autora, v případě, že tento požadavek vznesen nebude, budou články ve více sloupcích), řešila se společná fotografie redakce, která by mohla být umístěna na webové stránky školy (fotografka časopisu byla ochotná fotografii pořídit, ale domluva na termínu focení byla odložena na neurčito), na zadní stranu časopisu se budou umisťovat kreslené komiksy od redaktorů (v případě, že pro číslo nevzniknou, budou opět použity fotografie měsíce), bylo zvažováno, zda umisťovat anotace článků na webové stránky školy, do příslušné rubriky, ale prozatím bylo toto odloženo, taktéž bylo schváleno, že na konci každého školního roku se bude dávat na internet kompletní balíček vydaných časopisů v elektronické podobě. Další usnesení se týkala navázání kontaktu s jinými školami formou vzájemného posílání školního časopisu (např. Gymnáziem kpt. Jaroše v Brně či Gymnáziem Malacky na Slovensku) a úzké spolupráce s časopisem Gymnázia J. A. Komenského v Uherském Brodě, s jehož představiteli by do budoucna redakce naplánovala společné redakční akce a aktivity. Před každým číslem by bylo vhodné propagovat prodej formou letáčků či kreslených komiksů umístěných na strategických místech ve škole – sloupy na chodbách, hlavní nástěnky, vstupní dveře apod. Další řešenou

oblastí bylo vyrobení „reklamních“ placek pro členy redakce, kterými by se prezentovali na akcích školy. Velké problémy nenastaly ani v období uzávěrky, nebudeme-li počítat obtíže s dodáváním obrazového materiálu ke článkům, které se staly již standardním problémem redakce, neboť se na něj zapomíná pravidelně.

Velké obtíže nastaly při hledání nového grafika, jelikož ostatní studenti školy, nečlenové časopisu, si na tuto práci netroufali nebo nechtěli v časopisu pracovat. Po 14 dnech usilovného hledání se nabídla zástupkyně šéfredaktora, že by tuto práci ráda dělala, neboť by ráda zlepšila své znalosti a dovednosti v oblasti počítačové grafiky, o niž se dlouhodobě zajímá. I přes upozornění z několika stran, že bude mít více povinností, než je nutné, tuto práci začala vykonávat.

Diskuze probíhaly ohledně výběru tématu pro titulní stranu časopisu, vzájemnou domluvou bylo usneseno, že obálky budou korespondovat s nějakou událostí, jež se v daném období bude odehrávat, případně se stane podkladem nějaké téma článku, které se bude v časopisu nacházet, stejně jako tomu bylo u čísla č. 2, které se zabývalo homosexualitou, kde korespondovala obálka s články v časopisu. Pro toto vznikající číslo byla zvolena tematika Halloweenu ve všech jeho ponurých rysech.

Jako cvičná aktivita pro toto období bylo zvoleno napsání kratičké úvahy na téma: „Co nám dává studium?“. Úkol splnilo z 9 stálých redaktorů pouze 5, z externích 6 pouze 2 redaktori. Úvahy většinou vykazovaly prvky fejetonu či lehčí glosy. Odhlédneme-li od nenaplnění požadovaného žánru, podařilo se z vybraných prací vybrat jednu, jež byla po úpravě uveřejněna jako fejeton s názvem „*Co nám dává studium? Ehm...*“ ve třetím čísle časopisu.

Základním úkolem tohoto období bylo získání nových členů do redakce. Na dvou zasedáních byla zvažována koncepce tohoto náboru a termín jeho uskutečnění. Z navrhovaných variant byla vybrána jako nejlepší ta, že po škole – na nástěnkách a dveřích do tříd a na vstupních dveřích školy – budou vyvěšeny plakáty, jež budou pozvánkou k návštěvě setkání redakce časopisu, a tato činnost bude doprovázena osobním nábojem ve třídách nových prvních ročníků, ve zbývajících ročnících nebude osobní nábor proveden, neboť tyto třídy již časopis znají a vědí, co od něj čekat.

Problematickou oblastí v tomto období se stalo paradoxně opět domlouvání se na obrazovém materiálu, v den uzávěrky chyběly veškeré ilustrace ke článkům a chyběl jeden celý článek a fotografie z projektu *Den poezie*, na nějž byla poslána jako fotografa členka redakce. Časopis měl být prodáván 15. listopadu 2011, ale s ohledem na nastalou situaci byl prodej odložen a byli kontaktováni jednotliví redaktori, kteří měli dodat chybějící materiály.

Vlastní jednoduché ilustrace ke článkům svých kolegů dodala grafička Alena¹, zbývající materiály byly staženy z internetových zdrojů, navzdory velké nelibosti některých členů redakce.

Jako největší problém se nakonec projevila nezkušenost šéfredaktora s tiskem časopisu. V době tištění časopisu a jeho kompletování nebyla přítomna vedoucí kroužku a ti členové, kteří měli s tiskem zkušenost z předchozího školního roku, se nemohli dostavit, proto byl tisk svěřen jen s několika základními instrukcemi šéfredaktorovi, dále Ondřej 2 (tento Ondřej je básníkem časopisu, nejedná se o tč. externího přispěvatele Ondřeje, bývalého zástupce šéfredaktora), a Petrovi. Chlapci nechali natisknout všech 50 obálek časopisu najednou a až posléze zjistili, že stavba obálky se jim natiskla zrcadlově a jsou na ní nedokonalosti, chyby v grafice, nedotisknutá písmena apod. Stejný problém nastal při tisku vnitřních listů časopisu, kdy se nenatisknula polovina textu článku, chyběla písmena, kousky obrázků atp.

Tento problém telefonicky konzultovali s vedoucí kroužku, již celou záležitost vyložili jako studentskou recesi, že se natiskly strany obálky obráceně a že oni tudíž, aby to nevypadalo špatně, prohodí i vnitřní listy, aby obsah odpovídal zmatené obálce. Z původně úsměvného studentského žertu se však vyklubal velký problém a svým způsobem byla zostuzena i redakce, neboť časopis byl spíše podnětem k posměškům na adresu nedokonalé práce. Při následném zkoumání důvodu, proč nastala taková situace, bylo zjištěno, že šéfredaktor již nechtěl s vydáním časopisu čekat, a proto neproběhla zpětná korektura prvního zkušebního výtisku časopisu. Rovněž bylo zjištěno, že matrice časopisu při exportování do formátu .pdf v programu *Zoner Callisto* utrpěla kazy, které způsobily nedokonalosti při tisku (originál časopisu i jeho opravenou verzi uvádíme v práci jako volně vložené přílohy – *Příloha č. 14 – Originál třetího čísla časopisu Bi/ystro*; *Příloha č. 15 – Opravená verze třetího čísla časopisu Bi/ystro*).

Výše uvedené cíle, jež byly v tomto období naplněny, úzce souvisely se změnou vedení redakce – změna na postech šéfredaktora a jeho zástupce se promítla i v celkové atmosféře při práci se skupinou a vylepšením interpersonálních vztahů (cíl č. 1). Částečně lze říci, že změna nastala i z důvodu odchodu dalších redaktorů do externí části redakce – a proto na setkáních nebývá tak velké množství osob.

Úvaha na téma „*Co nám dává studium?*“ byla splněna, ale výsledek byl rozporuplný vzhledem k odklonu od žánru úvahy k jiným žánrům, avšak i přes tento nedostatek byla nejlepší práce dána k dopracování a byla zveřejněna jako fejeton ve vydaném čísle časopisu.

Nově zvolená grafička časopisu začala uskutečňovat jeden z dílčích vedlejších úkolů tohoto období, který byl schválen na zasedání redakční rady, a to je změna grafické podoby vnitřních stránek časopisu – původně jednosloupcový systém vkládání článků na stránky bude postupně měněn na vícesloupcový. Grafička se své práce zhostila dobře, ale technické problémy s programem, v němž tvoří časopis, znesnadnily tisk časopisu a způsobily nedostatky na vytištěných listech. Tematika obálky časopisu byla ustanovena hlasováním pro toto číslo na téma Halloween s tím, že v příštích číslech bude obrázek korespondovat s nějakou blížící se událostí či s obsahem některého z článků, zveřejněných v čísle časopisu.

Dne 10. října byl uskutečněn nábor ve třídách. Již několik dnů před tímto samotným nábořem byly ve škole vyvěšeny na strategických místech plakátky s pozvánkou na návštěvu redakce a s agitační pobídkou na přidání se k týmu (plakát uvádíme jako *Přílohu 16 – Náborový plakát*). Z náboru vzešli dva noví členové, oba ze stejné třídy – kvarty, kteří měli zájem o vytvoření nové rubriky, která se bude zabývat recenzemi na počítačové hry. Jejich nápad jim byl redakcí schválen a oba chlapci byli přijati do redakčního týmu.

Problémy, kterými si redakce prošla při řešení špatně provedeného tisku časopisu, ve výsledku rozvíjely mnoho kompetencí (popř. bude zdůrazněno, které oblasti při svém rozvoji stagnovaly):

- **kompetence k učení** – informace získávané prací na člancích kriticky hodnotí a zpracovávají dle zadaných pokynů či požadavků žánrů, při evaluaci dokáže objektivně zhodnotit dosažení cílů a určit pozitivní a negativní stránky, jež ovlivnily jeho práci, a dokáže najít pro sebe ze zažité situace poučení do budoucna (toto se projevilo především během evaluace potíží s tiskem a s následnou korekcí a koncepcí plánu řešení),
- **kompetence k řešení problémů** – výše zmíněná situace přivedla zátěžovou situaci, v níž bylo důležité se zorientovat a dojít společnými silami k účelnému a rychlému řešení (toto řešení spočívalo ve výsledku v omluvě poškozeným osobám a následné nápravě v dalším čísle časopisu, více viz následující kapitola),
- **kompetence komunikativní** – při diskuzích nad rozličnými problémy se prokázala schopnost žáků reagovat pohotově na předkládaná fakta a obhajovat své názory a postoje, logicky a stylisticky správně formulovat své myšlenky, dovedností získaných v oblasti těchto kompetencí bylo využíváno k upevňování přátelských vztahů mezi členy redakčního týmu,
- **kompetence sociální a personální** – vylepšením interakcí byly posíleny kompetence z této oblasti, uklidnění napjaté atmosféry vedlo ke zlepšení schopnosti

spolupracovat na řešených problémech a vzájemně si pomoci, vzájemné vztahy vykazovaly známky úcty a kladného hodnocení osobnosti partnerů, aktivní spolupráci dosahovala redakce vymezených cílů, byť s různými dílčími problémy, jež byly popsány výše,

- **kompetence občanská** – koresponduje s předchozími kompetencemi v oblasti vnímání a vážení si ostatních osob a respektování jejich specifických postojů a názorů, dodržování norem etiky a etického kodexu redakce, nedostatky v občanských kompetencích se projevovaly zejm. v odpovědnosti za svou vlastní práci, kdy redaktoři dodávali články bez obrazového materiálu a také kdy nebyl zkontrolován tisk, zda probíhá v pořádku,
- **kompetence pracovní, resp. kompetence k podnikavosti** – používání technických přístrojů bylo z části bezproblémové, z velké části z důvodu neinformovanosti, jakým způsobem správně při tisku postupovat, neúčelné a zbytečně spojeno s následnými potížemi, stejně tak práce s počítačovým programem, kdy nebylo zkontrolováno, zda tiskové matrice jsou v pořádku a byly poslány jako zkontrolované na tisk, dosažené cíle přesto dokáží kriticky zhodnotit a koncipovat postup do budoucna, s korekcí chyb, jež nastaly.

2.4.2.4 Období mezi vydáním třetího a čtvrtého časopisu

V reakci na závěrečnou fázi předchozího období, kdy byl špatně natištěn kompletně celý náklad časopisu a dán do distribuce, bylo zapotřebí, aby došlo k nápravě veškerých chybných kroků. Ačkoliv seznam cílů tohoto období bude vymezen dále v kapitole, uvedeme si již zde první z cílů, ten nejdůležitější, a tím je korekce chyb z předchozího období a pokus o nápravu. V první řadě šéfredaktor sjednal schůzku s ředitelem školy, kterému se omluvil za způsobené fiasko a poprosil ho, aby posečkal s odesláním výtisků časopisu na spřátelené školy, dokud nenatisknou alespoň několik čísel podle pravidel správně. Dále šel šéfredaktor omluvit se učitelům, jejichž článek byl chybou tisku a poškozením matrice znehodnocen.

Díličními cíli v tomto období jsou:

1. zajistit, aby se již neopakovala situace z předchozího období – navrhnutí plánu řešení,
2. ustanovit tým, který se bude pravidelně starat o tisk časopisu, a druhý tým, který se bude starat o jeho prodej,
3. finálním způsobem vyřešit zachování či zrušení rubrikového systému, jenž částečně omezuje zařazování článků v časopisu,
4. vydání dalšího čísla časopisu (termín uzávěrky stanoven na 9. prosince, prodej na 20. prosince).

Při evaluaci dospěla redakce ke konsenzu, že pro zajištění neopakování komplikací při vydávání posledního čísla bude nutné určit specializovaný tým lidí, který bude mít na starosti pouze tisk časopisu a který bude dohlížet na to, aby nedošlo nedopatřením ke zbytečným závadám. Součástí týmu bude mj. i druhý korektor, který zpětně projde veškeré články a opraví případné nedostatky z první korektury, případně chyby, jež vznikly přenášením článků ze dokumentů do šablon pro tvorbu stránek časopisu. Další složkou konceptu řešení bude nutnost racionálně zvažovat rozhodnutí, jež jsou činěna, s přihlédnutím k aktuální situaci. Silné puzení redaktorů k nápravě usnadňovalo veškerou práci při sestavování časopisu.

Sestavení týmů, jež se budou starat o tisk a o prodej časopisu, je nutností kvůli rozdělení práce v časopisu, aby se neopakovaly situace, kdy se při domluvě, kdo bude v den distribuce stát na prodejním místě, budou redaktoři omlouvat povinnostmi z jiných oblastí aj. Tým prodejců také do budoucna vytvoří koncepci propagace časopisu.

Rubrikový systém funguje spíše jako formalita, než jako účelně vytvořená struktura, která pomáhá k přesnějšímu a jednoduššímu rozlišování tematiky. Diskuze o nutnosti rubrik pocházejí již z minulého období a směřují k jejich úplnému zrušení s tím, že bude zachováno zaměření jednotlivých redaktorů, ale nebudou jim přiřazeny speciální rubriky. Počet členů časopisu celkem byl ustálen na 16 členech, což zůstane po všechna následující období nezměněno, při čemž se bude obměňovat personální obsazení, ale celkový počet členů zůstane zachován.

Některé mezníky a problémové oblasti v období mezi třetím a čtvrtým číslem časopisu zůstaly stejné jako v předchozích obdobích – např. spolehlivost při dodávání článků přímo i s ilustracemi či fotografiemi nebo zajištění jejich dodatečného dodání. Ale jistý pokrok v této oblasti je spatřován, v předcházejících etapách byla situace mnohem vážnější

a mnohem více komplikovaná. Pravděpodobným podnětem této změny se stal předcházející problém a současné působení vědomí potřeby napravit své chyby a očistit jméno školního časopisu.

Na schůzi dva týdny před uzávěrkou bylo smluveno, že vánoční číslo bude distribuováno s vánočním překvapením, které bude mít podobu poselství (citátu od známé osobnosti) zabaleného do krabičky od sirek. Tento úmysl byl částečně pozměněn v momentě, kdy nebylo možné sehnat dostatečné množství malých krabiček od zápalek – cca 50–60 kusů. Byla navržena ze strany vedoucí kroužku alternativa umístit poselství do prázdných skořápek od ořechů, které je schopná poskytnout. Prvotní odmítnutí ale později bylo vzato zpět a poselství byla vkládána do oříšků, které byly následně slepeny k sobě, takže na každém příjemci ležela úloha poselství rozlousknout. Důvodem, proč byla varianta s oříšky přijímána zpočátku negativně, byl fakt, že krabičky od zápalek měly své opodstatnění, jelikož na obálce byl – jako symbol naděje – umístěn obrázek holčičky se sirkami, pro mnoho studentů gymnázia je tato pohádka spojena se zimou a Štědrým dnem, proto bylo zvoleno toto téma. Ponurá atmosféra ilustrace sice neevokovala blížící se Vánoce po pocitové stránce, ale naproti tomu nutila čtenáře zamyslet se nad filosofickými záležitostmi.

Cíle, jejichž splnění bylo stanoveno pro toto období, byly všechny úspěšně naplněny. Plán řešení byl popsán již v úvodu ke kapitole a dílem v komentářích ke stanovovaným cílům – za pozitivní považujeme samostatnost při koncipování plánu bez nutnosti zasahovat z vnějšku a schopnost při rozhodování směřovat správným směrem. Schopnost samostatné koncepce plánu řešení vypovídá o rozvoji kompetencí k řešení problémů. S tímto úzce souvisí ustanovení týmů zabývajících se tiskem a prodejem časopisu. Do skupiny, jež bude mít na starost otázku tisku časopisu, byl na vlastní návrh schválen Petr, dále pak Petra a Alena¹, popř. Stanislav. Z externích spolupracovníků, již nejsou členy redakce časopisu, ale občas vypomáhají redakci v komplikovanějších situacích, přidružujeme k této skupině ještě Karla (tč. student maturitního ročníku). Do skupiny starající se o distribuci časopisu byli zvoleni Vít a Jakub, jenž zastává funkci šéfa prodeje a pokladníka.

Rubrikový systém, jenž byl ustanoven na prvních setkání při založení časopisu, byl definitivně zrušen, rubriky už zůstávají zachovány pouze pro jednodušší orientaci, oficiálně časopis od tohoto čísla členěn do rubrik není a nebude. Usnadňuje to práci grafičky, jež nemusí nyní každou rubriku speciálně označovat a může dát časopisu jednodušší vzhled.

Vydání časopisu předcházelo pouze krátké období mezi vydáním posledního a uzávěrkou tohoto čísla (období od 21. listopadu do 9. prosince). V praxi bylo vyzkoušeno, že pokud je pevně stanoven termín a je nutné naplnit všechna předsevzetí, je možné pracovat

i v takto zkrácených intervalech a mírně ztížených podmínkách. Vydání časopisu s vánočním poselstvím v oříšku se setkalo s velmi kladným ohlasem a také zpětná evaluace vydání tohoto čísla časopisu redakcí se pohybovala v pozitivní rovině (originál časopisu uvádíme v práci jako volně vloženou *Přílohu č. 17 – Originál čtvrtého čísla časopisu Bi/ystro*). Jediným negativem bylo upozornění na nákladnost vydávání čísel časopisu, kdy příjmy z prodeje časopisu žákům se pohybují stále v minusových položkách vzhledem k nákladům. Do příštího období si přenášíme základní cíl – upravit příjmy a výdaje za časopis takovým způsobem, aby jeho distribuování nepřinášelo tak vysoké náklady, nebo v ideálním případě, aby časopis byl soběstačný.

Rozvíjení klíčových kompetencí bylo výraznější především v těchto oblastech (uvedeme si zde pouze ty položky, jejichž složky byly nejvíce rozvíjeny, v ostatních oblastech probíhal rozvoj standardním způsobem):

- **kompetence k řešení problémů** – naplánování postupu při odstraňování následků vlastních chyb a korekce jednání do budoucna vyžadovalo zvládnutí kompetencí z této oblasti, náhled na problém z více úhlů pohledu umožňuje zpřehlednění situace a získání potřebných informací, jež budou nápomocny při jeho řešení,
- **kompetence komunikativní** – logická a jasná formulace vlastních názorů, jejich prezentace a vlastní sebeprezentace přispívaly k úspěšnému vyřešení problémů tohoto období,
- **kompetence sociální a personální** – stálé prohlubování pozitivní atmosféry pracovního prostředí redakce usnadňující komunikaci mezi jejími členy a s okolními subjekty, redaktori prokázali vyšší míru zvládnutí těchto kompetencí v oblasti odhadu dopadu vlastního jednání a následné korekce dle tohoto úsudku a svým chováním se snažili zajistit bezproblémovost vztahů do budoucna se všemi důležitými osobami ve svém okolí a veškerá rozhodnutí konají dle svého vlastního usouzení,
- **kompetence občanské** – se rozvíjely zejm. v oblasti odpovědnosti za vlastní chování.

2.4.2.5 Období mezi vydáním čtvrtého a šestého čísla časopisu

Období mezi vydáním čtvrtého až šestého čísla školního časopisu (tzn. dvě období, budeme-li dodržovat stejnou strukturu pro deskripci) byla sloučena do jednoho, neboť svými

cíli a problematickými oblastmi vykazovala podobné či stejné znaky. Bezproblémové vydání vánočního čísla a kladný ohlas na jeho nápaditost, myšlenku a na přiložený dárek–poselství poskytly redaktorům dobrou zpětnou vazbu, ocenění za jejich práci a motivaci pro pokračování. Tendence zatracovat školní časopis a práci na něm se objevily především po vydání třetího čísla.

Základními společnými cíli pro toto sloučené období byly zejména:

1. upravit nestálost periodicity časopisu,
2. snížit finanční náklady na časopis při zachování stejného počtu výtisků a prodejní ceny,
3. eliminovat vznikající problémy na minimum,
4. zachovat dobré vztahy mezi členy redakce,
5. vytvořit koncepci pro rozvoj časopisu a zmapovat návrhy na změnu vedení redakce na konci školního roku (Stanislav – šéfredaktor – odchází po maturitní zkoušce ze školy),
6. vyřešit stížnost ze strany učitelů na nemožnost zakoupit si časopis v době prodeje,
7. vydat dvě čísla školního časopisu (uzávěrky s níže uvedeným odůvodněním stanoveny na 15. února a 15. března 2012).

Charakteristickým znakem všech výše uvedených cílů je jejich osobní řešení redakční radou, která tyto cíle vygenerovala sama během evaluací dosavadní práce, v předchozích kapitolách vždy část cílů vycházela z popudu vedoucí kroužku, nyní problémové oblasti vytyčují sami redaktoři, zejm. toto stanovování je iniciováno ze strany vedení časopisu – tj. šéfredaktora a jeho zástupkyně –, menší dílčí cíle jsou formulovány ale i samotnými redaktory (zmapování návrhů na obměnu vedoucích postů v redakci).

Dílčí cíle období č. 1 a 2 spolu úzce souvisejí, snaha vyřešit situace okolo financování časopisu na prvních dvou lednových setkáních byla zdrojem diskuzí ohledně vedlejšího financování časopisu prostřednictvím uveřejňování reklamy či sponzorskými dary. Po konzultaci se zástupkyní občanského sdružení GENA-G nebylo doporučeno přijímat klasické sponzorské dary, neboť podléhají různým formám hlášení a zdanění, ale nebyla zavržena varianta s reklamou v časopise, která se jevila jako přijatelnější. V prvním připravovaném čísle (únor 2012) se jak v úvodníku, tak i v grafice časopisu objevily pobídky k umístění reklamy na stránky časopisu, kompenzované finanční výpomocí pro časopis. Na zadní straně časopisu se objevil velký vykřičník s nápisem s dnes již běžně používanou frází : „*Zde může být i vaše reklama*“. Stejná nabídka na umístění reklamy se objevila i v čísle z března 2012,

tentokrát pouze v úvodníku šéfredaktora. Rovněž bylo schváleno, že časopis bude vycházet jako měsíčník s nižším počtem vnitřních listů, což má zajistit vyrovnání finančních ztrát z předchozích období – k úsporám přispívá také schválení nové podoby obálky časopisu, jež byla doposud tištěna na formát A3 v barevné podobě, nyní se bude tisknout na formát A4, zvlášť jednostranný barevný tisk pro přední a zadní stranu a tyto jednostranně potištěné papíry se budou opětovně vkládat do tiskárny a následně bude natištěna jejich vnitřní strana. Vnitřní strany zůstávají v nezměněné podobě, tj. že se jedná o oboustranný černobílý tisk na formát A4.

Již v tuto chvíli se začínají objevovat hlasy, jak uspořádat redakci po odchodu šéfredaktora na konci školního roku. S velkou pravděpodobností bude opět provedeno tajné hlasování jako na počátku školního roku a bude zvolen ze stávajících členů nový šéfredaktor a případně i jeho zástupce. Současný stav hodnotíme jako optimální, neboť při volbě v září 2011 bylo usneseno, že volební období je půl školního roku (do pololetí – tzn. do ledna 2012), s tím, že pokud se vedení osvědčí, bude ve svých pozicích moci zůstat do konce školního roku. Šéfredaktor navrhuje na svůj post Petra, který je velmi produktivním redaktorem a jednou z největších opor časopisu, neboť se stará i o tisk a pomáhá s druhou korekturou zástupkyni šéfredaktora Aleně1.

Eliminace problémů, jež vznikají při tisku časopisu či domluvě na dodávání materiálů pro korektorku a pro grafičku, zůstává na přibližně stejné úrovni jako v předcházejících obdobích, ale je zaznamenána snaha o zlepšení, šéfredaktor cíleně dohlíží na plnění úkolů v době uzávěrky, průběžně kontroluje plnění úkolů a odevzdávání článků a ve spolupráci s vedoucí kroužku řeší vznikající nedostatky operativním způsobem. Největší obtíže byly způsobeny ilustrátorkou Zorou při dodávání ilustrace na titulní stranu únorového vydání časopisu – prodej časopisu měl být uskutečněn přibližně tři dny před konáním školního reprezentačního plesu a v souvislosti se dříve schváleným návrhem, aby obálka obsahovala motiv nějaké aktuálně se blížící události či byla inspirována článkem z časopisu, bylo požadováno redakcí, aby zde byl obrázek s plesovým motivem. Čtyři dny po uzávěrce, avšak stále ještě v době kompletování čísla a provádění korektur, byla dodána obálka v podobě, jaká je na skutečně vytištěném časopisu s tím, že nebude měněna, na vznesený dotaz, proč není s plesovým motivem a jaký význam má ta hlava muže v horním levém rohu, odpovězeno nebylo, pouze bylo naznačeno, že to je řešení z důvodu nedostatku času na zpracování – tato poznámka byla přijata rozporuplně, neboť čas mezi určením tématu a dobou uzávěrky byl přibližně měsíc. Situace byla řešena na evaluačním setkání redakce, kde byla uložena ilustrátorce podmínka s tím, že pokud by opětovně příště nesplnila požadavky, byla by

vyloučena z redakce školního časopisu. Při práci na dalším čísle (tj. časopis č. 6) již chybu neopakovala – téma časopisu bylo vybráno ve spolupráci se Studentským sněmem, který pořádá školní akci zvanou Den imunity – styl western –, princip spočíval v tom, že každý žák, jenž přišel do školy ve westernovém oblečení, získal pro sebe imunitu vůči zkoušení a nehlášeným testům, jestliže ale přišel do výuky také vyučující ve westernovém oblečení, imunita byla zrušena. V návaznosti na tuto akci byla vytvořena obálka s westernovým motivem na přední i zadní straně – hlavní stranu ilustrovala Zora, zadní stranu ilustroval ručně kresleným westernovým motivem Jakub (šéf distribučního týmu).

Vytváření koncepce pro rozvoj časopisu spočívá ve faktu, že časopis podstoupí na konci, resp. na začátku dalšího školního roku velkou personální obměnu – ze současného počtu 16 členů redakce je 6 členů v maturitním ročníku a příští školní rok již na škole nebudou a dalších 5 členů je v současnosti ve třetím ročníku vyššího stupně gymnázia a je kalkulováno s možností, že se budou chtít více věnovat studijním povinnostem a nastane obdobná situace jako na začátku školního roku 2011/2012, kdy přešla velká část redakce do externí části. Na počátku dalšího školního roku bude nutné uspořádat nábor nových členů, tentokrát osobní pozvánkou ve více třídách a aktivním vyhledáváním nových členů prostřednictvím učitelů češtiny, popř. výtvarné výchovy – tato strategie byla redakcí přijata a schválena.

Vydávání obou čísel časopisu (č. 5 a č. 6 – originály časopisů uvádíme v práci jako volně vložené přílohy – *Příloha č. 19 – Originál pátého čísla časopisu Bi/ystro* a *Příloha č. 20 – Originál šestého čísla časopisu Bi/ystro*) proběhlo bez větších problémů – rozdělení rolí v předchozím období a vytvoření týmů pro tisk a pro distribuci časopisu zajistilo plynulejší práci ve finálních etapách práce. Stále ale nebyl uskutečněn záměr ze třetího období, kdy bylo schváleno propagování distribuce formou letáček ve škole den před jeho vlastním zveřejněním. Tento nedostatek bude v budoucím období řešen jako prioritní, neboť i z níže uvedených dotazníkových sondáží vyplývá, že informovanost o školním časopisu je nízká i přes to, že distribuční stanoviště je zpravidla umístováno na nejfrekventovanější místo ve škole – za vstupní dveře do školy.

Stížnost učitelů na nedostatek čísel a na nemožnost vystihnout dobu nakupování časopisu byla řešena na zasedání časopisu po únorovém čísle, kdy byly tyto kritické hlasy nejcitelnější, a bylo usneseno, že proběhne objednávkový prodej. Pokud budou mít učitelé či samotní žáci eminentní zájem o koupi časopisu, budou zapsáni na seznam a den před samotným prodejem budou obcházeni učitelé, v den prodeje žáci a bude jim číslo přednostně nabízeno k zakoupení. Po evaluaci po březnovém vydání časopisu, kdy byla tato služba

poprvé využita, bylo zjištěno z ohlasů učitelů, že je velmi příjemné, že jsou jim čísla takto poskytována a že službu provázející distribuci časopisu velmi vítají.

Mezníky při práci s redakcí byly v tomto období obdobné jako v některých předchozích, největší problémy nastaly opět v oblasti dodávání materiálů – co se týká článků, ty jsou z 90 % dodány nejpozději v den uzávěrky, obvyklé zpoždění mívá např. časopisový seriál „Vaříme s...“, kde redaktorka Petra vybírá od učitelů nápady na dobré recepty a ty posléze zveřejňuje, a bývají problémy i při zpracování interview s učiteli – tento nedostatek se projevil v březnovém čísle, kdy z plánovaných tří rozhovorů, resp. písemných dotazování byl zveřejněn pouze jeden.

Za významný mezník považujeme rovněž utvoření koncepce pro rozvoj časopisu a poptávku po vyřešení problému s očekávanými nadcházejícími změnami v obsazení redakce. Je patrné, že redaktori přemýšlejí o své práci do budoucna a rozvažují a plánují další postupy práce. A neméně důležitým mezníkem bylo uskutečnění záměru o objednávání časopisu a zajištění jeho předprodeje učitelům a žákům, neboť z toho je patrné, že redakce pružně reaguje na požadavky svého okolí a přispívá tak ke všeobecné spokojenosti svých čtenářů.

Mezi dosaženými cíli tohoto období jmenujeme zejm. výše zmíněné koncepce rozvoje a potřebu včasného řešení kritického období, kdy časopis nebude mít své vedení a funkci šéfredaktora bude zastávat jeho zástupkyně a grafička Alena¹. Úprava finančních nákladů byla koncipována na redakčním zasedání po evaluaci čtvrtého čísla a následně uskutečněna v obou vydaných výtiscích. Cena časopisu byla snížena z původních 24–30 Kč na přibližně 16 – 22 Kč dle počtu vnitřních stran. Ve sledovaných obdobích byl dorovnán finanční rozdíl z předchozích období a nyní se očekává, že časopis bude finančně soběstačný, popř. bude jen minimální částkou převyšovat náklad nad ziskem.

Vztahy v redakci byly upraveny do přátelské roviny, pracovní atmosféra je tvůrčí, pozitivní a klidná, což přispívá k celkové soudržnosti redakce. Vyskytující se problémy řeší redakce operativně, domluvou a rychlým korekčním jednáním vedoucím k nápravě chyb.

Jako velmi pozitivní hodnotíme dosažení cíle č. 8, kdy se podařilo zajistit objednávkový systém pro učitele a žáky školy, kteří nyní, jsou-li zapsáni v seznamu, budou dostávat čísla časopisu přednostně. Tento krok je ze strany kupujících ceněn velmi vysoko. Vydání dvou čísel časopisu proběhlo pouze se standardními problémy, bez rozjitřených interakcí mezi redaktory a bez zbytečných prodlev. Lehké pochybení zaznamenala na své straně korektorka, která z důvodu velké školní vytíženosti dodala se zpožděním korektury článků a vydání pátého čísla bylo o dva dny posunuto.

Rozvíjené klíčové kompetence v tomto období jsou následující:

- **kompetence k učení** – budeme-li považovat za součást učení i organizaci práce tak, aby byla účelná, systematická a organizovaná, patří rozvoj těchto kompetencí k výrazně se rozvíjejícím v daném období – nastavení termínů uzávěrek, limitu na korektury (až na pochybení korektorky s pozdním dodáním opravených článků) a dostatečná časová dotace pro tisk a kompletování jednotlivých čísel časopisu splnily výše uvedené podmínky, zpracovávání informací pro potřeby tvůrčí činnosti a pro potřeby práce s technickými zařízeními je taktéž rozvíjeno a postupně zkvalitňováno, případné chyby při práci jsou reflektovány, kriticky zhodnoceny, jsou navrženy různé varianty řešení a z nich pak vyvozeny důsledky pro další jednání,
- **kompetence k řešení problémů** – vznikající problémy jsou odhalovány ve svém počátku, jsou vytvořeny hypotézy s domněnkami jejich vzniku a je vytvořen systém odstraňování následků vzniklých při pozdním zásahu, dříve získané zkušenosti z problematických období jsou stále silně motivující při snaze o bezproblémovost práce a poznatky získané při řešení problémů jsou aplikovány i na současné situace a je jich využíváno jako preventivních, schopnost obhájit si svá rozhodnutí a kroky postupu je rovněž nadále rozvíjena,
- **kompetence komunikativní** – dovednost formulace myšlenek, logicky vystavěné prezentace názorů a postoje a vlastní sebeprezentace je opětovně prohlubována, komunikace mezi členy redakce je bezproblémová, nekonfliktní, podporující dobré klima ve skupině, jsou schopni vzájemně tolerovat své názory a před ostatními je obhajovat, případně přijmout vhodnější návrhy řešení,
- **kompetence sociální a personální** – schopnost sebereflexe a evaluace práce týmu i hodnocení vlastní práce je stále rozvíjena, jsou v rámci možností dodržována pravidla skupiny pro práci a nově přidělené funkce a role ve skupině jsou zvládnuty, mezi členy redakce jsou posilovány pozitivní a nekonfliktní vztahy a schopnost koncepce cílů a strategií k jejich společnému řešení je rozvíjena taktéž, zdravé sebevědomí je podporováno dílčími redakčním úspěchy u všech bez výjimky,
- **kompetence občanské** – respektování hodnotového systému a přesvědčení druhých osob je součástí dobrých vztahů mezi redaktory, jednání redaktorů je v souladu se zájmy skupiny, jako problematické se jeví zodpovědné plnění povinností, ale oproti předchozím obdobím se vyskytuje z pohledu vedoucí kroužku výrazně

méně problémů a je zjevný pozitivní pokrok, jednání je v souladu s právy a povinnostmi, které jsou dány jednak vnitřní normou redakce, jednak školním řádem (drobnější odchylky od standardního chování jsou řešeny domluvou a nejsou v práci zaznamenány),

- **kompetence pracovní, resp. kompetence k podnikavosti** – vědomá koncepce postupu práce a účelné využití dostupné techniky usnadňuje postup činnosti redakce při vypracovávání jednotlivých čísel časopisu, jsou uplatňovány zásady proaktivního pracovního přístupu, redaktori vyvíjejí vlastní iniciativu při řešení problémů a tvořivě přistupují ke ztvárňování požadavků, je znatelné využití znalostí z jiných oblastí, dosahování stanovených cílů hodnotí a je sledován průběh práce průběžně a operativně transformováno jednání v souladu s měnícími se požadavky.

2.4.2.6 Shrnutí projektu

Projekt školního časopisu byl uskutečněn na Gymnáziu a Jazykové škole s právem státní jazykové zkoušky, Břeclav, které poskytlo jednak zázemí pro jeho uskutečnění, ale i finanční podporu pro samotný tisk časopisu. Zde na tomto místě uvedeme rozdíly oproti počátečnímu stavu a finální zhodnocení.

Do projektu se zapojili studenti převážně vyššího gymnázia (tzn. 1.–4. ročník čtyřletého studia, resp. 5.–8. ročník osmiletého studia), ale také studenti z nižšího stupně gymnázia (studentů z nižšího gymnázia bylo 5 z celkového počtu 15 redaktorů, kdy rozložení podle ročníků bylo 1 člen z tercie (tj. 3. ročník osmiletého studia) a 4 členové z kvarty (tj. 4. ročník osmiletého studia). Na počátku nebyl zapojen do práce v redakci žádný student z maturitního ročníku, při finálním hodnocení bylo z celkových 16 redaktorů 6 v maturitním ročníku – čtyři z nich spolupracují s časopisem od jeho založení, dva zbývající se přidali po vydání čtvrtého, resp. pátého čísla časopisu.

Rozdělování práce v redakci proběhlo na samotném začátku, kdy byli redaktori přiřazeni dle svého zaměření a zájmu do rubrik, další urgencye nebyly zapotřebí, neboť každý z redaktorů si při další práci vybíral samostatně tematiku pro svůj příspěvek s tím, že občasně bylo doporučeno zpracování nějakého tématu, a kdo měl zájem je zpracovat, ujal se této práce.

Náměty pro psaní článků vycházely, nahlédneme-li do přiložených časopisů č. 1 a č. 2 (viz Přílohy č. 10 a č. 12) ze snahy o naplnění představ čtenářů, vycházející z rozboru výzkumné otázky č. 8 ze sondáže I mezi žáky školy, s níž byla celá redakce seznámena již před přípravou prvního čísla časopisu. Postupný odklon od těchto požadavků – zánik některých druhů příspěvků – např. křížovek, vtipů či naprostá absence některých rubrik – „učitelského“ listu (ve smyslu prostoru pro vzkazy učitelů žákům) či možnosti umístování inzerce na prodej knih atp. byly reflektovány žáky rovněž v odpovědích u otázky č. 5 v sondáži II – viz komentář k této výzkumné otázce v následujících kapitolách, byl zaznamenán již od třetího čísla časopisu s rostoucí tendencí. Klasické rubriky či typy příspěvků, jako jsou povídky, fejetony, básně, komentáře k událostem školním či zajímavým mimoškolním nebo reportáže ze sportovních a jiných akcí pořádaných školou, byly v každém z vydaných čísel bez výjimky.

Projekt školního časopisu ukončením výzkumu k této diplomové práci nezaniká a bude po dohodě s vedením školy pokračovat i nadále jako volnočasová aktivita pro žáky. Vedoucí kroužku přebrala nad školním časopisem pedagogický dohled a byla vyzvána, aby shrnula dosavadní práci ve školním časopise do Výroční zprávy školy za školní rok 2010/2011, kterou zde uvádíme v plném znění jako citaci:

„Na přelomu ledna a února roku 2011 vznikl nový školní časopis s názvem Bi/ystro. Bývalá studentka gymnázia (t.č. studentka Univerzity Palackého v Olomouci) Pavlína Lišovská se ujala vedení této zájmové činnosti žáků.

Nově vytvořená redakce (dvacet stálých členů a 3 externí členové) se věnovala aktivitám vztahujícím se k mediální výchově, českému jazyku (nejvíce oblasti slohu). Studenti se dále zabývali otázkami novinářské etiky, fungování redakce a dalšími tématy spojenými se žurnalistickou praxí.

V rámci školy se zúčastnili také přednášky s šéfredaktorem novin 7. generace Vítem Kouřilem, jenž jim umožnil nahlédnout do práce redakce oficiálně vydávaných novin.

Za dobu působení časopisu byla vydána dvě čísla, jež jsou složena ze studentských autorských prací. Obě čísla byla vydána v nákladu 50 ks v základním tisku a 25 ks jako dotisk a všechna byla distribuována mezi studenty a vyučující beze zbytku.“

2.4.3 Provedené sondáže a zhodnocení výsledků

Sondáže uskutečněné jako doplňková metoda pro tuto práci byly celkem čtyři. Všechny byly provedeny dotazníkovým šetřením, přičemž dvě z nich byly uskutečněny mezi redaktory časopisu a další dvě mezi žáky školy. Jednotlivé výzkumné vzorky se od sebe lišily počty žáků, proto jsou výsledky brány jako orientační.

Protože byly sondáže uskutečněny pouze na jedné škole, jsou výsledky platné zejména pro tuto školu, ovšem s možností aplikace zjištěných výsledků jako referenčních pro empirická šetření na školách jiných.

Pro tuto práci byly vybrány z dotazníků pouze ty položky, jež úzce souvisely se zamýšlenými výzkumnými cíli této práce, ostatní položky zde uvádět s výsledky a komentáři nebudeme. Plné znění dotazníků je uvedeno v přílohách (*Přílohy č. 4 – Dotazník I – žáci školy, 20 – Dotazník II – žáci školy, 21 – Dotazník I – redakce časopisu, 22 – Dotazník II – redakce časopisu*).

Charakteristika výzkumného vzorku a komentované výsledky dotazování – žáci školy – sondáž I

V kapitole 2.1 *Popis cílů výzkumu – oblasti výzkumu a popis výzkumného vzorku žáků* bylo uvedeno, že předpokládaná velikost výzkumného vzorku pro tuto sondáž bude cca 400 – 440 navrácených dotazníků od žáků. Reálná návratnost dotazníků však byla pouhých 275 dotazníků, neboť v době zadávání dotazníku k vyplnění probíhal na škole projektový den akce *Babylon*, kdy byli žáci děleni do skupin dle svého uvážení a po jeho skončení někteří odcházeli ze školy dříve a neúčastnili se závěrečné třídnické hodiny, a navíc z důvodu vysoké nemocnosti žáků v tomto období byly ve škole přítomny jen 2/3 z očekávaných respondentů. Jelikož byla sondáž domluvena předem a nebylo možno z časových i organizačních důvodů měnit termín jejího konání, byla uskutečněna i přes tento nedostatek. Faktem zůstává, že vzorek je stále dostatečně rozsáhlý a umožňuje výklad výsledků této sondáže. S ohledem na nestejnost v počtu dotázaných žen a mužů budou komentovány pouze celkové součty za celý výzkumný vzorek, budeme zde ale uvádět i dílčí výsledky a rozdíly v odpovědích mezi pohlavími.

Sondáže se tedy celkem účastnilo 275 žáků, do výzkumného vzorku byli zahrnuti žáci ze všech ročníků nižšího stupně (celkem 4 třídy) a všech ročníků stupně vyššího s výjimkou

maturitního ročníku – důvody pro tuto výjimku jsou uvedeny ve výše odkazované kapitole, v níž jsou uvedeny popisy výzkumných cílů sondáží a výzkumných vzorků. Z celkového počtu respondentů se dotazování účastnilo 164 dívek a 111 chlapců, věkové rozpětí se pohybovalo mezi 11 – 19 lety, blíže ale využito při vyhodnocení nebylo. Otázek bylo položeno celkem 10, byly rozděleny do tří bloků, kdy v prvním bloku byly otázky zjišťující základní údaje – pohlaví respondenta a navštěvovaný ročník, v bloku druhém byly položky vztahující se k mediální výchově – zjišťováno bylo povědomí, jaké oblasti je možné si práci ve školních časopisech rozvíjet, jaké kompetence by měl mít správný redaktor a zda vědí, co je obsahem průřezového tématu mediální výchovy. První dvě otázky tohoto bloku byly polozavřené výběrové, třetí byla typem volné otázky.

Třetím blokem byly zjišťovány otázky vztahující se ke školním časopisům – zda by měla každá škola měla mít svůj časopis, jakého tematického zaměření by měl být a zda by se zapojili do projektu školního časopisu, který bude ve škole organizován. Otázky byly výběrové polozavřené či výběrové uzavřené. Každá položka mohla získat max. 275 označení, pokud by ji volili všichni žáci, proto je ke každé z nich přiřazen číselný údaj v procentech zaokrouhlený na celá čísla, kolik z možných souhlasných odezev položka získala. Výsledky zde budeme uvádět v tabulkách s následným komentářem.

Ze sondáže I u žáků byly vybrány k okomentování následující položky:

<i>Nabízená možnost</i>	Chlapci	Dívky	Celkem	% z 275
Vyjadřovací schopnosti	56	95	151	54
Vnímání realita X fikce	13	19	32	12
Komunikativní dovednosti	42	51	93	34
Práce v týmech	47	66	113	41
Práce s informacemi	65	105	170	62
Cílevědomost	9	7	16	6
Samostatná práce	20	29	49	18
Manipulace s ostatními	16	17	33	12
Nestrannost	19	19	38	14
Prezentace vlastních názorů	24	67	91	33
Žádná oblast = nezdokonaluje se nic	1	0	1	0
Žádná z uvedených možností = jiné	1	0	1	0

Tabulka č. 2: Názor na rozvíjení kompetencí prací ve školním časopisu – sondáž I - žáci

U této výzkumné otázky volili žáci z nabízených možností vždy tři položky. Z předchozí tabulky je patrné, že žáci očekávají největší rozvoj v oblasti práce s informacemi – tato položka byla zvolena 170 žáky, tzn. že z celkového počtu ji zvolilo cca 62 % žáků.

Další významný rozvoj očekávají u vyjadřovacích schopností (151 hlasů, tzn. cca 54 % z celkového počtu) a práce v týmech (113 hlasů, tzn. 41 % z celkového množství u dané položky). Další položkou s vysokým počtem hlasů byly komunikativní dovednosti, jež zvolilo 93 žáků, tzn. cca 34 %. Položka *Žádná z uvedených možností = jiné* byla zvolena pouze jedním chlapcem, který nikdy v časopisu nepracoval, a proto na otázku nechtěl odpovědět.

Považujeme za překvapivé, že položky jako jsou *Cílevědomost* či *Schopnost samostatně pracovat* získaly pouze nízké počty hlasů, přesněji samostatná práce získala 49 z 275 možných hlasů a cílevědomost pouhých 16 hlasů. Tato skutečnost se dá interpretovat dvěma způsoby – žáci buď nevnímají přínos práce ve školním časopise jako zásadní, nebo s ohledem na omezení možnosti vybírat více než tři položky volili pouze ty možnosti, které byly z jejich pohledu s nejvýraznějším rozvojem.

<i>Nabízená možnost</i>	Chlapci	Dívky	Celkem	% z 275
Určitě ano	24	51	75	27
Spíše ano	54	91	145	53
Spíše ne	24	21	45	16
Určitě ne	9	1	10	4

Tabulka č. 3: Názor, zda má každá škola mít školní časopis – sondáž I – žáci

U otázky, zda každá škola má mít svůj vlastní školní časopis vybírali žáci pouze jednu z nabízených možností. 80 % z nich se vyjádřilo, že škola svůj školní časopis mít má. Tuto skutečnost vyhodnocujeme jako pozitivní, neboť školní časopisy tvoří jeden z rozměrů studentského života, jak o tom mluvil ředitel dané školy při domlouvání realizace tohoto projektu, a proto považujeme zjištěný údaj za korespondující s názorem vedení školy.

<i>Nabízená možnost</i>	Chlapci	Dívky	Celkem	% z 275
Aktuality ze života školy	66	115	181	66
Aktuality „z okolí“ (město, region)	22	18	40	15
Akce školy	88	132	220	80
Sport	52	33	85	31
Kulturní akce	46	59	105	38
Inzeráty (prodej učebnic apod.)	43	85	128	47
Učitelství list (prostor pro vzkazy od vyučujících žáků apod.)	29	50	79	29
Práce studentů (školní)	41	58	99	36
Studentské soutěže (výsledky, pozvánky, aj.)	58	94	152	55
Recenze (knihy, film, divadlo, ...)	37	56	93	34
Studijní materiály	35	51	86	31
Recepty	18	10	28	10
Jiné	5	6	11	4

Tabulka č. 4: Zájem o rubriky ve školním časopisu – sondáž I - žáci

Třetí zvolenou výzkumnou otázkou byla otázka, jež se zabývala zájmem žáků o tematiku rubrik ve školním časopisu, z předložené nabídky volili žáci libovolný počet položek, každá položka tedy mohla obdržet maximálně 275 hlasů.

Nejvíce volenými položkami byly následující: *Akce školy* s 220 hlasy (tzn. 80 % dotázaných žáků by tuto rubriku uvítalo), *Aktuality ze života školy* se 181 hlasy (tzn. cca 66 %), *Studentské soutěže* se 152 hlasy (tzn. cca 55 %), *Inzeráty* se 128 hlasy (tj. cca 47 %) a *Kulturní akce* se 105 hlasy (tj. cca 38 %). Okolo 1/3 možných hlasů měly dále položky *Práce studentů (školní)* – 99 hlasů, *Recenze (knihy, film, divadlo, ...)* – 93 hlasů, *Studijní materiály* – 86 hlasů a *Sport* s 85 hlasy.

Údaje zjištěné z této otázky korespondují dotazníkovou otázkou č. 9 – *Jaké zaměření by měl mít školní časopis – jaké by měl splňovat požadavky*, která ukázala, že žáci soudí, že školní časopis by měl především informovat a bavit. Tabulkové vyhodnocení zde neuvedeme, pouze zveřejníme výsledky, jež stanovují, že 229 žáků volilo položku *Informovat*, 216 žáků volilo možnost *Bavit*. K položce *Jiné* uvedli svůj návrh pouze tři žáci – dvakrát byla zaznamenán návrh na zařazení křížovek a jednou návrh na zařazení článků o elektronice, v ostatních 8 případech nová položka uvedena nebyla.

Jako zajímavé skutečnosti vyhodnocujeme fakta, že pouze přibližně 1/3 dotázaných volila možnost, že má zájem číst práce studentů školy a 1/4 z dotázaných by měla zájem o publikování vzkazů od pedagogů.

Charakteristika výzkumného vzorku a komentované výsledky dotazování – žáci školy – sondáž II

Při prvotním charakterizování výzkumného vzorku bylo uvedeno, že do sondáže budou zapojeny pouze ty ročníky, jejichž zástupci budou v době distribuce dotazníků členy redakce. Těmito ročníky byly 4. ročník osmiletého studia (kvarta) a všechny ročníky vyššího stupně gymnázia, tentokrát včetně ročníku maturitního. Do sondáže bylo zapojeno celkem 369 žáků, z toho 217 dívek a 152 mužů, věkové rozpětí sledovaného vzorku bylo v rozmezí 14 – 20 let.

Z důvodu nestejně velikosti vzorku mužů a vzorku žen a jejich vzájemné neporovnatelnosti budeme opět komentovat pouze celkové výsledky zaznamenané v tabulce. Dotazník byl rozdělen do dvou částí, kde první část byla tvořena otázkami, jež zjišťovaly základní údaje o respondentovi (pohlaví a navštěvovaný ročník – dílčí výsledky ročníků v práci neuvádíme z důvodu jejich velkého rozsahu a obtížnější vzájemné porovnatelnosti), v části druhé byly zjišťovány odpovědi na otázky, které se zabývaly mediální výchovou a školními časopisy.

Celkově obsahoval dotazník 8 výzkumných otázek, typy otázek, jež se zde objevovaly, byly otázky výběrové uzavřené i otevřené, otázky škálové. Škálové otázky měly vždy pět volitelných bodů, legendy uvádíme u jednotlivých vybraných otázek. Zde uvedeme pouze otázky přímo korespondující se záměry práce, výsledky zbývajících položek dotazníku v práci nezveřejňujeme. Plné znění dotazníku je uvedeno jako *Příloha č. 20 – Dotazník II – žáci*.

K bližšímu okomentování výsledků byly do diplomové práce vybrány výsledky těchto otázek:

<i>Možnosti</i>	1	2	3	4	5
Vyjadřovací schopnosti	134	122	102	7	3
Vnímání reality X fikce	18	67	200	62	22
Komunikativní dovednosti	82	147	118	21	1
Schopnost práce v týmech	128	115	114	12	0
Schopnost práce s informacemi	124	120	113	10	2
Cílevědomost	41	98	182	39	9
Schopnost samostatné práce	66	134	143	22	4
Schopnost manipulovat s ostatními lidmi	31	59	185	72	22
Nestrannost	18	54	203	68	26
Schopnost prezentovat vlastní názory	115	135	104	11	4
Schopnost řešit problémy	43	89	172	50	15
Odpovědnost	56	128	150	29	6
Schopnost pracovat bezpečně s technikou (PC, fotoaparát aj.)	55	107	147	48	12
Nerozvíjí se žádná uvedená oblast	0	0	0	0	0
Jiná možnost	8	0	0	0	0

Tabulka č. 5: Názor na rozvíjení kompetencí prací ve školním časopisu – sondáž II – žáci

Výzkumná otázka se zabývala mírou souhlasu či nesouhlasu s tvrzením, že daná položka v tabulce je rozvíjena prací ve školním. Položky ve škále měli odpovědní hodnoty nastaveny následujícím způsobem: 1 – *určitě ano*, 2 – *spíše ano*, 3 – *nedovedu posoudit*, 4 – *spíše ne*, 5 – *určitě ne*. Každá položka mohla získat maximálně 379 hlasů.

Převažující názor očekávání rozvoje schopností prací ve školním časopisu vykazovaly zejm. položky *Vyjadřovací schopnosti* (celkem 256 hlasů), *Komunikativní dovednosti* (celkem 229 hlasů), *Schopnost práce v týmech* (celkem 243 hlasů), *Schopnost samostatné práce* (200 hlasů), *Schopnost prezentovat vlastní názory* (250 hlasů) a také položky *Odpovědnost* (184 hlasů) a *Schopnost pracovat bezpečně s technikou* (celkem 162 hlasů).

Za zajímavou považujeme zjištěnou skutečnost přibližně stejnoměrného rozložení odpovědí respondentů v názoru na možnost rozvoje nestrannosti – poměr negativních a pozitivních hlasů mezi dvěma avizovanými póly škály byl 94:72. Zbývající položky byly hodnoceny jako spíše kladné.

<i>Možnosti</i>	Kupuji a čtu	Nekupuji, ale čtu	Nekupuji a nečtu
Ženy	25	60	132
Muži	22	32	98
Celkem	57	92	230
	149		

Tabulka č. 6 – Pořizování školního časopisu – sondáž II – žáci

Tuto dotazníkovou položku sem zařazujeme z důvodu, že pro otázky týkající se přímo konkrétně školního časopisu byly ze sčítaných odpovědí respondentů vyjmuty ty, kde dotazovaní odpovídali, že časopis nekupují a nečtou. Důvodem pro redukci výzkumného vzorku v těchto otázkách byla neznalost časopisu respondenty a tudíž možná zkreslená či žádná představa o tom, jak časopis funguje a vypadá.

Zajímavostí bylo, že nejčastěji uváděnými dvěma důvody, proč si časopis nekupují, byly nevědomost o jeho existenci a ekonomické důvody.

<i>Možnosti</i>	Dívky	Chlapci	Celkem	% z 369
Aktuality ze školy	67	48	115	77
Aktuality z okolí školy	19	17	36	24
Akce školy	55	43	98	66
Sportovní akce školy	19	17	36	24
Kultura (kino, koncerty, divadlo aj.)	38	24	62	11
Práce studentů	55	32	87	58
Studentské soutěže	25	25	50	34
Recepty	28	26	54	36
Jiné (uveďte prosím pod tabulku)	6	9	15	10

Tabulka č. 7: Spokojenost se současnými rubrikami v časopise Bi/ystro – sondáž II – žáci

U této výzkumné otázky volili žáci z předložené nabídky libovolný počet možností, tudíž každá z položek mohla mít maximální počet hlasů 149. Mezi nejvíce ceněnými rubrikami byly zařazeny např. *Aktuality ze školy* (115 hlasů – tj. 77 % z celkově možných), *Akce školy* (98 hlasů – tj. 66 %) a *Práce studentů* (87 hlasů – tj. 58 %).

Mezi položky s nejmenším počtem hlasů (pod 30 %) patřily *Aktuality z okolí školy* a *Sportovní akce školy*. U sportovních akcí školy je sporné vysvětlení, zda je tato skutečnost dána nezájmem o toto téma, ačkoliv z prvotního průzkumu byl zájem o sportovní rubriku poměrně vysoký, nebo je to dáno úrovní stylu psaní tohoto typu článků redaktory. Jelikož nemáme bližší zdůvodnění k dispozici, nebudeme výsledek moci hlouběji interpretovat.

U položky *Jiné* uváděli žáci jako vyhovující (počet výskytů je vždy uveden v závorce) např. vtipy (5 hlasů), ProGeeks (3 hlasy), zábavu (1 hlas), bistromatiku (1 hlas), úvodníky (1 hlas), povídky (1 hlas), obálku časopisu (1 hlas), křížovky (1 hlas), komixy (1 hlas), aktuální témata ze společnosti (1 hlas), zamyšlení na koncích časopisů (1 hlas). Ačkoliv některé z rubrik již aktuálně využívány nejsou (např. vtipy, křížovky), jsou přesto zmíněny v této sondáži a je patrné, že dotazovaní studenti mají povědomí o dříve vydaných číslech a reflektují publikované příspěvky.

<i>Možnosti</i>	Dívky	Chlapci	Celkem	% z 369
Aktuality ze života školy	7	8	15	10
Aktuality „z okolí“ (město, region, ...)	6	8	14	9
Akce školy	6	11	17	11
Sport	7	11	18	12
Kulturní akce	17	11	28	19
Inzeráty (prodej učebnic aj.)	45	31	76	51
Práce studentů (školní)	10	8	18	12
Studentské soutěže (výsledky, pozvánky, ...)	16	7	23	15
Učitelův list (prostor pro vzkazy učitelů žákům)	34	25	59	40
Recenze (knihy, filmy, divadlo, ...)	30	22	52	35
Studijní materiály	21	10	31	21
Jiné	4	6	10	6

Tabulka č. 8: Chybějící rubriky ve školním časopisu Bi/ystro – sondáž II - žáci

Výzkumná otázka měla za úkol odpovědět na otázku, jaké rubriky žáci ve školním časopisu postrádají, mohl být volen libovolný počet položek ve výčtu, tudíž každá položka mohla získat celkem 149 hlasů. Ve výše uvedené tabulce zpracovaných výsledků můžeme shledat, že žáci nejvíce postrádají rubriku pro *Inzeráty* (76 dotazovaných volilo tuto položku, tj. cca 51 %), dále *Učitelův list* (59 hlasů, tzn. cca 40 %) a *Recenze* (52 hlasů, tj. cca 35 %).

Ostatní předložené položky měly ve výsledcích celkový počet hlasů nejvýše okolo cca 20 % z celkového počtu.

<i>Možnost</i>	1	2	3	4	5
Ženy	21	43	15	6	0
Muži	16	20	12	6	0
Celkem	37	63	27	12	0

Tabulka č. 9: Hodnocení práce redakce – sondáž II – žáci

U následující otázky volili žáci (pouze čtoucí respondenti, celkem 149 dotazovaných) ze škálové stupnice tu možnost, která se nejvíce blížila jejich názoru na kvalitu práce redakce. Škálové položky měly tyto odpovědní hodnoty: *1 – velmi kvalitní, 2 – dobrou, ale změnil/a bych některé věci, 3 – nedovedu posoudit, 4 – spíše nekvalitní, je potřeba více změn, 5 – velmi nekvalitní.*

Převládající kladné hodnocení práce redakce (v součtu položek 1 a 2 celkem 100 hlasů ze 149 možných) je pozitivním ukazatelem přijetí časopisu mezi studenty, z převahy kladných ohlasů se dá usuzovat na uznání práce redaktorů a její oceňování.

<i>Možnost</i>	1	2	3	4	5
Ženy	16	53	12	4	0
Muži	6	37	6	5	0
Celkem	22	90	18	9	0

Tabulka č. 10: Hodnocení školního časopisu – sondáž II – žáci

Poslední komentovanou položkou je otázka týkající se hodnocení školního časopisu, na niž opět odpovídali pouze čtoucí respondenti. Z výsledků vyplynulo, že 112 dotázaných hodnotí časopis jako kvalitní, ale s převahou názoru nutnosti udělat drobné změny. Komentář, jaké změny by byly potřebné, se objevil pouze u několika ojedinělých případů, z nichž uvádíme např. doporučení na změnu stylu obálky (považována občas za děsivou), doporučení provádět lépe opravu chyb či úpravu ceny časopisu.

U respondentů, kteří uváděli hodnocení *4 – spíše nekvalitní s potřebou většího množství změn*, se doporučení nevyskytlo žádné.

Charakteristika výzkumného vzorku a komentované výsledky dotazování – redakce časopisu – sondáž I

Výzkumný vzorek pro sondáž I mezi redaktory byl složen ze zakládajících členů redakce. Tito redaktori obdrželi dotazník k vyplnění po předání vyplněné závazné přihlášky do časopisu na první, popř. druhé společné schůzi redakce. Dotazník byl při první sondáži rozdán 15 osobám, vyplněných bylo vráceno pouze 13 dotazníků. Z uvedeného počtu respondentů bylo 8 dívek. Pro další potřeby nebudeme uvádět rozdíly v odpovědích mezi jednotlivými pohlavími, všechny dotazované respondenty budeme brát jako jednotný soubor, neboť i v časopisu pracují jako jeden tým. Předchozí zkušenosti nových redaktorů se žurnalistickou prací měli pouze 3 dotázaní (při bližší specifikaci uváděli praxi ve školním

časopisu na bývalé škole, v táborovém časopisu a v oficiálním periodiku – v deníku *Nový život*).

Položek v dotazníku bylo celkem osm, pět z nich bylo škálových, zbývající výběrové. Plné znění dotazníku je v práci uvedeno jako *Příloha č. 21 – Dotazník I – redakce časopisu*.

Z výzkumných otázek byly opět vybrány pouze některé, jejichž výsledky zde uvedeme a připojíme k nim interpretační komentář.

<i>Možnosti</i>	1	2	3	4	5
Nové zkušenosti	11	2	0	0	0
Nové poznatky	6	7	0	0	0
Poznání nových lidí	5	4	2	2	0
Kontakty	1	5	3	3	0
Praxe pro budoucí studium/zaměstnání	2	2	7	2	0
Výhody ve škole	0	0	3	4	6
Nic nového neočekávám	0	0	2	0	11
Jiné	0	0	0	0	0

Tabulka č. 11: Očekávání redaktorů od práce ve školním časopisu – sondáž I – redakce časopisu

Očekávání redaktorů od práce ve školním časopisu byly převážně zaměřeny na nové zkušenosti, poznatky a seznámení se s novými lidmi. Tyto položky získaly největší počet celkového počtu hlasů. U většiny zbývajících položek byly hlasy rovnoměrně rozloženy.

Jako pozitivní vyhodnocujeme skutečnost, že redaktori neočekávali od školního časopisu získání výhod či úlev ve škole, z toho je možno usuzovat na opravdový zájem o mimoškolní aktivitu, do níž se zapojují.

<i>Možnosti</i>	1	2	3	4	5
Zvědavost	4	6	0	2	1
Mám jako koníček tvůrčí psaní/fotografování	4	6	1	2	0
Možnost získání nových zkušeností	6	6	0	1	0
Doporučení od učitelů	0	1	2	1	9
Získání praxe pro VŠ/zaměstnání	2	0	5	3	3
Jiné	0	0	5	3	3

Tabulka č. 12: Motivace pro práci ve školním časopisu – sondáž I – redakce časopisu

Respondenti uvádějí jako nejčastější motivační popud zvědavost, možnost získání nových poznatků a zkušeností a své jiné koníčky, které určitým způsobem souvisejí s novinářskou prací. Zajímavostí je, že vyjma jednoho respondenta uvedlo zbytek dotázaných negativní odpověď k položce doporučení od učitelů. Dva z respondentů jako motivaci pro připojení se k projektu uvedli zájem o získání praxe pro další vysokoškolské studium či budoucí zaměstnání.

<i>Možnosti</i>	1	2	3	4	5
Kreativita	3	10	0	0	0
Umím spisovně psát – mohu kontrolovat správnost textů	1	7	1	2	2
Zajímavé nápady	3	8	3	1	0
Kontakty na zajímavé lidi a zajímavá místa	0	2	6	4	0
Fotografický materiál	1	2	5	3	2
Pomoc s IT záležitostmi	0	4	1	2	6
Pomoc s grafikou časopisu	1	3	4	2	3
Jiné	0	0	2	0	1

Tabulka č. 13: Vstupní dovednosti a znalosti členů redakce – sondáž I – redakce časopisu

Tabulka č. 13 vyhodnocuje dotazníkovou položku, jež zkoumala dovednosti a znalosti respondentů, kterými sami sebe prezentují a s nimiž do projektu vstupují. Subjektivnost odpovědí je možným předpokladem pro zkreslení výsledků.

Kreativitu při plnění zadaných úkolů uvádělo všech 13 respondentů, obdobně vysoký počet respondentů (11 osob) uvádělo schopnost přicházet se zajímavými nápady. 8 dotázaných uvádělo ovládání českého jazyka na takové úrovni, aby byli schopni provádět korektury textů. Naproti tomu si 8 z dotázaných spíše nevěří u položky *Pomoc s IT záležitostmi*.

Specifikace výběru položky *Jiné* byla uvedena pouze v jednom případě, jenž doslovně citujeme: „*Vše se můžu naučit!*“.

Charakteristika výzkumného vzorku a komentované výsledky dotazování – redakce časopisu – sondáž II

Do sondáže II mezi redaktory časopisu byly zapojeni všichni stávající redaktori v době uskutečnění výzkumné sondáže II u žáků školy. Celkový počet oslovených respondentů byl 16 osob, návratnost dotazníků byla téměř 90 % - vráceno bylo 14 vyplněných dotazníků ze 16

možných. Ve zkoumaném vzorku byla rovnoměrně zastoupena obě pohlaví – 7 dívek a 7 chlapců.

Stejně jako u předchozí sondáže I mezi redaktory budeme i zde považovat respondenty za jeden výzkumný vzorek a nebudeme uvádět dílčí rozdíly v odpovědích mezi jednotlivými pohlavími.

Otázky v dotazníku byly v hlavní části (*Část II – Mediální výchova/ školní časopis*) škálového typu, u zjišťování základních údajů o respondentovi typu výběrového a poslední dotazníková položka byla s volnou odpovědí. Plné znění dotazníku je uveřejněno v práci jako *Příloha 22 – Dotazník II – redakce časopisu*, zde uvádíme opět pouze vybrané výzkumné otázky s jejich interpretačním komentářem.

<i>Možnost</i>	1	2	3	4	5
Vyjadřovací schopnosti	5	6	1	1	0
Vnímání reality X fikce	0	2	8	2	2
Komunikativní dovednosti	5	7	1	1	0
Schopnost práce v týmech	4	6	2	1	1
Schopnost práce s informacemi	3	6	4	1	0
Cílevědomost	3	6	3	1	1
Schopnost samostatná práce	2	7	4	0	1
Schopnost manipulovat s ostatními	4	3	4	2	2
Nestrannost	2	2	5	3	2
Schopnost prezentovat vlastní názory	4	10	0	0	0
Schopnost řešit problémy	2	5	5	2	0
Odpovědnost	4	3	2	4	1
Schopnost pracovat bezpečně s technikou (PC, fotoaparát aj.)	1	2	1	6	4
Nerozvíjí se žádná uvedená oblast	0	0	2	1	11
Jiná možnost	0	0	0	0	0

Tabulka č. 14: Názor na rozvíjení kompetencí prací ve školním časopisu u členů redakčního týmu – sondáž II – redakce časopisu

Největší počty respondentů uváděly velkou míru rozvoje u položek *Vyjadřovací schopnosti* (11 osob z celkových 14 dotazovaných), *Komunikativní dovednosti* (12 osob), *Schopnost práce s informacemi* (9 osob), *Cílevědomost* (9 osob), *Schopnost samostatné práce* (9 osob), 100 % dotázaných (tj. 14 osob) hodnotilo kladnými odpověďmi rozvoj položky *Schopnost prezentovat vlastní názory*. Uváděné výsledky korespondují se zjištěními během evaluací projektu ve vztahu ke klíčovým kompetencím.

Jako názorově protichůdné shledáváme odpovědi u položek *Odpovědnost* a *Nestrannost*. Z tohoto zjištění, zejm. u položky *Odpovědnost*, je možné usuzovat na určitou

míru uvědomění si nedostatků práce redakce v jednotlivých obdobích, kdy byly se zpožděním dodávány slíbené či požadované materiály pro tvorbu čísla časopisu či průběžně zadávané úkoly.

Negativně hodnotí žáci rozvoj schopnosti pracovat bezpečně s technikou (10 osob z celkového počtu 14 osob), tento výsledek může být způsobem faktem, že redakce má přiděleny funkce grafika, fotografa, ilustrátora a má vytvořen svůj vlastní tým pro tisk časopisu, studenti, kteří nejsou přiřazeni k některé z těchto činností, se k práci tohoto typu při výrobě časopisu nedostávají.

MOŽNOST	1	2	3	4	5
Komunikace s ostatními redaktory	2	1	5	5	1
Komunikace s vedením školy	0	1	5	4	4
Rozdělení práce	1	2	4	5	2
Odpovědnosti za svou práci	1	3	2	4	4
Vyjadřovacích schopností	0	4	2	5	3
Plnění termínů	6	5	1	2	0
Jiné	0	0	0	0	0

Tabulka č. 15: Vnímané problematické oblasti při tvorbě časopisu – sondáž II – redakce časopisu

Ze strany redaktorů byly největší problémy zaznamenány v oblasti plnění termínů – v kladných odpovědích na tuto otázku odpovídalo 11 dotazovaných, zbývající položky vykazují pouze malou míru kladných odpovědí k uvedeným typům potíží. Za důležité považujeme zdůraznit fakt, že nejmenší míra problematičnosti byla vnímána při komunikaci s vedením školy – tuto položku negovalo 8 dotázaných a potvrdilo se tak tvrzení v kapitole o charakteristice školy, v níž bylo uvedeno, že vedení školy je k žákům velmi vstřícné.

V souvislosti s touto otázkou zde uvedeme odpovědi redaktorů, v jakých oblastech spatřují možnost či nutnost zlepšit práci na školním časopisu, případně jak vylepšit časopis samotný. Z odpovědí vyplynulo potvrzení výsledků výše uvedené tabulky, kdy 3 respondenti z pěti odpovídajících na tuto položku uvedli, že by bylo potřeba zlepšit disciplínu redakce, dodržování termínů uzávěrek. Z dalších uváděných návrhů na zlepšení zmíníme např. upomínku na lepší využívání pravidelných schůzek, které jsou v současnosti omezeny díky nízkému počtu účastníků a není možno provádět mnoho aktivit. Dalším uvedeným návrhem byl požadavek na větší zapojení všech členů redakce, aby veškerá hlavní práce nebyla svěřena

pouze vybraným osobám, a dále požadavek na předtiskové kontroly chyb korektora a grafika, které se ojediněle v časopise vyskytují.

2.5 Porovnání a diskuze

V rámci empirického šetření na zvolené škole bylo využito dotazníkové sondáže ke zjištění odpovědí na výzkumné otázky praktické části práce. Sondáže byly uskutečněny během realizace projektu školního časopisu celkem dvakrát u dvou různých skupin – sondáž I byla provedena před vlastním zahájením projektu u vybraných ročníků školy a sloužila jako vstupní informační zdroj pro nově vznikající redakci časopisu a také jako východisko pro nastavení dalších výzkumných dotazů, druhá sondáž I byla zaměřena na členy redakčního týmu a měla své vlastní specifické zaměření na tuto cílovou skupinu. Sondáž II byla uskutečněna po 14 měsících práce redakce školního časopisu a byla opět provedena u obou výše uvedených skupin (pouze bylo mírně změněno ročníkové zaměření sondáží, některé nezařazené ročníky byly do šetření nyní zahrnuty, naopak byly vyjmuty z šetření ty ročníky, jejichž zástupci nebyli členy redakce školního časopisu).

Z dotazníkové sondáže I vyplynulo, že nejvíce žáků očekává zlepšení komunikačních dovedností, schopnosti práce v týmech, vyjadřovacích schopností a práce s informacemi. Tento výsledek byl potvrzen při druhé dotazníkové sondáži, kdy byly předchozí čtyři položky opět zaznamenány s vysokými počty hlasů od respondentů (srov. Tabulka č. 2 a Tabulka č. 5).

Během první sondáže mezi žáky byly mezi rubrikami s největšími počty hlasů uvedeny rubriky *Aktuality ze života školy*, *Inzeráty*, *Akce školy* a *Studentské soutěže* (Tabulka č. 4). Redakce tyto zjištěné údaje registrovala a při naplňování obsahu časopisu k výsledkům ze sondáže přihlédla, avšak i přes tuto skutečnost nebyly doposud některé rubriky do časopisu zařazeny nikdy – není publikována inzerce. Pokud se budeme zabývat studentskými soutěžemi, je poměrně sporné vyhodnocení, zda jsou články k této tematice zveřejňovány či ne. Pokud budeme za studentské soutěže považovat i například sportovní akce školy či olympiády a další, je možné říct, že tato rubrika v časopise zařazena je.

Ve druhé sondáži byli žáci dotázáni na spokojenost s rubrikami v již zveřejněných číslech časopisu a dále na chybějící rubriky. Z výsledků (srov. Tabulka č. 4, Tabulka č. 7 a Tabulka č. 8) lze pozorovat, že je převážná spokojenost se zveřejňovanými příspěvky a články v časopisu, avšak jako nedostatek je vnímána absence rubriky tzv. učitelského listu,

inzerce a recenzí na různá umělecká díla (filmy, hudbu, divadelní hry aj.). Žáky je ceněno uveřejňování prací studentů a informací o akcích školy.

Celkové hodnocení práce redakce (Tabulka č. 9) a školního časopisu (Tabulka č. 10) lze interpretovat na základě výsledků sondáží jako kladné, ze strany žáků školy lze poukázat na určitou míru uznání a ocenění této práce.

Kontinuálně probíhající dotazníková šetření v rámci redakce školního časopisu vykazovala obdobné výsledky, avšak z důvodu značně rozdílného počtu dotazovaných osob u obou souborů (pozn.: žáci školy a redakce časopisu) nemůžeme zde provést interpretační srovnání obou vzorků, neboť závěry těchto srovnání by nebyly zcela relevantní, proto zde uvádíme samostatně dílčí výsledky u obou skupin, případné uvedené odkazy na výsledky druhého souboru jsou považovány za orientační.

Do sondáže I mezi členy redakce bylo zapojeno 13 respondentů z celkových 15 zakládajících členů časopisu. Z dotazu na očekávání redaktorů od práce ve školním časopisu vyplynulo, že nejčastěji očekávají přínos v oblasti získání nových zkušeností a dovedností a také seznámení se s novými lidmi, pozitivně bylo kvitováno záporné hodnocení položky *Výhody ve škole*, jež uváděla většina respondentů (viz Tabulka č. 11). Jako motivace pro práci v časopisu (Tabulka č. 12) byla nejčastěji volena možnost získání nových dovedností

a poznatků, zvědavost a také jiné koníčky dotazovaných, jež byly stimulem pro zapojení se do tohoto projektu. Zejména položka *Možnost získání nových zkušeností*, jež byla zvolena 10 respondenty, je ve shodě s výsledky uváděnými v Tabulce č. 10.

Dovednosti, jimiž se redaktori prezentovali v dotazníkové sondáži a s nimiž do projektu vstupovali, byly nejčastěji uváděna kreativita či schopnost přicházet s tvůrčími nápady (Tabulka č. 13). Velmi malý podíl respondentů volil položku *Pomoc s IT záležitostmi*. Při porovnání s výsledky sondáže II, kde byli respondenti dotazováni na názor, jestli u nich byly určité kompetence rozvíjeny (Tabulka č. 14), je možné vyvodit závěr, že zjištěné údaje jsou v souladu se zjištěními ze sondáže I. Uvádíme, že u sondáže II byly položky více specifikovány a je nutno při srovnání se sondáží I vnímat spojitosti mezi jednotlivými položkami a jejich vzájemnou provázanost. Nejvíce kladných odpovědí bylo zjištěno u položek *Vyjadřovací schopnosti*, *Komunikativní dovednosti* *Schopnost práce s informacemi*, *Cílevědomost*, *Schopnost samostatné práce* a *Schopnost prezentovat vlastní názory*.

Při hodnocení časopisu z pohledu redakce byl zjišťován náhled na problematické oblasti práce. Největší nedostatky jsou respondenty vnímány v oblasti plnění termínů a odpovědnosti za svou práci, popř. v oblasti vyjadřovacích schopností, kdy zjištěné výsledky

jsou zřejmě odrazem zkušenosti redaktorů s navracenými korekturami. Volba možností *Plnění termínů* a *Odpovědnost za svou práci* je v souladu se zjištěnými údaji během evaluace jednotlivých období práce na projektu.

Volba metod pro empirické šetření byla zdůvodněna v úvodních kapitolách praktické části práce. Pro další výzkumy by bylo možné zvolit také sociometrii (pro zjištění vztahů mezi jednotlivými redaktory) či řízené rozhovory s jednotlivými členy redakce. Z důvodu očekávané přílišné rozsáhlosti výsledků u těchto metod a jejich neúplné korespondenci s cíli práce nebyly tyto metody pro výzkum použity.

Závěr

Pro tuto diplomovou práci byly v jejím úvodu vytyčeny základní cíle jak pro teoretickou část, tak i pro část praktickou. Cílem teoretické části práce bylo pojednat o školské reformě v České republice v souvislosti se změnou vzdělávacích programů. Původní i současné platné kurikulární dokumenty byly podrobeny nekvantitativní obsahové analýze, kdy podrobněji byla analyzována vzdělávací oblast Českého jazyka a literatury.

Dalším z cílů bylo seznámení se s vývojem a současnou podobou mediální výchovy a jejími specifickými vzdělávacími cíli. V souvislosti s touto částí byl v práci uveden i stručný výklad historického vývoje různých druhů médií. Předmětem zkoumání práce byla média tištěná, především školní časopisy, proto jim byla věnována samostatná kapitola, která pojednávala o specifikách tohoto média, jeho problematických oblastech a zachycovala teoreticky jednotlivé kroky jeho tvorby.

Dalším z cílů teoretické části práce bylo pojednání o žurnalistické teorii a praxi z několika úhlů pohledu, jež byla dalším ze zdrojů teoretických východisek pro koncepci dlouhodobého projektu, jenž byl uskutečněn pro potřeby naplnění cílů praktické části.

Veškeré dílčí cíle teoretické části práce byly naplněny a na základě zjištěných skutečností byl vytvořen návrh na uskutečnění projektu školního časopisu na vybrané škole. Touto školou bylo Gymnázium a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky Břeclav, jež splnila podmínku mít vytvořeny vzdělávací programy dle norem, které jsou stanoveny rámcovým vzdělávacím programem pro příslušný stupeň vzdělávání.

V rámci praktické části práce bylo hlavním cílem zachycení geneze nového školního časopisu ve všech jeho fázích, deskripce problematických oblastí a závěrečné evaluace, jež byly směřovány k analýze rozvíjení příslušných klíčových kompetencí.

Jako doprovodná výzkumná metoda byla použita metoda dotazníkové sondáže, jež byla provedena dvakrát – před vznikem samotného školního časopisu na dané škole a poté po 14 měsících při ukončování diplomového projektu – a jež byla aplikována na dva soubory zkoumaných osob – prvním souborem byli žáci školy a druhým členové redakčního týmu školního časopisu.

Základní cíle k této části, jež byly uvedeny v úvodu práce, byly rozděleny k příslušným výzkumným vzorkům respondentů. U žáků byl zjišťován jejich názor na možnosti rozvíjení klíčových kompetencí prací ve školním časopisu a jejich zájem o tematiku

a zaměření školního časopisu v prvním šetření. Zjištěné výsledky korespondovaly se závěry evaluací jednotlivých fází projektu.

U sondáže II mezi žáky byla zjišťována zejm. spokojenost se zveřejňovanými rubrikami a s obsahem časopisu, s kvalitou práce redaktorů a byla zkoumána spokojenost s jeho kvalitou a byly pro výzkum více specifikovány rozvíjené klíčové kompetence a při vyhodnocení tak byl zpřesněn názor na jejich rozvíjení. Při srovnání výsledků první a druhé sondáže bylo zjištěno, že zejm. v otázce rozvíjených kompetencí jsou názory žáků jednotné a rozvoj očekávají v oblastech, kde i samotným projektem byl zaznamenán největší rozvoj (např. komunikativní dovednosti, schopnost prezentovat vlastní názory aj.). Předpokládané cíle kurikulárních dokumentů v oblastech klíčových kompetencí i mediální výchovy byly prací průběžně rozvíjeny a naplňovány, což vyplynulo především z evaluací projektu, a žáci si tuto skutečnost v jejich dílčích částech uvědomují.

Hodnocení kvality časopisu i práce redakce je ze strany žáků spíše pozitivní, ale s převládajícím názorem, že by bylo žádoucí některé drobné změny provést. Práce redaktorů je žáky ceněna a uznávána.

U sondáží I a II mezi redaktory časopisu byly výzkumnými otázkami zjištěny následující skutečnosti: 1) motivací redaktorů pro práci ve školním časopisu byly zejm. možnosti získání nových dovedností, zkušeností a kontaktů, u převážné většiny nevzešla motivace z doporučení od učitelů školy, 2) jejich názor na rozvíjení kompetencí prací v časopisu u nich samotných byl v korespondenci s výsledky zjištěnými u žáků školy (převládající odpovědi byly u obou zkoumaných vzorků přibližně stejné) a 3) jako problematické oblasti nejvíce spatřují dodržování termínů uzávěrek a odevzdávání dílčích úkolů a odpovědnost za svou práci, tento závěr ze sondáže byl porovnán s výsledky evaluací a bylo zjištěno, že mezi výsledky panuje shoda, neboť v těchto oblastech se během projektu vyskytly největší obtíže.

Základní orientační analýza schopností zpracovat určitá témata či úkoly byla provedena při deskripci vlastního projektu a prokázala, že členové redakce jsou schopni zadané úkoly splnit, avšak objevují si i vážnější problémy při zpracování a zvládnutí zadaného úkolu. Co se týká samostatnosti při výběru tématu článků, bylo zjištěno, že redakční tým je schopen přicházet s vlastními kreativními nápady a přispívat tak k rozvoji časopisu a k naplňování jeho cílů.

Cíle, jež byly stanoveny pro obě části této diplomové práce byly v jejich průběhu úspěšně naplněny a byly z nich vyvozeny adekvátní závěry.

Problematika projektového vyučování byla již dlouhodobě předmětem mého zájmu, věnovala jsem se jí teoreticky již v bakalářské práci a pro práci diplomovou jsem zvolila její praktické naplnění. V současné době se mnoho škol snaží zařadit zajímavé projekty do svých kurikul a přispět tak k naplňování dílčích cílů vzdělávání a hodnotnému všestrannému rozvoji žáků. Jak již bylo naznačeno v úvodu práce, současný dlouhodobě vnímaný trend rozvoje médií vyžadoval zařazení mediální výchovy jako jednoho z průřezových témat do vzdělávacích programů škol. Využití těchto faktů pro vytvoření diplomového projektu bylo proto vhodným řešením.

Projekty samy o sobě jsou velmi náročné metody na časové i materiální či finanční zabezpečení a tyto skutečnosti se projevovaly i při samotné práci během 14 měsíců projektu. Věřím, že studenti využijí získané zkušenosti a dovednosti i v budoucím studiu a případně i profesním životě. Práce na projektech tohoto typu vede k rozvoji nejen u participantů ze strany žáků, ale také u jejich koordinátorů, kteří rozvíjí své organizační schopnosti, komunikativní dovednosti, budují si autoritu a mnohé další. Nejen pro začínající učitele je projekt tohoto typu velmi náročný, ale je možné jeho prostřednictvím získat vhodné praktické zkušenosti, jež je možné využít v budoucích aktivitách.

I přes problémy, jež nastaly v jednotlivých etapách, hodnotím projekt školního časopisu jako velmi přínosný jak pro žáky, tak i pro ostatní participující osoby, jež byly s časopisem, jeho tvorbou nebo distribucí jakkoliv spojeny, a věřím, že o projekt školního časopisu bude i v budoucnu ze strany studentů stejný zájem, jako byl doposud.

Seznam použitých pramenů

1. BARTOŠEK, J., DAŇKOVÁ, H. *Žurnalistika a škola: příručka pro učitele mediální výchovy*. Vyd. 2. Frýdek-Místek: Václav Daněk, 2010. 207 s. ISBN 978-80-254-6459-5.
2. BÍNA, D. a kol. *Výchova k mediální gramotnosti*. V Českých Budějovicích: Jihočeská univerzita, 2005. 103 s. ISBN 80-7040-844-8.
3. BRYCHNÁČOVÁ, E. *Environmentální a mediální výchova ve vzdělávací oblasti Člověk a zdraví*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. 46 s. ISBN 978-80-244-1770-7.
4. BURTON, G., JIRÁK, J. *Úvod do studia médií*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2001. 391 s. ISBN 80-85947-67-6.
5. CVACH, R., Renata JANDOVÁ. Kurikulární reforma školství: Dvojúrovňové kurikulární dokumenty (státní a školní úroveň): Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (RVP ZV) a tvorba Školních vzdělávacích programů (ŠVP). In: *Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích: Pedagogická fakulta* [online]. [cit. 2012-04-05]. Dostupné z: <<http://www.pf.jcu.cz/research/svp/rvp-kr.php>>.
6. ČECHOVÁ, M., KRČMOVÁ, M., MINÁŘOVÁ, E. *Současná stylistika*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008. 381 s. ISBN 978-80-7106-961-4.
7. DOČEKALOVÁ, M. *Tvůrčí psaní pro každého. Jak psát pro noviny a časopisy, jak vymyslet dobrý příběh: praktická cvičení*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006. 152 s. ISBN 80-247-1602-X.
8. FIŠER, Z. *Tvůrčí psaní: malá učebnice technik tvůrčího psaní*. Brno: Paido, 2001. 164 s. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-85931-99-0.
9. FRANK, T., JIRÁSKOVÁ, V. *K mediální výchově*. Praha: SPHV, 2008. 124 s. ISBN 978-80-904187-4-5.
10. GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. 207 s. ISBN 80-85931-79-6.
11. HORÁČKOVÁ, Pavlína. Publicistický styl. *Metodický portál: Digitální učební materiály* [online]. 16. 08. 2010, [cit. 2012-04-01]. Dostupný z WWW: <<http://dum.rvp.cz/materialy/publicisticky-styl.html>>. ISSN 1802-4785.
12. HORÁK, F., CHRÁSKA, M. *Úvod do metodologie pedagogického výzkumu*. První vyd. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1989. 169 s.
13. CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

14. HUBÁČEK, J., JANDOVÁ, E., SVOBODOVÁ, J. *Čeština pro učitele*. Vydání třetí. Vademecum bohemiae, 2002. 323 s. ISBN 80-86041-30-1.
15. Interní dokument školy – *Školní vzdělávací program – Nižší stupeň*.
16. Interní dokument školy – *Školní vzdělávací program – Vyšší stupeň*.
17. Interní dokument školy – *Výroční zpráva 2010/2011*.
18. KARLÍK, Petr, ed. et al. *Příruční mluvnice češtiny; editor*. Vyd. 2., opr. 1. dotisk. Praha: Lidové noviny, 1997. 799 s. ISBN 80-7106-134-4.
19. KOTÁSEK, J. a kol. (MŠMT ČR). *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha*. Praha: Tauris, 2001. 98 s. ISBN 80-211-0372-8.
20. KONČELÍK, J., VEČEŘA, P., ORSÁG, P. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. 310 s. ISBN 978-80-7367-698-8.
21. KUNCZIK, M. *Základy masové komunikace*. Praha: Karolinum, 1995. 307 s. ISBN 80-718-4134-X.
22. MAŇÁK, J., ŠVEC, V. *Výukové metody*. Brno: Paido – edice pedagogické literatury, 2003. str. 168. ISBN 80-7315-039-5.
23. MIČIENKA, M., JIRÁK, J. a kol. *Rozumět médiím: základy mediální výchovy pro učitele*. Vyd. 1. [Praha]: Partners Czech, c2006. 218 s. ISBN 80-239-6762-2.
24. MIČIENKA, M., JIRÁK, J. a kol. *Základy mediální výchovy*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007. 295 s. ISBN 978-80-7367-315-4.
25. MŠMT ČR. *Vzdělávací program Národní škola: vzdělávací program pro 1.-9. ročník základního vzdělávání*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1997. 162 s. ISBN 80-042-6683-5.
26. MŠMT ČR. *Vzdělávací program Obecná škola: pojetí obecné školy: učební osnovy obecné školy*. 4. upr. vyd. Praha: Portál, 1996. 270 s. ISBN 80-717-8106-1.
27. MŠMT ČR. *Vzdělávací program Základní škola: včetně osnov ekologického přírodopisu, osnov volitelných předmětů, úprav a doplňků, učebních plánů s rozšířeným vyučováním*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Praha: Nakladatelství Fortuna, 2003. 343 s. ISBN 80-716-8595-X.
28. NAVRÁTILOVÁ, S., JEŘÁBKOVÁ, O. *Základy žurnalistiky pro redaktory studentských časopisů*. Vyd. 1. Praha: Otevřená společnost ve spolupráci se Sdružením dětí a mládeže Horní Slavkov, 2004. 63 s. ISBN 80-903331-4-1.
29. NIKLESOVÁ, E. *Teorie a východiska současné mediální výchovy*. V Českých Budějovicích: Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 2007. 140 s. ISBN 978-80-7040-995-4.

30. *Ottova všeobecná encyklopedie ve dvou svazcích*. Vyd. 1. Praha: Cesty, 2003. 2 sv. ISBN 80-7181-959-X.
31. POSPÍŠIL, J., ZÁVODNÁ, L. S. *Mediální výchova (učebnice)*. Kralice na Hané: Computer Media, 2009. 88 s. ISBN 978-80-7402-022-3.
32. PRÁŠILOVÁ, M. *Tvorba vzdělávacího programu*. Praha: Triton, 2006. 191 s. ISBN 80-725-4712-7.
33. PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. 3. rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2001. 322 s. ISBN 80-717-8579-2.
34. PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003. 322 s. ISBN 80-717-8772-8.
35. PRŮCHA, J. (ed.). *Pedagogická encyklopedie*. Vydání první. Praha: Portál, 2009. 936 s. ISBN 978-80-7367-546-2.
36. REIFOVÁ, I. *Slovník mediální komunikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004. 328 s. ISBN 80-7178-926-7.
37. ROTH, J. *Mediální výchova v Čechách: tištěná média*. Praha: Tutor, 2005. 118 s. ISBN 80-867-0025-9.
38. RUß-MOHL, S., BAKIČOVÁ, H. *Žurnalistika: Kompletní průvodce praktickou žurnalistikou*. První vydání. Praha: Grada Publishing, 2005. 316 s. ISBN 80-247-0158-8.
39. RUTOVÁ, N. (ed.). *Média tvořivě pro II. stupeň ZŠ a střední školy: Metodická příručka mediální výchovy*. Kladno : AISIS, 2008. 321 s. ISBN 978-80-904071-1-4.
40. *Rámcový vzdělávací program pro gymnázia*. [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2007. 100 s. [cit. 2012-04-01]. Dostupné z WWW: <http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPG-2007-07_final.pdf>. ISBN 978-80-87000-11-3.
41. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2007. 126 s. [cit. 2012-04-01]. Dostupné z WWW: <http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV_2007-07.pdf>.
42. SARKÖZI, R. Jak se pozná kvalitní školní časopis – 1. díl – Desatero zásad. *Čtenářská gramotnost a projektové vyučování* [online]. 23. 2. 2011 [cit. 2012-04-01]. Dostupné z: <<http://www.ctenarska-gramotnost.cz/medialni-vychova/mv-casopisy/kvalitni-casopis-1>>.
43. SKUTIL, M. *Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011. 256 s. ISBN 978-80-7367-778-7.
44. TUŠER, A. a kol. *Vydáváme školský časopis*. Druhé rozšířené vydanie. Zvolen: Krajská knižnica Ľ. Štúra vo Zvolene a Televízia Markíza, 2005. 146 s. ISBN 80-85136-34-1.

45. Tvorba školního vzdělávacího programu: URBÁNEK, Vladimír. Tvorba školního vzdělávacího programu z pohledu koordinátora. *Metodický portál: Články* [online]. 22. 02. 2010, [cit. 2012-02-04]. Dostupný z WWW: <<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/O/4616/TVORBA-SKOLNIHO-VZDELAVACIHO-PROGRAMU-Z-POHLEDU-KOORDINATORA.html>>. ISSN 1802-4785.
46. VERNER, Pavel. *Mediální výchova: průřezové téma*. 1. vyd. Úvaly: Albra, 2007. 106 s. ISBN 978-80-7361-042-5.
47. VERNER, Pavel. *Úvod do praktické žurnalistiky*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2007. 80 s. ISBN 978-80-86723-36-5.
48. VERNER, Pavel. *Úvod do praktické žurnalistiky*. Vyd. 2., přeprac. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2010. 96 s. ISBN 978-80-86723-87-7.
49. WOJNAR, P., ZMRZLÍK, B. *Jak se dělá školní časopis aneb Školní časopisy pod lupou*. Karviná – Hranice: Základní škola, Mendlova, 1998.
50. ZEMAN, V. (ed.). *Reforma školství v České republice*. Praha: Člověk v tísni – společnost při ČT, 2006. 32 s.

Seznam příloh

- Příloha č. 1 – Cíle základního vzdělávání
- Příloha č. 2 – Klíčové kompetence RVP ZV
- Příloha č. 3 – Klíčové kompetence RVP G
- Příloha č. 4 – Dotazník I – žáci školy
- Příloha č. 5 – Reklamní slogany – pracovní list
- Příloha č. 6 – Pozvánka na první schůzi redakce – plakát
- Příloha č. 7 – Přihláška do kroužku
- Příloha č. 8 – Struktura redakce při založení časopisu
- Příloha č. 9 – Ukázka strany vyrobené v programu Photoshop
- Příloha č. 10 – Originál prvního čísla časopisu Bi/ystro
- Příloha č. 11 – Pracovní list pro redakci č. 1 – ukázky úkolů
- Příloha č. 12 – Originál druhého čísla časopisu Bi/ystro
- Příloha č. 13 – Stanovy redakce, verze před změnou
- Příloha č. 14 – Originál třetího čísla časopisu Bi/ystro (původní verze)
- Příloha č. 15 – Originál třetího čísla časopisu Bi/ystro (opravená verze)
- Příloha č. 16 – Náborový plakát
- Příloha č. 17 – Originál čtvrtého čísla časopisu Bi/ystro
- Příloha č. 18 – Originál pátého čísla časopisu Bi/ystro
- Příloha č. 19 – Originál šestého čísla časopisu Bi/ystro
- Příloha č. 20 – Dotazník II – žáci školy
- Příloha č. 21 – Dotazník I – redakce časopisu
- Příloha č. 22 – Dotazník II – redakce časopisu

Pozn.: Přílohy č. 10, 12, 14, 15, 17 a 18 jsou uloženy v zadní kapse diplomové práce a ve formátu .pdf jako součást přiloženého CD.

Seznam obrazového materiálu, Seznam tabulek a Seznam grafů

Seznam obrazového materiálu

Obrázek č. 1: Bi/ystro logo – tmavá verze

Obrázek č. 2: Bi/ystro logo – světlá verze

Obrázek č. 3: Ukázka číslování strany sudé

Obrázek č. 4: Ukázka číslování strany liché

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Návrhy na název školního časopisu

Tabulka č. 2: Názor na rozvíjení kompetencí prací ve školním časopisu – sondáž I - žáci

Tabulka č. 3: Názor, zda má každá škola mít školní časopis – sondáž I – žáci

Tabulka č. 4: Zájem o rubriky ve školním časopisu – sondáž I - žáci

Tabulka č. 5: Názor na rozvíjení kompetencí prací ve školním časopisu – sondáž II – žáci

Tabulka č. 6: Pořizování školního časopisu – sondáž II – žáci

Tabulka č. 7: Spokojenost se současnými rubrikami v časopise Bi/ystro – sondáž II – žáci

Tabulka č. 8: Chybějící rubriky ve školním časopisu Bi/ystro – sondáž II - žáci

Tabulka č. 9: Hodnocení práce redakce – sondáž II – žáci

Tabulka č. 10: Hodnocení školního časopisu – sondáž II – žáci

Tabulka č. 11: Očekávání redaktorů od práce ve školním časopisu – sondáž I – redakce časopisu

Tabulka č. 12: Motivace pro práci ve školním časopisu – sondáž I – redakce časopisu

Tabulka č. 13: Vstupní dovednosti a znalosti členů redakce – sondáž I – redakce časopisu

Tabulka č. 14: Názor na rozvíjení kompetencí prací ve školním časopisu u členů redakčního týmu – sondáž II – redakce časopisu

Tabulka č. 15: Vnímané problematické oblasti při tvorbě časopisu – sondáž II – redakce časopisu

Seznam grafů

Graf č. 1: Rozložení nákladů na výrobu časopisu

Seznam zkratek

Zde uvádíme pouze zkratky oficiálních dokumentů, institucí apod., běžně užívané zkratky, jako jsou tj., atp., atd., aj. a další, nesepisujeme do tohoto seznamu.

MŠMT ČR – Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy České republiky

RVP ZV – Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

RVP G – Rámcový vzdělávací program pro gymnázia

ŠVP – Školní vzdělávací program

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 – Cíle základního vzdělávání

Cíle základního vzdělávání jsou následující:

- „Umožnit žákům osvojit si strategie učení a motivovat je pro celoživotní učení,
- podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů,
- vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci,
- rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých,
- připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svébytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a naplňovali své povinnosti,
- vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací; rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, prostředí i k přírodě,
- učit žáky aktivně rozvíjet a chránit fyzické duševní a sociální zdraví a být za ně odpovědný,
- vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi, pomáhat žákům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s rozvíjenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci.“ (RVP ZV, 2007, s. 12-13)

Příloha č. 2 – Klíčové kompetence RVP ZV (zestručněno, komentováno)

- *Kompetence k učení* (hovoří o tom, že na konci základního vzdělávání /pozn. dále jen ZV/ je žák schopen zvládat učební strategie a umí zvolit vhodný způsob zpracovávání informací, umí operovat s obecně užívanými termíny a dokáže je propojit s jinými skutečnostmi do širších celků, k učení má pozitivní postoj a dokáže provádět autoevaluaci a objektivně ohodnotit pokrok svůj i lidí okolo sebe, je schopen vést smysluplnou diskuzi)
- *Kompetence k řešení problémů* (na konci ZV umí identifikovat problémy školní i mimoškolní a umí k nim zaujmout stanovisko a naplánovat samostatně strategii jejich vyřešení pomocí vhodných prostředků a způsobů, dokáže vyhledávat informace, které pomohou k vyřešení problému a pracovat s nimi, využívá mj. i logického myšlení, nevzdá se po prvním neúspěchu, dovede problémy řešit bez pomoci druhých, výsledky svého řešení si ověřuje a dokáže opětovně na shodné či podobné situace použít stejný postup řešení, nejedná ukvapeně a veškerá rozhodnutí si předem důkladně promyslí, je schopen obhájit si své názory a svá rozhodnutí a uvědomuje si odpovědnost, kterou jejich přijetím na sebe přebírá),
- *Kompetence komunikativní* (žák na konci ZV dokáže formulovat a vyjadřovat své myšlenky, pocity, názory, dokáže je řadit logicky, výstižně, souvisle a kultivovaně se vyjadřovat – jak ústně, tak i písemně, dokáže se zapojit do diskuze a dodržovat její pravidla, svůj názor dovede obhájit a srozumitelně vyjádřit, při práci s textem dokáže postihnout jeho smysl, vést si o něm smysluplné záznamy, rozumí i obrazovému materiálu, gestům, zvukům, dovede využívat nejrůznější komunikační nástroje a média ke svému rozvoji i ke komunikaci s okolním světem, rozvojem komunikačních dovedností dovede vytvářet kvalitní vztahy s lidmi a spolupracovat s nimi),
- *Kompetence sociální a personální* (žák na konci ZV je schopen pracovat ve skupině, vytvářet v týmu i s pedagogy pravidla, dokáže přijmout roli ve skupině a plnit očekávané povinnosti vyplývající z tohoto postavení, vytváří pozitivní pracovní klima ve skupině při práci i diskuzi, dovede vyslechnout názory druhých a ocenit je, respektovat je a vzít si z nich pro sebe poučení, pozitivní představou o sobě samém podporuje svou sebedůvěru a svým jednáním a chováním dosahuje pocitu sebeuspokojení a sebeúcty),

- *Kompetence občanské* (žák na konci ZV respektuje své okolí a názory druhých lidí, odmítá násilné chování aktivně i pasivně, zná svá práva a povinnosti a dodržuje je, je schopen pomoci a jedná odpovědně v krizových situacích, má pozitivní vztah ke kulturnímu i historickému dědictví, zná problematiku ochrany přírody a zasazuje se o její údržbu),
- *Kompetence pracovní* (žák pracuje účelně a účinně s různými druhy materiálů, nástroji a vybavením, dodržuje podmínky a zásady bezpečnosti práce, využívá své teoretické znalosti při provádění pracovních činností, na základě svých dovedností a schopností se rozhoduje uváženě o své další profesní budoucnosti, orientuje se v základech podnikatelského minima a je si vědom rizik tohoto podnikání).

Příloha č. 3 – Klíčové kompetence RVP G (komentováno, zestručněno)

- *kompetence k učení* – na konci středoškolského gymnaziálního vzdělání (dále jen GV) by měl žák být schopen své činnosti smysluplně organizovat a řídit a využívat je účelně jako prostředku pro svou seberealizaci, získané informace kriticky zhodnotit a tvůrčím způsobem zpracovat, rovněž hodnocení dosažených cílů je schopen evaluovat,
- *kompetence k řešení problémů* – na konci GV dokáže problémy rozpoznat a stanovit jejich příčiny, je schopen vytvoření hypotéz a navrhnout koncepci řešení, vědomosti, získané v předchozích obdobích, využívá dříve získaných zkušeností a poznatků a aplikuje je na dané situace, při argumentaci je schopen najít argumenty pro podložení svých tvrzení a obhajovat vlastní vyvozené závěry, je otevřený i k alternativním/různým typům řešení, je schopen náhledu na problém z více úhlů, rizika, které jsou spojeny se danými řešenými situacemi, je schopen analyzovat a najít pozitiva i negativa pro různé varianty řešení,
- *kompetence komunikativní* – na konci GV je schopen komunikace na různých úrovních, ovládá verbální i neverbální komunikaci, včetně komunikace pomocí symbolů a grafických znaků, odborný jazyk používá bez výraznějších problémů v adekvátních situacích, využívá nejrůznější moderní informační technologie, v mluvených i psaných projevech se vyjadřuje srozumitelně a dokáže svůj komunikační styl přizpůsobit znalostem a dovednostem svého komunikačního partnera, ovládá orientaci v komunikačních situacích a je schopen interpretace sdělovaných faktů,
- *kompetence sociální a personální* – na konci GV je schopen sebehodnocení a reálného posouzení svých fyzických i psychických možností, životní priority si stanovuje s ohledem na své dispozice, zájmy a životní podmínky, je schopen odhadu dopadu svého jednání a preventivní korekce případných chybných kroků, adaptační schopnosti na měnící se podmínky má rozvinuty, při práci ve skupině napomáhá k naplňování stanovených cílů, mezilidské vztahy udržuje v pozitivní rovině, je tolerantní vůči druhým osobám, veškerá rozhodnutí činí na základě vlastního uvážení,
- *kompetence občanské* – na konci GV dokáže najít rovnováhu mezi zájmy osobními, zájmy skupiny, jejímž je členem, i zájmy široké veřejnosti, jedná v souladu s nimi a jedná uváženě, své chování koriguje takovým způsobem, aby nepoškozoval

přírodu a kulturní bohatství, chová úctu a respekt k názorů a hodnotám druhých osob, zajímá se o kulturní a duchovní hodnoty a prohlubuje jejich znalosti, popř. spoluvytváří tyto hodnoty, je si vědom svých práv, ale i povinností, hájí práva nejen své, ale i jiných, jsou-li nějakým způsobem potlačována, v rizikových a krizových situacích jedná s rozmyslem a je schopen ostatním nabídnout svou pomoc, zajímá se o dění ve svém okolí,

- *kompetence k podnikavosti* – na konci GV jedná při dosahování svých cílů odpovědně, cílevědomě a využívá všech svých schopností k dosažení požadovaných met, vhodně rozvíjí své kompetence a snaží se odhadovat své profesní možnosti, podporuje aktivní činnost, kreativní přístup, inovativnost, zajišťuje si a kriticky hodnotí informace ohledně nabídek pracovního trhu, při jakékoliv činnosti eviduje své úspěchy i neúspěchy a koriguje dle toho své další jednání, je odpovědný za své chování a je ochoten a schopen nést rizika, jež plynou ze situací, k oblasti podnikání se staví otevřeným, avšak obezřetným způsobem, kriticky hodnotí své možnosti a schopnosti.

Příloha č. 4 – Dotazník I – žáci školy

Milá studentko, milý studente,

jmenuji se Pavlína Lišovská a jsem studentkou 1. ročníku navazujícího magisterského studia oborů český jazyk a výchova ke zdraví na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.

Do rukou se Vám dostává dotazník, který slouží jako vstupní šetření k mé diplomové práci, která se zabývá problematikou naplňování cílů rámcového vzdělávacího programu (resp. naplňování cílů jeho průřezového tématu Mediální výchovy) a problematikou školních časopisů.

Informace získané z vyhodnocení tohoto dotazníku budou použity jen v mé diplomové práci a budou sloužit k následnému koncipování diplomového projektu, jenž bude následně realizován. Dotazník je anonymní. Jeho vyplnění Vám zabere maximálně deset minut.

Případné nejasnosti a dotazy Vám ráda zodpovím.

Děkuji předem za pomoc a za Váš čas

Pavlína Lišovská

Část I – základní údaje:

1. Jste žena X muž? (hodící se prosím zakřížkujte)

☐ Žena	☐	☐ Muž	☐
-------------------------------	--------------------------	------------------------------	--------------------------

2. Který ročník navštěvujete? (vyberte z nabízených možností a zaškrtněte ji prosím)

☐ 1. ročník osmiletého studia	☐	☐ 2. ročník osmiletého studia	☐
☐ 3. ročník osmiletého studia	☐	☐ 4. ročník osmiletého studia	☐
☐ 5. ročník osmiletého studia/1. ročník čtyřletého studia	☐	☐ 6. ročník osmiletého studia/2. ročník čtyřletého studia	☐
☐ 7. ročník osmiletého studia/3. ročník čtyřletého studia	☐	☐ 8. ročník osmiletého studia/4. ročník čtyřletého studia	☐

Část II – Mediální výchova:

3. Ve kterých oblastech je podle Vás možné se nejvíce zdokonalit, když spolupracujete na vytváření novin či časopisu? Vyberte tři možnosti a označte je prosím křížkem.

☐ Vyjadřovací schopnosti	☐	☐ Samostatná práce	☐
☐ Vnímání realita X fikce	☐	☐ Manipulace s ostatními lidmi	☐
☐ Komunikativní dovednosti	☐	☐ Nestrannost	☐
☐ Práce v týmech	☐	☐ Prezentace vlastních názorů	☐
☐ Práce s informacemi	☐	☐ Žádná oblast = nezdokonaluje se nic	☐
☐ Cílevědomost	☐	☐ Žádná z uvedených možností = jiné (prosím, uveďte pod tabulku)	☐

Jiné:

4. Jaké vlastnosti/kompetence by měl podle Vás mít správný redaktor? Vyberte z nabídky tři možnosti.

Nestrannost		Zvídavost	
Akčnost		Nekonfliktnost	
Dravost (i negativní)		Schopnost samostatně pracovat	
Schopnost pracovat v týmu		Kreativnost	
Ovládání spisovného jazyka		Zájem o dění okolo sebe	
Všeobecný přehled		Jiné (prosím uveďte pod tabulku)	

Jiné:

5. Otázka k zamyšlení – v rámci školního vzdělávacího programu máte zařazeno jako jedno z průřezových témat (tj. téma, které se prolíná více či méně všemi předměty) Mediální výchovu. Dokázali byste STRUČNĚ vysvětlit, čemu se v rámci tohoto tématu učíte? Co u Vás rozvíjí?

Prostor pro vyjádření:

Část III – Školní časopisy:

6. Myslíte si, že by každá škola měla mít svůj školní časopis? (vybranou odpověď prosím zakřížkujte)

Určitě ano		Spíše ano		Spíše ne		Určitě ne	
------------	--	-----------	--	----------	--	-----------	--

7. Zdůvodněte STRUČNĚ svou odpověď u otázky č. 6.

Důvod:

Společné zadání k otázkám č. 8 a č. 9: Představte si ideální školní časopis.

8. Jaké rubriky by v něm podle Vás neměly chybět?

1.	Aktuality ze života školy		8.	Práce studentů (školní)	
2.	Aktuality „z okolí“ (město, region, ...)		9.	Studentské soutěže (výsledky, pozvánky...)	
3.	Akce školy		10.	Recenze (knihy, filmy, divadlo...)	
4.	Sport		11.	Studijní materiály	
5.	Kulturní akce		12.	Recepty	
6.	Inzeráty (prodej učebnic aj.)		13.	Jiné (uveďte prosím pod tabulku)	
7.	Učitelský list (prostor pro vzkazy od učitelů atp.)				

Jiné:

9. Jaké zaměření by měl mít – které požadavky by měl naplňovat?

Informovat		Bavit	
Přesvědčovat		Jiné (uved'te prosím pod tabulku)	

Jiné:

10. Ve škole bude vznikat nový školní časopis – máte zájem v něm pracovat? Přidáte se k nám?

Určitě ano		Spíše ano		Spíše ne		Určitě ne	
------------	--	-----------	--	----------	--	-----------	--

Děkuji za Váš čas!

Příloha č. 5 – Reklamní slogany – pracovní list

Reklamní slogany

V následující tabulce jsou napsány nedokončené reklamní slogany, s nimiž se můžeme v současnosti setkat v televizi, rádiích, novinách a časopisech.

Vášim úkolem bude dokončit slogany a přijít na to, které firmy a společnosti je využívají.

-	<i>Reklamní slogan</i>	<i>Firma, značka</i>
1.	Kočky by kupovaly	
2.	 - je prostě to nejlepší.	
3.	Užij si svých pět	
4.	Dej si pauzu – dej si	
5.	 – Vaše čokoládová hvězda.	
6.	Aby Váš motor skvěle	
7.	 - skvrn a špíny se zbavíš.	
8.	 už není.	
9.	 - důkaz místo slibů.	
10.	 - přírodní síla hořčíku.	
11.	 - najdu tam, co neznám.	
12.	 vám dává křídla.	
13.	 - Když ji miluješ, není co řešit.	
14.	 - banka pro život.	
15.	 ti sedne. Tečka.	
16.	 - Takže buď... Anebo...	
17.	 - energie sbalená na cesty.	
18.	 - poctivá káva.	
19.	 - tu chuť prostě miluju.	
20.	 - řekne více než tisíc slov.	

(zdroj: Mičienka, Jirák – Rozumět médiím, 2006)

nový!

EASOPIIS

všem kreativcům!

první setkání
pátek 11. 2. 2011
15:00 v aule

Program

- vyhodnocení *dotazníků* z Babylonu
- mediální *aktivity a hry*
- vytvoření *redakce* (volba šéfredaktora a redaktorů rubrik)
- tvorba a schvalování *stanov*

fotky

články

básně

vtipy

aktuality

malby

eseje

tvorba

sport

události

povídky

*i na nové zájemce se
těší Pája Lišovská :)*

Pavluse.L@seznam.cz

Příloha č. 7 – Přihláška do kroužku

Školní časopis

Závazně se přihlašuji do nepovinného kroužku Školní časopis. Odevzdáním této přihlášky se zároveň zavazuji dodržovat stanovy redakce, které si nově vzniklá redakce ustanoví na svém druhém setkání a které budou v souladu s Etickým kodexem novináře, jenž schválil Syndikát novinářů ČR.

Svou práci pro časopis budu plnit svědomitě a nebudu jí poškozovat své jméno, druhé osoby, jméno školy ani časopisu samotného.

Práci pro časopis budu tvořit ve svém volném čase po splnění studijních povinností. Školní časopis nebudu používat jako omluvenku pro své absence a nesplnění studijních povinností.

Pokud bude nutné někoho uvolnit z vyučovací hodiny, bude tuto záležitost VŽDY domlouvat vedoucí kroužku s vedením školy a v dostatečném předstihu.

Jméno a příjmení studenta: _____

Datum narození: _____ Ročník: _____ Školní rok: _____

Kontakty na studenta:

- e-mail: _____

- tel. číslo (mobil): _____ - _____

Podpis studenta: _____

Kontakt na jednoho z rodičů (u nezletilých studentů):

- jméno a příjmení matky/otce: _____

- tel. číslo/e-mail: _____

Podpis zákonného zástupce (u nezl. studentů): _____

Příloha č. 8 – Struktura redakce při jejím založení

(pozn.: někteří členové se dopisovali k rubrikám postupně a nejsou uvedeni v tomto výčtu, jména uvedená v hovorově nebo formou přezdívek jsou součástí původního dokumentu, proto jsme jen neměnili)

Šéfredaktor:

- Richard Antl

Zástupce šéfredaktora:

- Ondra Dvořáček

Básně:

- Elis Cetkovská
- Tom Oxy Průdek

Dění školy (studentský sněm atd.):

- Míša Žůrková

Fejetony:

- Tom Oxy Průdek
- Terka Domanská
- Libor Zvěďělík
- Ája Mochtřáková

Fotografie:

- Lenka Koldová
- Carol Jiráská

Grafika - konečná:

- ???

Interview:

- Ája Mochtřáková

Korektury:

- Pavlína Lišovská

Kritické a vtipné glosy + sloupky:

- Elis Cetkovská

Kultura - kino - recenze + otravování učitelů:

- Lenka Koldová

Kultura - hudba:

- Peťa Šimkovičová
- Elis Cetkovská
- Terka Domanská
- Lenka Koldová
- Ája Mochtřáková

Obrázky, malby, kresby, komixy:

- Zorka Hladíková
- Elis Cetkovská
- Libor Zvěďělík

Povídky:

- Terka Domanská
- Peťa Šimkovičová
- Richard Antl

Reportáže - kulturní akce, akce školy:

- Ondra Dvořáček
- Nikol Tomejšová

Sportovní rubrika:

- Ondra Dvořáček
- Nikol Tomejšová

Studentský list (zajímavé osobnosti, zajímavé koníčky aj.):

- společně

Učitelský list:

- společně (recepty, hlášky apod.)

Zvídavý student:

- Tom Oxy Průdek

Zábava (křížovky, vtipy, sudoku aj.):

- společně

Zajímavosti:

- Richard Antl

Ples

Navečer pátku 4. března pohltila břeclovský kulturní dům atmosféra letních parných dní a rozverných rytmů italské melodie. Všechny slečny se rázem proměnily v elegantní a noblesní dámy a mladíci v šarmantní jinochy, kteří se jinak ukrývají pod slupkou svých pravých civilních „já“.

Celá estráda oficiálně „vypukla“ se začátkem předtančení studentů třetího ročníku, jež neslo název Italská romance. Tři měsíce pečlivého tréninku se vyplatily a představení skončilo úspěšně. Choreografie byla poskládána ze společenských tanců, jak latinskoamerických, tak i ze standardních – a sice z vášnivé rumby, honosného valčíku, hravé cha-chy a energického jivu.

Druhým vstupem, který bylo možno zhlédnout po odbití desáté hodiny, byl taktéž výstup letošních „třefáků“, tentokrát s titulem V žáru letní noci. Tam se studenti předvedli v živé, krev rozproudující sambě, lambadě v podobě jivu a také ve volné choreografii na motivy letní lásky z nesmrtelné Pomády.

Před půlnocí, kdy už většina osazenstva měla pět očí včetně nosu a několik dvojníků, nastoupili na parket naši milovaní profesori, kteří své vrcholné číslo inspirovali známým českým filmem Účastníci zájezdu. Jejich výkony byly vskutku obdivuhodné. Od ladných a bezprostředních tanečních pohybů až po ty roztomile nemotorné.

Zábava této společenské akce se po celou noc zdámě držela na maximu. Mimo jiné na tom má svůj podíl i zdejší populární kapela The Teachers, která během večera vytrvale zajišťovala kvalitní hudební doprovod, za což jim beze sporu patří velký dík.

Za všechny studenty letošního předmaturitního ročníku bych dále chtěla poděkovat paním profesorkám Evě Krutákové a Markétě Cahové za jejich trpělivost, výdrž a nám poskytovanou pomoc. Nesporně pak také za vytvoření choreografie. Stejně tak děkujeme i paní profesorce Boženě Uhrové za její pečlivou práci na výzdobě prostorů, v nichž se ples odehrával... (I přes úsměvný fakt, že většina z dekoračních prvků byla v průběhu akce zkonzumována a hanebně „zcižena“ některými z „hladových“ návštěvníků.)

Do příštího roku přeji letošním studentům druhého ročníku hodně zdarů při organizaci plesu a ať jej mají alespoň tak vydařený, jako byl ten náš.

Autor : Alena Olivová

Příloha č. 11 – Pracovní list pro redakci č. 1 – ukázky vybraných úkolů

(zdroj: Horáčková, 2010; Dočekalová, 2006)

Úkol č. 5: Přečtěte si povídku uvedenou níže a napište na základě informací z ní co nejpřesnější příběh, který bude mít POUZE DESET SLOV (počítají se i předložky a spojky!!!).

(autor: Bruno Ferrero, ze sbírky „Příběhy pro potěchu duše“, vydalo nakl. Portál, Praha, 1996):

Dva vrabčáci si šťastně našli úkryt před zimou na jednom stromě. Tím stromem byla vrba. Jeden z vrabčáků se uhnízdil na samém vršíčku vrby, zatímco druhý si našel místečko dole, tam, kde se strom začínal rozvětlovat.

Po nějakém čase se chtěl horní vrabec začít kamarádit. Aby začal řeč, zaštěbetal: Čimčim, jak jsou ty listy krásně zelené!”

Vrabec zezdola to vzal jako provokaci. Suše se ozval: „Jsi snad slepý? Ty nevidíš, že listy jsou bílé?” Horní vrabec se rozzlobil: „Ty sám jsi slepý! Jsou zelené!” Dolní vrabec se zobákem zvednutým vzhůru rozčileně čimčaroval: „Sázím své peří z ocasu, že jsou bílé. Ty ničemu nerozumíš. Jsi blázen!”

Vrabec z vršku cítil, jak mu začíná vřít krev, nerozmýšlel se a vrhl se ke svému protivníkovi dolů, aby mu dal co proto. Druhý vrabec si to samozřejmě nenechal líbit, a tak poskakovali proti sobě, peří na krku vzteky naježené. Právě se do sebe chtěli pustit, ale ještě předtím zvedli hlavičky a podívali se vzhůru, aby každý z nich podpořil svou pravdu. Vrabčák, který sem sletěl shora, překvapením jen vydechl: „Čimčim, koukej, ony jsou skutečně bílé.” Obrátil se ke svému sokovi a nabídl mu: „Pojď se schválně podívat na ty listy seshora, tam, odkud jsem se na díval já předtím.”

A tak společně zalétli na vršek vrby a tentokrát začimčarovali společně: „Koukej, ty listy jsou zelené!”

Převyprávěný příběh:

Úkol č. 9: Na základě vlastního úsudku a zkušeností zhodnoťte následující tvrzení:

1. Publicistický styl ve veřejném styku užívá pouze písemný jazyk.	Ano	Ne
2. Publicistický styl seznamuje veřejnost s aktuálními událostmi.	Ano	Ne
3. Zaměřuje se na úzké vrstvy příjemců.	Ano	Ne
4. Ve zpravodajství nacházíme mnoho ustálených formulací.	Ano	Ne
5. Značně využívá automatizace a aktualizace.	Ano	Ne
6. Využívá pouze jazyk spisovný.	Ano	Ne
7. Hlavním cílem je srozumitelnost, originalita a stručnost.	Ano	Ne

Příloha č. 13 – Stanovy redakce, verze před změnou

1. Přijímání nových členů

Noví členové mohou být přijímáni průběžně. Po schválení redakcí budou přiřazeni k některé ze stávajících (příp. nově vzniklých) rubrik.

Do časopisu mohou přispívat i nečlenové redakce – svůj příspěvek odevzdají šéfredaktorovi/redaktorovi, který jej při předuzávěrce předloží ostatním členům redakce ke schválení.

2. Fungování časopisu

Všichni redaktori jsou odpovědni šéfredaktorovi.

3. Sankce

Pokud kdokoliv ze členů redakce nedodá bez omluvy svou práci do stanovené předuzávěrky, bude mu jedenkrát uděleno slovní napomenutí a svou práci bude muset dodat do termínu, který mu redakce stanoví.

V případě, že opakovaně dojde k nedodání práce bez omluvy, rozhodne redakce hlasováním o dalším postupu.

4. Periodicita

Časopis GBV bude vydáván jako občasník.

5. Systém tvorby časopisu

Šéfredaktorem bude stanoven termín předuzávěrky. V tomto termínu redaktori odevzdají svou práci. Společným výběrem a hlasováním budou vybrány příspěvky k dopracování či přepracování, které budou následně umístěny do časopisu.

Redaktori budou mít ode dne předuzávěrky 5 pracovních dnů na úpravy svých příspěvků. Bude provedena korektura. Poté budou články odevzdány a zkontrolovány při uzávěrce.

V den uzávěrky bude redakce společně sestavovat časopis, jeho vizuální podobu.

Poté bude číslo časopisu převedeno do formátu .pdf a odevzdáno šéfredaktorovi na tisk.

Tisk časopisu proběhne v následujících dvou dnech ode dne uzávěrky.

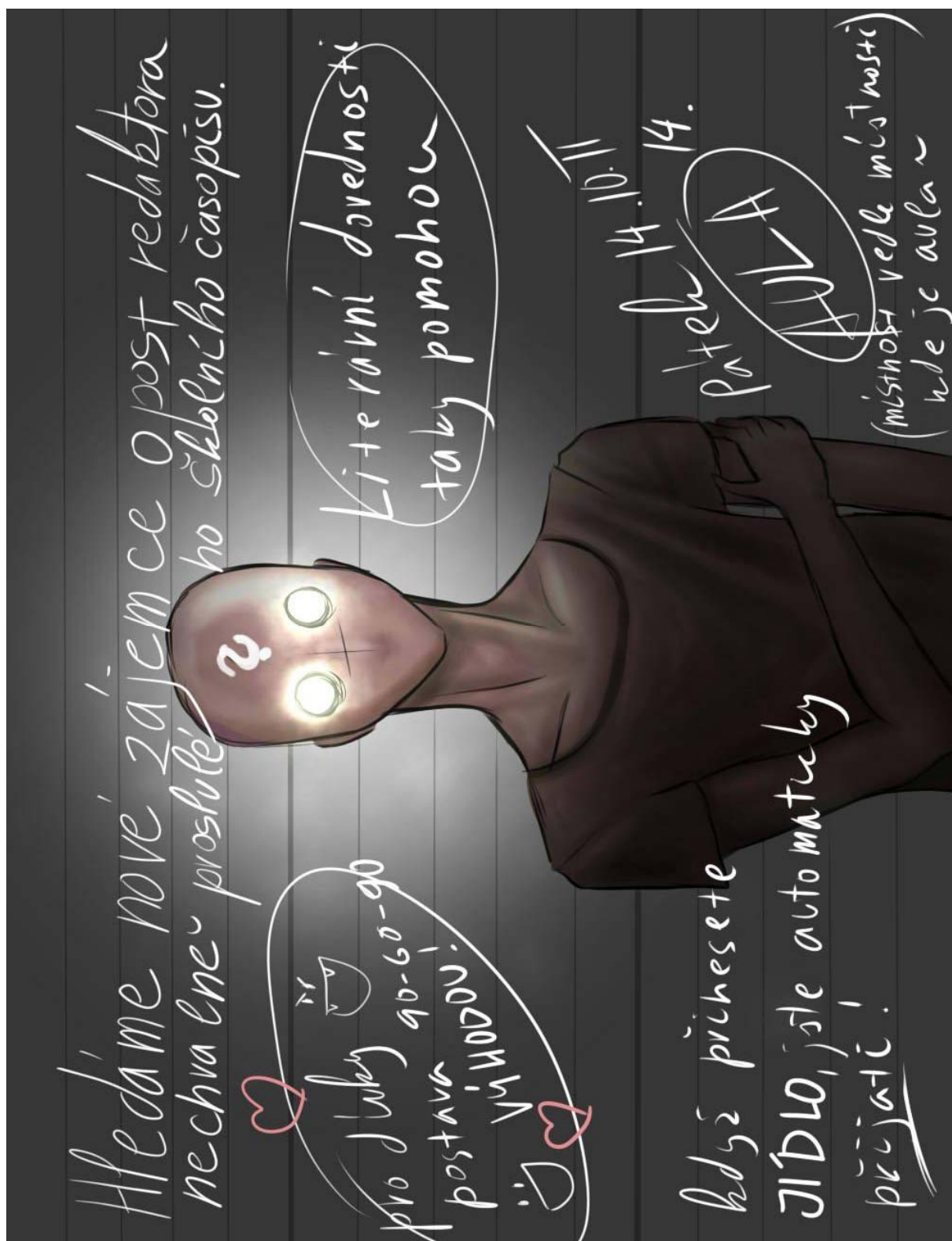
Poté půjde časopis do distribuce.

6. Schvalování redakčních záležitostí

Kvalifikovanou většinou (tj. min. 2/3 ze všech hlasů) budou schvalovány věci týkající se osoby šéfredaktora a členů redakce.

Nadpoloviční většinou absolutní (tj. více než 1/2 ze všech hlasů) budou schvalovány veškeré ostatní záležitosti Časopisu GBV.

Příloha č. 16 – Náborový plakát (autor: Zora Hladíková)

Příloha č. 20 – Dotazník II – žáci školy

Milá studentko, milý studente,

jmenuji se Pavlína Lišovská a jsem studentkou 2. ročníku navazujícího magisterského studia oborů český jazyk a výchova ke zdraví na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.

Do rukou se Vám dostává dotazník, který slouží jako výstupní šetření k mé diplomové práci, která se zabývá problematikou naplňování cílů rámcového vzdělávacího programu (resp. naplňování cílů jeho průřezového tématu Mediální výchova) a problematikou školních časopisů.

Informace získané z vyhodnocení tohoto dotazníku budou použity pouze v mé diplomové práci a budou sloužit k hodnocení projektu školního časopisu, jenž je na Vaší škole realizován jako dlouhodobý projekt. Dotazník je anonymní. Jeho vyplnění Vám zabere maximálně 10 minut.

Případné nejasnosti a dotazy Vám ráda zodpovím.

Děkuji předem za pomoc a za Váš čas

Pavlína Lišovská

Část I – základní údaje:

1. Jste žena X muž? (hodící se označte prosím tímto znakem ✕ do vymezeného prostoru v tabulce)

Žena		Muž	
------	--	-----	--

2. Který ročník navštěvujete? (zvolený údaj prosím zakroužkujte)

4.A/8	5.A/8	6.A/8	7.A/8	8.A/8	8.B/8	1.C/4	1.D/4	2.C/4	2.D/4	3.C/4	3.D/4	4.C/4	4.D/4
-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

3. Kupujete/čtete školní časopis? Odpověď označte prosím tímto znakem ✕ a uvedte pod tabulku důvod své volby:

Kupuji a čtu		Nekupuji, ale čtu		Nekupuji a nečtu	
--------------	--	-------------------	--	------------------	--

Důvod:

Část II – Mediální výchova/ Školní časopisy

Společné zadání pro otázky 4 – 5: V následujících otázkách budete mít na výběr vždy z několika možností. Budete moci zaškrtnout vždy libovolný počet položek. Vybrané položky označte prosím tímto znakem: ✕.

4. Která témata či rubriky Vám ve školním časopise vyhovují:

Možnosti	
Aktuality ze školy	
Aktuality z okolí školy	
Akce školy	
Sportovní akce školy	
Kultura (kino, koncerty, divadlo aj.)	
Práce studentů	
Studentské soutěže	
Recepty	
Jiné (uveďte prosím pod tabulku)	

Jiné:

5. Která témata Vám v časopise Bi/ystro chybí:

1.	Aktuality ze života školy		7.	Práce studentů (školní)	
2.	Aktuality „z okolí“ (město, region, ...)		8.	Studentské soutěže (výsledky, pozvánky...)	
3.	Akce školy		9.	Učitelův list (prostor pro vzkazy od učitelů atp.)	
4.	Sport		10.	Recenze (knihy, filmy, divadlo...)	
5.	Kulturní akce		11.	Studijní materiály	
6.	Inzeráty (prodej učebnic aj.)		12.	Jiné (uveďte prosím pod tabulku)	

Jiné:

Zadání pro otázku č. 6: Během školního roku 2010/2011 i 2011/2012 jste měli možnost setkat se se školním časopisem Bi/ystro. Otázka č. 6 se zabývá mírou rozvoje kompetencí (dovedností, znalostí) prostřednictvím práce ve školním časopisu. V tabulce je uveden výčet kompetencí, které se mohou touto prací rozvíjet. U každé položky vyberte takovou odpověď, která se nejvíce přibližuje Vašemu názoru na daný jev. Odpověď označte prosím tímto znakem: ✖ do příslušného políčka v tabulce.

Legenda ke škálám:

1 – určitě ano 2 – spíše ano 3 – nedovedu posoudit

4 – spíše ne 5 – určitě ne

6. Práci ve školním časopise se rozvíjí/ rozvíjejí:

MOŽNOST	1	2	3	4	5
Vyjadřovací schopnosti					
Vnímání reality X fikce					
Komunikativní dovednosti					
Schopnost práce v týmech					
Schopnost práce s informacemi					
Cílevědomost					
Schopnost samostatná práce					
Schopnost manipulovat s ostatními					
Nestrannost					
Schopnost prezentovat vlastní názory					
Schopnost řešit problémy					
Odpovědnost					
Schopnost pracovat bezpečně s technikou (PC, fotoaparát aj.)					
Nerozvíjí se žádná oblast					
Jiná možnost (prosím uveďte pod tabulku Vaši novou položku)					

Jiné:

Společné zadání pro otázky 7 – 8: V následujících otázkách budete mít na výběr vždy z několika možností, zvolte prosím pouze jednu. Vybranou položku zakroužkujte.

7. Práci ostatních studentů školy v redakci časopisu hodnotím jako:

1 – velmi kvalitní

4 – spíše nekvalitní, je potřeba více změn

2 – dobrou, ale změnil/a bych některé věci

5 – velmi nekvalitní

3 – nedovedu posoudit

Prostor pro vlastní názor:

8. Úroveň školního časopisu hodnotím jako:

1 - Velmi dobrou

2 – Spíše dobrou

3 – Nedovedu posoudit

4 – Spíše špatnou

5 – Velmi

špatnou

Děkuji za Váš čas ☺

Příloha č. 21 – Dotazník I – redakce časopisu

Ahoj,

právě ses začlenil/a mezi redaktory nového školního časopisu, gratuluji. ☺ Mé jméno už znáš i důvod, proč jsi sem dnes přišel/přišla.

Jelikož celá tato práce je součástí mé diplomky, ráda bych Tě poprosila o vyplnění tohoto dotazníku. Průběžně budeme dotazníky či rozhovory tady v redakci dělat, protože budu potřebovat zjistit, jaký vývoj v názorech, postojích, motivaci apod. se u vás všech odehrává.

Tento první dotazník se bude týkat Tvé motivace, proč jsi do časopisu přišel/přišla, s jakými znalostmi a zkušenostmi předchozími disponuješ, co od časopisu očekáváš.

Prosím, abys jej vyplnil/a sám/sama za sebe, od druhých neopisuj, potřebuji znáš jen Tvé názory. Hodně mi pomohou.

Dotazník bude anonymní, ale pokud se budeš chtít podepsat, tak mi to nevadí, alespoň budu vědět, jak kdo na tom je. Pokud se podepíšeš, nebude Tvé jméno nikde uvedeno, budu s touto informací disponovat jen já, nebudu ji šířit dále. Vyplň otázky a rozhodni se, zda se podepíšeš či ne. Vyplnění bude trvat max. deset minut.

Děkuji předem za pomoc.

Pavčina Lišovská

1. Jsi muž X žena (vybrané označ ✖):

☐ Žena	☐	☐ Muž	☐
-------------------------------	--------------------------	------------------------------	--------------------------

2. Navštěvovaný ročník (vybrané označ ✖):

☐ 3. ročník osmiletého studia	☐	☐ 4. ročník osmiletého studia	☐
☐ 5. ročník osmiletého studia/1. ročník čtyřletého studia	☐	☐ 6. ročník osmiletého studia/2. ročník čtyřletého studia	☐
☐ 7. ročník osmiletého studia/3. ročník čtyřletého studia	☐	☐ 8. ročník osmiletého studia/4. ročník čtyřletého studia	☐

3. Máš předchozí zkušenost se psaním do novin nebo časopisů? Označ ✖. Pokud je Tvá ano, napiš prosím na vymezené místo pod tabulku, kde jsi publikoval.

☐ Ano	☐	☐ Ne	☐
------------------------------	--------------------------	-----------------------------	--------------------------

Publikoval/a jsem v: _____

Společné zadání pro otázky č. 4 - 8: Na následující otázky budeš vybírat odpovědi ze škál. Ze škály vyber tu možnost, která se nejvíce blíží Tvému názoru na daný jev. Odpověď označ tímto znakem: ✖.

Legenda ke škálám:

1 – určitě ano

2 – spíše ano

3 – nedovedu posoudit

4 – spíše ne

5 – určitě ne

4. Co od časopisu a práce v něm očekáváš?

Možnosti	1	2	3	4	5
Nové zkušenosti					
Nové poznatky					
Poznání nových lidí					
Kontakty					
Praxe pro budoucí studium/zaměstnání					
Výhody ve škole					
Nic nového					
Jiné (uveďte pod tabulku i s hodnocením)					

Jiné:

5. Co bylo motivací pro to, aby ses přidal/a k redakci nově vznikajícího časopisu?

Možnosti	1	2	3	4	5
Zvědavost					
Mám jako koníček tvůrčí psaní/fotografování					
Možnost získání nových zkušeností					
Doporučení od učitelů					
Získání praxe pro VŠ/zaměstnání					
Jiné (uveďte prosím pod tabulku i s hodnocením)					

Jiné:

6. Jaké by mělo být zaměření časopisu (budeme-li brát v potaz tři nejdůležitější funkce, které média plní)?

Možnosti	1	2	3	4	5
Informační					
Přesvědčovací					
Zábavný					

7. Pochvalte se – co můžete časopisu nabídnout?

Možnosti	1	2	3	4	5
Kreativita					
Umím spisovně psát – mohu kontrolovat správnost textů					
Zajímavé nápady					
Kontakty na zajímavé lidi a zajímavá místa					
Fotografický materiál					
Pomoc s IT záležitostmi					
Pomoc s grafikou časopisu					
Jiné (uveďte prosím pod tabulku i s hodnocením)					

Jiné:

8. Jaké rubriky by neměly v časopisu chybět?

Možnosti	1	2	3	4	5
Aktuality ze školy					
Aktuality z okolí					
Akce školy					
Sport					
Koutek se zábavou (křížovky, sudoku, vtipy apod.)					
Inzeráty (např. nabídka učebnic apod.)					
Kultura (kino, koncerty, divadlo aj.)					
Práce studentů					
Studentské soutěže					
Recenze (na knihy, filmy, divadelní hry, nová CD/DVD aj.)					
Studijní materiály					
Recepty					
Učitelův list (prostor pro vzkazy od učitelů studentům)					
Jiné (uveďte prosím pod tabulku)					

Jiné:

Děkuji za vyplnění!

Příloha č. 22 – Dotazník II – redakce časopisu

Ahoj,

v současnosti to bude více než rok, kdy jsme společně začali pracovat na školním časopisu Bi/ystro. Mé jméno už znáš a důvod, proč přicházím je následující – dokončuji svou diplomovou práci, jejíž součástí je právě náš časopis, a potřebuji udělat výstupní sondáž.

Jelikož celá tato práce je součástí mé diplomky, ráda bych Tě poprosila o vyplnění tohoto dotazníku. Tento druhý dotazník, který spolu vyplňujeme, se bude týkat Tvé motivace, proč jsi do časopisu přišel/přišla, která očekávání se naplnila a do jaké míry, jak hodnotíš úroveň časopisu a v jakých oblastech u sebe vidíš zlepšení.

Prosím, abys jej vyplnil/a sám/sama za sebe, od druhých neopisuj, potřebuji znát jen Tvé názory. Hodně mi pomohou.

Dotazník bude anonymní, ale pokud se budeš chtít podepsat, tak mi to nevadí, alespoň budu vědět, jak kdo na tom je. Pokud se podepíšeš, nebude Tvé jméno nikde uvedeno, budu s touto informací disponovat jen já, nebudu ji šířit dále. Vyplň otázky a rozhodni se, zda se podepíšeš či ne. Vyplnění bude trvat max. deset minut.

Děkuji předem za pomoc.

Pavčina Lišovská

Část I – Základní údaje

1. Jste žena X muž? (hodící se označte tímto znakem * do vymezeného prostoru v tabulce)

Žena		Muž	
------	--	-----	--

2. Který ročník navštěvujete? (vyberte z nabízených možností a zaškrtněte tímto znakem *)

1. ročník osmiletého studia		2 ročník osmiletého studia	
3. ročník osmiletého studia		4. ročník osmiletého studia	
5. ročník osmiletého studia/1. ročník čtyřletého studia		6. ročník osmiletého studia/2. ročník čtyřletého studia	
7. ročník osmiletého studia/3. ročník čtyřletého studia		8. ročník osmiletého studia/4. ročník čtyřletého studia	

Část II – Mediální výchova/ Školní časopis

Společné zadání pro otázky č. 3 - 5: Již několik měsíců máš možnost se podílet na vydávání školního časopisu – následující oddíl se bude problematikou školního časopisu a vším s tím spojeným zabývat. Na následující otázky budeš své odpovědi vybírat ze škál. Ze škály vyber vždy tu možnost, která se nejvíce blíží Tvému názoru na daný jev. Odpověď označ prosím tímto znakem: *.

Legenda ke škálám:

1 – určitě ano 2 – spíše ano 3 – nedovedu posoudit 4 – spíše ne 5 – určitě ne

3. Co bylo motivací pro to, aby ses přidal/a k redakci časopisu?

Možnosti	1	2	3	4	5
Zvědavost					
Mám jako koníček tvůrčí psaní/fotografování					
Možnost získání nových zkušeností					
Doporučení od učitelů					
Získání praxe pro VŠ/zaměstnání					
Jiné (uveďte prosím pod tabulku i s hodnocením)					

4. Prací ve školním časopise jsem si rozvíjel/a:

MOŽNOST	1	2	3	4	5
Vyjadřovací schopnosti					
Vnímání reality X fikce					
Komunikativní dovednosti					
Schopnost práce v týmech					
Schopnost práce s informacemi					
Cílevědomost					
Schopnost samostatná práce					
Schopnost manipulovat s ostatními					
Nestrannost					
Schopnost prezentovat vlastní názory					
Schopnost řešit problémy					
Odpovědnost					
Schopnost pracovat bezpečně s technikou (PC, fotoaparát aj.)					
Nerozvíjí se žádná oblast					
Jiná možnost (prosím uveď pod tabulku svou novou položku)					

Jiné: _____

5. Největší potíže při tvorbě časopisu spatřuji v oblasti:

MOŽNOST	1	2	3	4	5
Komunikace s ostatními redaktory					
Komunikace s vedením školy					
Rozdělení práce					
Odpovědnosti za svou práci					
Vyjadřovacích schopností					
Plnění termínů					
Jiné (uveď prosím pod tabulku svou novou položku i s hodnocením)					

Jiné: _____

6. Prostor pro vlastní názor – co by bylo potřeba zlepšit na našem časopisu:

Děkuji za Tvůj čas ☺

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Bc. Pavlína Lišovská
Katedra:	Katedra českého jazyka a literatury
Vedoucí práce:	Mgr. Milan Polák, Ph.D.
Rok obhajoby:	2011/2012

Název práce:	Realizace školního časopisu se zaměřením na cíle rámcového vzdělávacího programu
Název v angličtině:	Realisation of a school magazine focused on the targets of the Framework Educational Programme
Anotace práce:	Tato diplomová práce se zaměřuje na problematiku školních časopisů vzhledem k cílům rámcových vzdělávacích programů pro základní vzdělávání a pro gymnázia. V teoretické části je zde pojednáno o školské reformě v České republice a změnách kurikulárních dokumentů s přihlédnutím ke změnám ve vzdělávací oblasti Český jazyk a literatura a zařazení školního časopisu do nových kurikulárních dokumentů. Práce dále přináší teoretické poznatky z problematiky mediální výchovy z pohledu historického kontextu a současných trendů, dále přináší přehled žurnalistického minima se zaměřením na potřeby školních časopisů. Výzkum k praktická částí je koncipován jako dlouhodobý projekt školního časopisu, jenž je zaveden jako kroužek na osmiletém všeobecném gymnáziu. Během projektu je zkoumáno dosahování cílů, jež stanovují rámcové vzdělávací programy zejména v oblasti klíčových kompetencí, popř. v oblasti mediální výchovy. Jako doplňková metoda je zvolen výzkum pomocí dotazníkových sondáží, jímž je zjišťován

	zájem žáků školy o tematiku školních časopisů a jejich názory na rozvíjení kompetencí pomocí prací na tomto dlouhodobém projektu a motivace členů redakce pro práci ve školním časopisu a rovněž jejich názor na rozvoj klíčových kompetencí prací v redakci školního časopisu.
Klíčová slova:	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, Rámcový vzdělávací program pro gymnázia, vzdělávací programy, klíčové kompetence, průřezová témata, mediální výchova, média, žurnalistika, školní časopis, projekt, školská reforma, výzkumná sondáž
Anotace v angličtině:	This diploma thesis is focused on the problems of school magazines considering the targets of the Framework Educational Programmes for basic and grammar schools. In the theoretical part, it is dealt with the educational reformation in the Czech Republic and the changes in the curricular documents taking into account the changes in the field of study of the Czech language and literature and categorization of a school magazine into the new curricular documents. The work also brings the pieces of knowledge from the problems of media education from the point of view or a historical context and current trends, furthermore, it brings the overview of the journalistic minimum with focus on the school magazines needs. The research of the practical part is outlined as a long-term project of a school magazine which is set up as a club at a grammar school. During this project, the target reaching which the Framework Educational Programmes set has been investigated, especially in the sphere of the key competences, possibly in the sphere of media education. As a supplementary method, the questionnaire probe research has been chosen. It is a tool for a survey of pupils' interest for the topic of school magazines and their opinions about the developing of the

	competences with help of the works on this long-term project and motivation of the editorial members towards work in a school magazine. Their opinions of key competences development with help of work in the editorials in a school magazine are included as well
Klíčová slova v angličtině:	Framework Educational Programme for basic education, Framework Educational Programme for grammar schools, Framework Educational Programmes, key kompetence, crosscurricular topics, media education, media, journalism, school magazine, project, school reformation, research probe
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 – Cíle základního vzdělávání Příloha č. 2 – Klíčové kompetence RVP ZV Příloha č. 3 – Klíčové kompetence RVP G Příloha č. 4 – Dotazník I – žáci školy Příloha č. 5 – Reklamní slogany – pracovní list Příloha č. 6 – Pozvánka na první schůzi redakce – plakát Příloha č. 7 – Přihláška do kroužku Příloha č. 8 – Struktura redakce při založení časopisu Příloha č. 9 – Ukázka strany vyrobené v programu Photoshop Příloha č. 10 – Originál prvního čísla časopisu Bi/ystro Příloha č. 11 – Pracovní list pro redakci č. 1 – ukázky úkolů Příloha č. 12 – Originál druhého čísla časopisu Bi/ystro Příloha č. 13 – Stanovy redakce, verze před změnou Příloha č. 14 – Originál třetího čísla časopisu Bi/ystro (původní verze) Příloha č. 15 – Originál třetího čísla časopisu Bi/ystro (opravená verze) Příloha č. 16 – Náborový plakát Příloha č. 17 – Originál čtvrtého čísla časopisu Bi/ystro Příloha č. 18 – Originál pátého čísla časopisu Bi/ystro Příloha č. 19 – Originál šestého čísla časopisu Bi/ystro Příloha č. 20 – Dotazník II – žáci školy

	Příloha č. 21 – Dotazník I – redakce časopisu Příloha č. 22 – Dotazník II – redakce časopisu Pozn.: Přílohy č. 10, 12, 14, 15, 17 a 18 jsou uloženy v zadní kapse diplomové práce a ve formátu .pdf jako součást přiloženého CD.
Rozsah práce:	118 stran + 29 stran příloh + 6 volně vložených příloh
Jazyk práce:	Český jazyk